

GAMLA DIALEKTORD FRÅN STORUMANTRAKTEN

En sammanställning av

Foto: Agneta Riedel

Ove Bengtsson

Vildmannen med hotell Toppen i bakgrunden

Foto: Agneta Riedel

GAMLA DIALEKTORD FRÅN STORUMANTRAKTEN

Förord	2 – 3
Några ord om grammatik med mera	3 - 4
Ordlista Storumanialekt till svenska	5 – 80
Ordlista svenska till Storumanialekt	81 – 149
Primuslampa och karbidlampa	150 – 151

FÖRORD

Sedan första juli 2009 är jag pensionerad före detta lärare. Efter genomgången folkskollärarutbildning vid lärarhögskolan i Luleå, arbetade jag några år i Tärendö i Tornedalen. Då jag såg hur elevunderlaget i Pajala kommun på 1970-talet med oroväckande hastighet minskade, valde jag att genomgå en ettårig vidareutbildning till speciallärare vid Umeå universitet. Därefter tillträdde jag första juli 1979 en speciallärartjänst i Eskilstuna. En tjänst som jag innehade fram till min pensionering i juli 2009.

När jag berättat för elever hur det var under min uppväxt och skolgång i Pauträsk, var barnen i Eskilstuna övertygade om att jag bara hittade på. Jag berättade bland annat om den vintertid hästdragna skolskjutsen mellan Finnäs och skolan i Pauträsk. Om det väsande ljudet från primuslamporna. Hur de fungerar och hur man tänder dem. Jag berättade också om att vi under andra världskriget, på grund av bristen på lysfotogen fick lov att använda oss av karbidlampor. Vad de hade allra svårast att tro vara sant, var när jag berättade om hur det var när jag var fem år och vi fick elektricitet hemma.

När jag genom åren besökt Pauträsk och Storumantrakten har jag märkt hur både den lokalhistoriska kunskapen, förståelsen av, och användningen av dialekten gradvis minskat och verkar vara på väg att helt försvinna.

Som pensionär bestämde jag mig för att göra mitt bästa för att bevara dialekten till eftervärlden och nu anser jag mig vara klar med ordlistan. Att dialektordlistan skulle vara klar är kanske att säga för mycket. Jag har nämligen flera gånger tidigare sagt att den var klar, men bara efter någon vecka lagt in ett nytt ord eller gjort någon ändring eller förbättring.

Jag är som sagt uppvuxen i Pauträsk och trots att jag varit borta så många år har jag fortfarande ett i det närmaste intakt ordförråd på dialekten.

Under arbetet med ordlistan har jag inte intervjuat en massa mäniskor. Däremot har jag tydlig i minnet lagrat mängder av ord som används i min närhet, och av mig själv. Under arbetet med ordlistan har dessa ord ”poppat upp” ur minnet. Det var massor av ord jag inte visste att jag kunde. När jag har varit riktigt osäker har jag ringt min mor i Storuman, som föddes i Bergnäs 1916, och stor del av sitt liv bodde i Pauträsk.

Mina tankar omkring stavning av dialektorden

Det är svårt att fästa Storumanmål och de flesta andra dialekter på pränt. Jag har på internet sett avskräckande exempel, med långa förklaringar om hur olika fonetiska tecken ska tolkas, så att jag ledsnat innan jag kommit fram till själva texten. Därför bestämde jag mig för en stavning som är en blandning mellan något som liknar vanlig svensk stavning, och vad som också liknar fonetisk skrift. Jag har dock, med så ljudenlig stavning som möjligt, enbart använt vanliga bokstäver i förhoppning om att det ska vara lättläst och lätt att förstå.

Storumandialekten, som har utvecklats som ett välfungerande talspråk, har aldrig använts som skriftspråk. Därför finns det mycket att utveckla när det gäller hur orden bör stavas. Jag har inte haft några tydliga principer, utan försökt avgöra detta från fall till fall, och mest gått "på känn", d.v.s. vad jag tror kan fungera för att kunna kommunicera uttalet via skriftspråket.

Tje- och sje-ljuden har jag försökt stava så ljudenligt som möjligt. **Tje-ljudet** har jag stavat med tj utom efter t inuti ord där jag använt ch. Exempel: Bättchäs och lyttchen.

Sje-ljudet har jag stavat med sj, sch eller rs beroende av vad som för mig känts rätt i det aktuella fallet.

Å-ljudet stavar jag konsekvent med å, oavsett om man i riksspråket stavar med å eller o.

Vilka ord ska med i ordlistan. Var ska jag dra gränsen mellan dialekt och rikssvenska?
Jag har inte tagit med ord som ligger nära rikssvenskan. Nedan ger jag ett exempel på ett verb som jag inte tagit med, för att det ligger för nära rikssvenskan.

DIALEKT	SVENSKA
Presens imperfekt supinumform Bär, bar, buri (öppet a i bar)	presens imperfekt supinumform Bär, bar, burit

Presensformerna är lika. Imperfektformerna uttalas olika och i supinumform faller t bort. Detta exempel bör ge läsaren en uppfattning om ungefär var jag dragit gränsen.

Undantag från ovannämnda princip har jag gjort för benämningar på ett fåtal företeelser som har kommit helt ur bruk efter 1950-talet och nu närmast kan betraktas som museala. Dessa illustreras då med bild, då det är nästan omöjligt att med ord beskriva och förklara.

I de fall jag kan hitta en video på youtube som visar hur föremålet används, länkar jag dit, särskilt när det gäller sådant som jag själv använt i min barndom. Exempel på sådant är primuslampa, som vi använde innan vi fick elektricitet, och separatn = separatorn. En sådan av märket Alfa Laval vevade jag själv som barn.

Illustrerade med foto är bland annat härvälkors, lavoar och skohö, vilka i likhet med primuslampa inte är dialektord, men ändå historiskt hör samman med tiden vid andra världskrigets slut, då dialekten i min hemtrakt och användningen av härvälkors, lavoar och skohö på allvar påbörjade sin tillbakagång. Av dessa företeelser har bara dialekten överlevt, men uttunnas mer och mer och riskerar att helt försvinna inom en mansålder.

De ovan nämnda företeelserna var, trots att de succesivt togs ur bruk, välkända i södra Lappland fram till 1960-talet. Nu vet inga ungdomar längre vad det är/var, och än mindre hur de användes. Detta är en del av vår hembygds historia, som jag vill föra vidare.

NÅGRA ORD OM GRAMMATIK MED MERA DENNA DIALEKT HAR LIKSOM TYSKAN TRE GENUS

MASKULINUM: MAN MÅSTE HA LÄRT SIG FRÅN BARNSBEN, ELLER HA EN VÄLUTVECKLAD SPRÅKKÄNSLA, FÖR ATT FÖRSTÅ VILKA ORD SOM ÄR MASKULINUM. DESSA ORD KAN ERSÄTTAS MED HAN.

Exempel: Mansnamn, hästn, kniven, bocken, älgen, hunn, vargen, grisn, spisn, magan, halsn, skalln, snön, strömmen, blixtn, dörabäcken ...

FEMININUM: DET ÄR LÄTTARE ATT FÖRSTÅ VILKA ORD SOM ÄR FEMININUM DÅ DESSA ORD, FÖRUTOM NAMNEN, SOM REGEL SLUTAR MED VOKALLJUDET A I BESTÄMD FORM SINGULARIS. (ENTAL) DESSA ORD KAN ERSÄTTAS MED HON. Exempel: Kvinnonamn, koa, sleva, sjea, gryta, jeta, kätta, schira, råtta, lampa, åska, hanna, döra, döragåta, brea, gardina, stekpanna, saxa, mjölk ...

DIALEKTENS TREDJE GENUS FÅR VI VÄL KALLA NEUTRUM. DIT HÄNFOR VI DE SUBSTANTIV SOM VARKEN ÄR MASKULINUM ELLER FEMININUM OCH SÅDANA SUBSTANTIV SOM NORMALT BARA FÖREKOMMER I PLURALIS. (FLERTAL)
DESSA ORD KAN ERSÄTTAS MED HÄ ELLER DEM.

Exempel: Ballongbyxen, brannbera, gärvfolkä, sjöla, vardasklea, fangforä, hakafönsträ, hälflygä, langnen, pärlannä, skvalplockä, stommlä, unnaverä ...

När olika verbformer ges, är det presens, imperfekt och supinum inte tematiska formerna infinitiv, imperfekt och supinum, eftersom särskild infinitivform är mycket sällsynt i denna dialekt.

När verben är lika, eller nästan lika, rikssvenskans, har också vi naturligtvis infinitivform. Jag har försökt att inte ta med ord som tillkommit efter 1940-talet, inte heller ord som ligger för nära rikssvenskan, med de undantag som nämndes i förordet, samt ajtomat, senappen, sirappen och packethållarn, som förr allmänt uttalades så i Storumantrakten.

Ove 12 år

Realskolan i Storuman på min tid

Ove nutid

Eskilstuna 16 september 2023

Ove Bengtsson

Ove (Bengt-Ove) Bengtsson född 1942   E-post: bengtsson.bengtove@gmail.com

GAMLA DIALEKTORD FRÅN STORUMANTRAKTEN

med utgångspunkt från Pauträsk

HÄR FÖLJER EN ORDLISTA STORUMANDIALEKT TILL SVENSKA

Ordlistan innehåller 2000 uppslagsord (Ungefär 2500 enskilda ord och uttryck)

Obs! Tjockt I är markerat med fet stil. Ex: Bälefisken

A

a' före kvinnonamn	(a'Kerstin kömmä hit)
Abbar, abbarn, abbara	Abborre, abborren, abborrarna
Abbargräs	Gäddnate
Ackårder (betonat e)	Köpslå, förhandla
Affäres	Göra affärer
Aftaväl	Eftermiddagsmåltid
Agasam (betonat tredje a)	Ansvarsfull
Ajtomat (betonat a)	Automat
Áksan	Tvärstycke på skacklar och stötting
Áktdä!	Akta dig!
Áktsä	Akta sig
Almycke (öppet a)	Mjölkört, rallarros
Almälla (öppet a)	Öglan från selen, genom skackeln
Alldeles oppa tok	Alldeles galet, åt skogen
Aller	Aldrig
Aller så litä	En smula, något (Aldrig så lite)
Allomstass	Överallt
Alltisänn	Rätt vad det är..., oförhappandes (Gäller framtid)
Ámpen	Ivrig, orolig, ängslig, bekymrad
Áper	Pigg, kvick
Ámpes	Bekymra sig, oroa sig
Ampäsä	Oroade sig
Angerst	Ångerfull
Angnen	Avfall vid tröskning. (agnar) Gavs i varmt vatten till korna
Ánna	Skördetiden t.ex. slättanna = höslättertid
Annandagsblia	Köldperioden mellan Lucia och Jul bryts tillfälligt ungefär vid Annandag Jul av några dagars blidväder

Ánnara	Skidor (Annar = Höger skida. Sji = Vänster skida)
Anner	Andra t ex annersia bäcken = andra sidan av bäcken
Annfäktes	Stressad, känner sig stressad
Ánnsia	På andra sidan (om ett vattendrag)
Annti, anntin (betonat a)	Sådd och skördetid
Annrän	Andra personer
Annsönns, annsjönnssch	Motsols, bakvänt
Ánnvar	Varannan
Annvvara	Betrakta, observera
Annörja	Skidspåret
Arbetä ligg å	Det är mycket att göra just nu
Aren (öppet a)	Andra, de andra
Arest (öppet a)	Annanstans
Arguler (betonat e)	Argumentera
Armade	Förstärker hårda ord. Ex: Ditt armade as!
Armest (öppet a)	Knappast
Arn (undearmslängd)	Alnmåttet (1 aln = 2 fot = 4 kvärter = 59,4 cm)
Asaforen	Vårdslöshet (farlig sådan)
Asadelut	Riskabelt, farligt (okristligt)
Aschulä (kort öppet a)	Ändan
Asut	Svinaktig
Askfisn	Yngsta barnet
Avarne	Ovanpå
Avarnäm	Ovanför
Avavick	Obalans på grund av hög tyngdpunkt
Avesia (långt betonat i)	Avigsidan
Avläggä (betonat a)	Avlastningsplats, där virket på vintern lastades av och på våren rullades ner i vattnet för flottning

B

Ba	Bara, endast
Backen	Marken, jorden
Backen	Friheten (By mellan Pauträsk och Bergnäs)
Back-knix	Liten kulle överst i en backe
Bak å fram	Avig
Bakan, bakavén	Barkdelen på en timmerstock (Spill vid sågning)
Bakanför, bakarne	Bakom
Bakerst, bakersti	Längst bak
Bakfälen	Spår man följer åt hållt djuret kommit ifrån

Baklannä
Bakselan
Bakstammen

Sluttning mot norr
Extra seldon vid tunga lass
Aktern på en roddbåt

Bakufjäla
(se bild nedan)

Bakredskap, med vilket man överförde det ogräddade brödet från bakbordet till ugnen (diameter 700 mm)

På högra bilden: Randkaveln, skrapa (långt betonat första a) rallra, sopen, bakuspjalka å gräddspjalka. Dessa avbildade bakredskap finns i vår bryggstu (bagarstuga) i Pauträsk, Storumans kommun.

Bakuven (betonat e)
Bakätter (betonat ä)
Baljes, baljäsä, baljäsä
Balk å
Balka
Ballångbyxen

Ved att elda bakugnen med
Bakom (efter)
Slår, slog, slagit sig (Om trä som slår sig)
Avdela ett utrymme
Väggar i kätte
Ridbyxor

Bambo!

Rop som användes om träd grövre än
tumsaxens max 18 tum

Bangen
Banna (betonat första a)
Bannrejä (betonat e)
Bark iväg, barkä iväg
Barmsjinn
Barnsliforen
Basdikä, krondikä
Basväg
Basvägskärn, baselistn
Beckolja
Begstut

Rädd
Banden
Kobindsle. Att tjudra kon i båset med
Far iväg, for iväg utom kontroll (På tok)
Skinnförkläde
Barnsligheter
Större dike, grävt med statsbidrag
Huvudväg vid timmerkörning
Man som skötte basvägen vid timmerkörning
Myggmedel (starkt); Biprodukt till tjära
Envis människa

Beföringa	Flyttning till/från fäboden. Eller flyttning av renhjord
Beförtin	Tid för flyttning med djuren till fäboden.
Beg	Tjurig, ovillig
Beges (betonat andra e)	Tvistar, är inte överens, har olika åsikter
Behändi (betonat ä)	Nätt, rar
Bejär, bejol, bejört	Begär, begärde, begärt
Bekajä	Drabbad av (t ex förkyllning)
Belyfti	Oförvägen, lite odygdig
Benut	Benig
Ber, bera	Bär, bären
Bernappar	Bärplockare
Berukang	Bärklase. Kvist eller grässtrå man trätt upp bär på
Besjärm sä, besjärmä sä	Urskulda sig, urskuldale sig
Besmí	Besvärligt arbete, besvärlig syssla
Bessel (kort betonat e)	Betsla
Bestå	Bjuda (på något. T ex mat)
Betart (kort a)	Betalt, betalning
Betroddn	Om man har betroddn är man betrodd och ansedd vara pålitlig
Bettnäs, bettnäsä, bettnäsä	Härsknar, härsknade, härsknat
Beviljat (Ha hä)	Ha det bättre än man förtjänar
Bi, bi på (långt i)	Hålla sig mätt länge
Bi på pären	Äta sig mätt, huvudsakligen på potatis
Binn, bann, bunni	Binder, band, bundit
Binn näta	Göra nätslingor
Bissmanä	
	Besman (Förr vanlig handvåg)
Binna	Björnhona
Binna	Kråkvicker
Bitte	Bitit
Bitti	Tidigt (I maranbitti = Tidigt i morgon)
Bjega	Knäa. Gå ostadigt

Bjes, bjesa (koen)	Binda korna
Bju, bjudd, bjudd	Bjuder, bjöd, bjudit
Bjäller (betonat ä och e)	Prata fort
Bjärka	Björken
Bjärkstol	Tätväxande rotskott på björkstubbe

Björn Verktyg (som en hävarm), används för att binda ett timmerlass med kättingar

Björna	Fästa ihop stockar med kätting och "björn"
Björna	Driva in skuld. Kräva betalning av skuldsatt person
Björnmöger (Har vingar)	Hästmyra som svärmar. Könsindivider har då vingar
Black	Pank, utan pengar
Blada	Vända blad
Blaka	Grovbila timmer
Blakatvetn	Spån vid bilning
Blannbytta	Bytta för vardagsdricka (vattenblandad kärnmjölk)
Blask, blaskä, blaskä	Blinkar, blinkade, blinkat
Blaskut	Tunt, vattnigt, dåligt. T.ex. svagt kaffe
Blask å sä, blaskä å sä	Tvättar sig, tvättade sig (snabbt)
Blattn ihop	Falla ihop (av ansträngning, fysisk eller psykisk)

Blattn, blattnä Blöts upp, blöttes upp. Ex: Hårt tunnbröd, lera mm, som blöts upp och därfor mjuknar och ev. löses upp

Blavér	Skryta, skroderå
Bleka	Stämpla (märka) skog som ska avverkas
Blekfis	Blek, ljushyllt person
Bleksot	Blodbrist
Blemm, blemmen	Blåsa, brännblåsa/blåsor, brännblåsor
Blia	Blidväder, töväder
Blinnbrems, blinnbremsn	Gråbroms, gråbromsen
Blisch	Glad, ser gladlynt ut
Blistér, blisträ, blisträ	Visslar, visslade, visslat

Blisterbunga = Flatvattuskon = Skrenablemmen. Hemsydda kängor av kohud med slät undersida utan klack

Blobblem, bloblemmen	Blodblåsa, blodblåsorna
Blopaltn	Blodpalt
Bloår, bloåren	Blodåder, blodådrorna
Blysch	Kisa (blinka)
Blåisn	När det är riktigt halt är det "blåisn"
Blåjakob, blåhansch	Blåhjon. Blå skalbagge. Kan ses i virkeshögar.
Blåknut	Hård knut, som är svår att lösa upp
Blåmjölka	Skummjölken
Blåning	Blåmärke
Blåsst	Andfådd, utmattad av kroppssträngning
Bläckt	Vifta (med armarna)
Blöta	Hårt tunnbröd blöts och värms i mjölk eller buljong
Blötskodd	När man fått in vatten i stövlarna t.ex.
Bo näta	Sätta telnar på näten, laga näten
Bogfjäla	Skulderbladet
Boka (betonat o) böckren	Boken, böckerna
Bol, bolä	Bord, bordet
Bondeförbundara	Kängor med snörning, gummerad skodel, läderskaft
Bonnska	Dialekt t.ex Storumanbondska = Storumannialekt
Borj	Gå i borgen (= Gå i sorgen. Ett gammalt talesätt)
Bra däg!	Snälla du! (Bra däg, jalp mäl! = Snälla du, hjälp mig!)
Bra je! (långt e)	Snälla ni!
Brano	I mesta laget
Bra ve (kort e)	Gott om (Hä va bra ve snattren = Det var gott om hjortron)
Brakasjit	Ljudlig fis
Brank-isn	Is som brister
Brankä	Bröts sönder (is och skare)
Bránnbera	Hallon
Brannberssylta	Hallonsylt
Brannjärnä	Trefot. Ring med tre ben. Användes vid
	
	kokning/matlagning, över öppen eld
Branntjäpp, branntjäppen	Eldgaffel, eldgaffeln
Brano (betonat a)	Ganska, rätt så, i mesta laget

Bratt	Brant
Brattback	Brant backe
Bre, brea, bréen	Bräda, brädan, brädorna
Bre, breare, breest	Bred, bredare, bredast
Bredave	Bredvid
Bredda (kort e)	Bredden
Brems, bremsn, bremsa	Broms, bromsen, bromsarna (insekt)
Brestytsch	Brädbit
Brinn unner	Fryser under på skidor eller medar
Brolysä	Utebelysningen
Bron	Farstutrappen
Brorn din	Din bror (Även systra din, farfarn din o.s.v.)
Bruck, bruckä, bruckä	Brukare, brukade, brukat
Brura	Bruden
Bruschel, bruschlä, bruschlä	Drar/drog/dragit ihop timmer för bortkörning
Bruschlar, bruschlarn	Den som drar ihop timmer för bortkörning (med dragsax)
Bryckstun, bryggstun	Bagarstugan
Bryt, bröt, brutte	Bryter, bröt, brutit
Bryt å, bröt å, brutte å	Bryter av, bröt av, brutit av
Bryta	Maträtt (frukost) av tunnbröd eller knäckebröd som brutits i bitar i långfil eller mjölk
Brå	Tidig
Bråbär (långt betonat å ä)	Ko som kalvar på hösten är bråbär
Brågärv (långt betonat å)	Brådmogen, lillgammal
Bråttomt	Bråttom
Brå-år	År då växtligheten kommer ovanligt tidigt
Bräsa	Stå bredbent eller ta ovanligt långt steg
Bräst, brästä, brästä	Sprättar, sprättade, sprättat upp
Brätt sjiden	Böja upp skidbrädden: Värma i hett vatten, böja över stången, där man hängde spiskroken. Fram till 1950-talet använde vi enkla skidor av gran eller björk. Dessa behövde brättas om efter ett par år. Mitt första par lamellskidor var av märket Splitkein.

Brätt åttabak

Lutar(sig) bakåt

Brättes

Stoltsera, gå ovanligt rak i ryggen

Bröföss

Elegant "fin" kvinna

Brönagga, nagga

Naggen: Hopbundna stora fågelfjädrar, som man naggade bröd med. (Företrädesvis tunnbröd, som bakades på jäst deg)

Har i modern tid ersatts av rulle med piggar

Brörallra, rallra, kakurallra >>>>>>>>>>> Bakredskap som rullas över brödet före gräddning.

Används vid bakning av "mjukkakun" som bakas på jäst deg. Rallra ses nedan.

Brörern

Bröderna

Bröt

Flotningstimmer som fastnat i bäcken/älven och stoppar upp timmer som kommer uppifrån

Brötas (öppet ö)

Brottas

Bukjola

Rem i selen som spänns under hästens buk

Buksörja

Om man la för sig mer än en kaka i taget från kakfatet visade man buksörja. Ansågs mycket ofint

Bullerkús

Bullersam man/pojke

Bullrut

Bullrig, högljudd

Bultn (betonat u)

Varpbommen. Varpen läggs upp på denna i vävstolen

Búltn

Vält som drogs efter häst för att packa snö på vintervägar och på nysådd åker för att platta till jorden

Bunni	Bundit
Bussun	Enklare bädd
Byggninga	Huset, byggnaden
Bysop	Skvallerbytta (manlig)
Byssa	Gevär, geväret
Byxluka (långt u)	Gylfen
Båcken	Den främre kälken vid timmerkörning
Båna (långt betonat å)	Barnen
Bånbåna	Barnbarnen
Bånklea	Barnkläderna
Bånluta	Tygblojor
Bånut (långt betonat å)	Gravid
Bårtesti	Längst bort
Bårti (kort å)	Borta i (t ex bårti bärjä = borta i berget)
Bårti	Utan, av, från
Bårti tok	Oacceptabelt, galet
Bårti vettä	Knäpp, tokig
Bårti vägen	Ur vägen
Bårtjort (kort o)	Undanstökat, klart
Bårådd	Villrådig, tvekande
Bås-lädä	Skiljevägg mellan korna i ladugården
Båsshakan	Båtshake
Båt, båta, båta	Båt, båtar, båtarna
Båtlänninga	Båtplatsen. Där man drar upp båten
Båtsuda (långt betonat u)	Relingen, båtkanten
Båttn (betonat kort å)	Botten (t ex sjöbotten)
Båttn (betonat kort o)	Vinden, övervåningen
Båttn*, båttnä, båttnä	Bottna, bottnade, bottnat *(betonat nasalt n)
Båttnsjyla	Täcker bottnen
Båttntjala	Djup tjäle, djupfryst
Bäckel (betonat ä e)	Fumla med något, vara valhänt
Bäckel (betonat ä)	Fumlig valhänt person
Bäckelkús	Person som ofta misslyckas (klantar sig)
Bäckern (betoning ä e)	Baggen (Ung bagge)
Bäckläs, bäckläsä	Krånglar, krånglade
Bäle (långt ä)	Gråta högljutt
Bäle* (Läte från en tjur,)	Råma *(långt ä i bäle)
Bälefisken	Elritsa, (kvidd)
Bälinga	Hud från underbenet hos djur. Används till skor
Bälj ti sä/mä/dä/je	Dricka fort och mycket (gäller allt flytande)
Bängel (kort betonat ä)	Besvär, problem (substantiv)

Bängel (betonat ä och e)	Strula, tjorva (verb)
Bänglut	Besvärligt, problematiskt, knepigt arbete
Bänn mot	Hålla emot
Bänner, bännrä, bännrä	Experimenterar, experimenterade, experimenterat
Bännstut	Oresonlig person
Bännt	Svårt att komma åt, besvärligt
Bär sä	Lönar sig (ekonomiskt)
Bär sä int	Lönar sig inte (ekonomiskt)
Bär å, bar å*, buri å	Bär iväg, bar iväg, burit iväg (*öppet a i bar)
Bär till/bar till (öppet a)	Blir av, händer/blev av, hände
Bärarhärva	Trärafsa (kraftig) för hässjning av hö
Bäraschulä (långt bet. ä1)	Barändan, barstjärten
Bäraschulstryk	Stryk på bara stjärten
Bärbent	Barbent
Bäre	Bärga, skörda
Bärenavar (betoning ä a)	Stenborr
Bäreuv, bäreoven	Berguv, berguven
Bärfot	Barfota
Bärhänt	Bara händer. Utan handskar eller vantar
Bärjola	Barmark, barmarken
Bärkrok	Enkelt ok. Läggs över ena axeln
Bärnaken	Naken i betydesen dåligt klädd (vid kyla)
Bärr	Spreta
Bärskall	Barhuvad
Bärsom	Undvara
Bättchäs, bättchäsä	Visar avsky, visade avsky
Bätter	Bättre
Bögasåga (öppet ö)	Bågsågen
Böl	Om fågel (ripa) som satt bra efter omslag från kyla till tö (jaktord)
Böl (å grin)	Storgråta
Böl	Råm från en ko
Böl (öppet ö)	Börda
Böllspönnarplan	Fotbollsplanen
Böllspönninga	Fotbollsspelandet
Bölä (långt betonat ö)	Bärande yta i kärra, släde eller säng
Bön, böna	Gudstjänst, gudstjänsten, bönemöte, bönemötet
Böngel, (bögel)	Buckla
Bönglut	Bucklig

Bönn	Fundersamt, trumpet och tyst titta ner i marken
Bönnjettingen	Getingblomfluga. Liknar geting. Kan stå stilla i luften
Böre, börjä, börjä	Börjar, började, börjat
Börning (öppet ö)	Böld (varbildning)
Börting	Stor bæköring
Bös (långt ö)	Ivrig, förväntansfull, framfusig
Böschn (långt ö)	Spöket
Bösa täri båse (öppet ö)	Strö ut torvströ i kobåset
Bösa ne (öppet ö)	Skräpa ner
Bössut	Skräpigt
Bössä	Damm, finkornig smuts

D

Dabb sä, dabbä sä	Gör bort sig, gjorde bort sig
Dagakär	Man med tillfälligt arbete
Dagavill	Osäker på vilken dag det är
Damn å, damnä å	Domna av, domnade av
Dalatarven	Torvor för täckning av tjärdalen

Darukang (långt öppet a)	Barrkvist(Liten tunn kvist från barrträd, eller barrkluster: Tallbarr sitter inte ett och ett, utan i kluster) Denna betydelse är nog inte den vanligaste.
--------------------------	---

Darunål (långt öppet a)	Barr (ett barr)
Dickt	Dikade
Dik, dikä, dika	Dike, diket, dikena
Dik, dikä, dict	Dika, dikade, dikat
Ditta	Till Exempel: Ditta Bäremyra

Ditti	Till (<i>Gå ditti Kalles = Gå till Kalles</i>) Ditti +familjefaderns förnamn i genitivform Även ditti skola, ditti Resbäcken, ditti farfars, ditti morfars ...
-------	---

Dittna	Dit, däråt
Dittna in	Dit in
Divel, divlä	Tvista/diskutera; tvistade/diskuterade
Dividér	Diskutera
Domp, dompä, dompä till	Slår, slog, slagit till (Slutföra en affär)
Dompt, domp	Handfull av något t.ex. mjöl

Dongen	Hoptrampad gödsel i t.ex. fårkädden
Dotra	Dottern
Dra, dro, dräjje	Drar, drog, dragit
Drag	Fog i timmervägg
Drag-ler	Dragläder i sele
Dragnagel	Person som flyttar på saker (verktyg) och skapar oreda
Dráks ve (kort öppet a)	Arbete med, syssla med
Dra snarkvarna	Snora
"Dra fälen ätter sä"	"Dra benen efter sig"
Dreggalorn	Insats i separatoren
Dremn, dremnä, dremnä	Smälter, smälte, smält (Ex: sockerbit i kaffet)
Dropparänna	Hängränna, takräenna (stupräenna)
Drunken, drunknä, drunknä	Drunknar drunknade drunknat
Dryckt/drycktä/drycktä sä	Leker/underhåller; lekte/underhöll; lekt/underhållit sig själv. (Tidsfördriv)
Dryckt bort tin	Få tiden att gå
Dräp, drap(öppet a) drippe	Dödar, dödade, dödat
Drävje	Gungfly
Drävjemyr	Sank myrmark, med gungfly
Drävjekam	Torrare område på drävjemyr, där man lämpligen går.
Dröl	Igenvuxen bäck
Dug, duggd, duggd	Duger, dög, dugt
Duggd int	Dög inte
Dunner, dunnrä, dunnrä	Bullra, bullrar/bullrade/bullrat
Dur	Dis, dimma
Durut	Disigt, dimmigt
Dutt, duttä, duttä	Nuddar, nuddade, nuddat
Dyng	Skita, bajsa
Dyngdrög, dyngdröga	Gödselsläde, gödselsläden
Dyngfånk " (ungefärlig =)	"Dyngstövel"
Dyngkäs, -käsa, -käsen	Gödselstack, -en, -arna
Dyngrus (långt betonat u)	Komocka (Koskit i en liten hög)
Dyngsjövla	Skovel att utgödsla med
Dyngspridarn	Gödselspridaren
Dyngstavarn	Svinmålla
Dyngut	Smutsig, skitig

Dyppen	Unghöns/kycklingar, eller unga flickor
Dyrk, dyrkä, dyrkä	Bjuder, bjöd, bjudit ikapp på auktion
Dyt, dytä, dytä	Signalerar, signalerade, signalerat (Bilhorn)
Dåckes	Är knappt synbart, t.ex. ett översnöat skidspår
Dåckslen	Dödsryckningar i klubbat djur
Dåñkes, dåñkesä	Möbla, möglat
Dåppköpp	Kaffe med dopp
Dåpptråg/skål	Gräddmjölkportion
Dää, däg	Dig
Däng, dängt, dängt onga	Agar, agade, agat barnen
Dänna	Där
Dära (kort ä)	På (Exempel: Boka ligg därä golvä = Boken ligger på golvet)
Däri	När man skulle ange i vilket hem något skett eller skulle ske, sa man täri, följt av familjefaderns förnamn i genitiv. Ex: Däri Lasses. Även om orter Ex: Däri Bergnäs utan att nämna namn: Däri morfars, täri farfars ...
Dävi	Vid (Han sto tävi sten = Han stod vid stenen)
Döbb	Flytande markering av nät eller mjärde Kan också betyda flöte
Döbb, döbbä, döbbä	Försvinner, försvann, försvunnen under ytan
Dödd	Dog
Döfft	Döpte, döpt
Dögrävaren	Kyrkvaktmästaren
Dögåli	Utmattad, helt slutkörd
Döjja	Ett slags foder åt korna. Spill från höladan sopades ihop, las i ett träkar tillsammans med varmt vatten
Döka, döka till (öppet ö)	Slå, hamra (slå till)
Dölagrann	Överdrivet noga
Dömmder (betonat e)	Domdera
Dönarrä	Lurad, grundlurad
Döra (långt betonat ö)	Dörren
Dörabäcken	Tröskeln

Döragåta	Dörrkarmen
Dörna (långt betonat ö)	Skjuta hårt i bollsporter
Dörr, dörrä, dörrä	Dörr är ett ljudhärmande ord för ljud som alstras av vibration och/eller skakning.
Dörsk	Olustig, trött. Slapp slö och likgiltig
Döver*, dövrä, dövrä	Bullrar, bullrade, bullrat starkt *(betonat ö)
Dövskall	En som inte vill lyssna
E	
Egennytti	På dåligt humör
Ejeln	Första grönspan på nysådd åker
Elektriker (långt betonat i)	Elektriker
Ell, elln	Eld, elden
Elltenä (långt betonat e)	Näver och lättantändliga små kvistar
Elljest (Älljest)	Annars, annorlunda (Två skilda betydelser) Exempel:
1.Va ska ja elljest jör?	Vad ska jag annars göra?
2.Han ä nalta elljest	Han är lite annorlunda. Uttryck som används om en udda person.
En hel mala	En massa, väldigt många
En töcken	En sådan
Enden (enda)	Den ende (den enda)
Enkåmt	Speciellt, endast för, gjort med beräkning
Entömt	Häst som vill gå vid sidan av vägen och därfor behöver korrigeras med tömmarna
Enkronasväg (Faktisk ersättning då 1,35 - 1,85 kr/löpmeter)	Enkel väg som byggdes med statsbidrag. En krona per byggd meter. Enkronasväg byggdes på 1930-talet från Friheten till Pauträskvägen av Nicke Backlund.
Enpicka	Liten slägga
Estimér	Uppskatta, värdera
Et, åt, itte	Äter, åt, ätit (infinitivform: eta)
Eta, (betonat e) koeta	Hökrubba
Etanes	Ätbart

Etergäddn	Små röda myror som finns i tuvor på myrar
Eterkäring/etergöbb	Argsint kvinna respektive man
Etring (betonat e)	Vagel i ögat
Etrut	Argsint
Ett som annä	Lite av varje

F

Fali (öppet a)	Mycket, väldigt (I uttryck som: Fali dyrt, fali slarvut)
Fall, full, fulli	Faller, föll, fallit
Fall ihäl sä	Ramla och slå ihjäl sig
Fallandesot	Epilepsi
Fallér (långt e)	Fattas, felas något, något är fel
Falåtä	Förhänge, draperi
Famn (= 3alnar = 6fot)	Gammalt längdmått 178 cm
Famn	Hömängden vid varje upplägg i höhässjan
Fangförä	Mossa, ris, bark, allt slags bristfoder i nöd
Fanken	Mild svordom
Farbrorsam	Försynt, försiktig
Farajupä	Plogtiltans tjocklek
Faren (öppet betonat a)	Fåror i jorden (plogfåror)
Farfars tobåckä	Rölleka (Stammarna torkades och röktes)
Fargångsstugun (öppet a)	Undantagsstuga för de äldre (Fargånga)
Fargångströsta (öppet a)	Någon eller något som kan bli till glädje för äldre
Fark	Varna
Farken (betonat a)	Långt handtag till dubbellien för fräkenslätter
Farsmen (betonat a)	Lättflugen vit aska
Farstudöra	Ytterdörren
Farstukammarn	I traditionella enkla hus (förr i världen) var det vanligt att man på bottenvåningen hade tre rum. Från farstun kom man genom en dörr in i farstukammarn, som ofta inte var uppvärmad vintertid. Genom den andra dörren kom man till köket och vidare in till kammarn. Övervåningen hade ofta inte ens någon eldstad.
Fassn, fassnä, fassnä	Fastnar, fastnade, fastnat
Fattu, fattut	Fattig, fattigt
Feaktit	Mycket illa/dumt gjort

Feger (betonat e)	Vackrare
Fegjus	Ljusfenomen. Varsel om ett stundande dödsfall
Fäjjen	Upprymd, begeistrad, glad, förhoppningsfull
Fehunn (betonat e)	Fähund
Fehusä (betonat e)lagårn	Ladugården (fåhuset)
Fela (långt e)	Filen (verktyg)
Fes å, fisse å	Avtog, sinade, avtagit, sinat
Feta	Talg = Det fasta fettet kring större organ hos idisslande djur. Om höstarna togs vid slakten tarm - och njurfetan tillvara och hängdes upp på en käpp till torkning. Under vintern användes denna feta, skuren i tärningar, bland annat i blockkorv och till att inbakas i palt, som då kallades fetpalt. Fläskpalt benämns ofta felaktigt fetpalt
Fick på lakaskalln	Fick en ordentlig utskällning
Fikulér	Krumbukta sig
Filä, tjockmjölka	Långfil
Finsnäjs	Fysiskt lättare arbete
Finverä	Fint väder
Finn åt, fann åt	Hitta, hittade (något som var borttappat, förlagt)
Fira	Ta ledigt från jobbet, inte arbeta
Fisi (betonat första i)	Ynklig, opältilig, svag, feg
Fiskninga	Fisket, fiskandet
Fjask	Vuxen person, som är barnsligt avvikande
Fjaskforen	Dumheter
Fjaskkutt	Löjlig, larvig
Fjer, fjera, fjerens	Fjäder, fjädern, fjädrarna
Fjoling	Årsgammal älg (Kan ev. användas om andra djur)
Fjuster	Dumbom, efterbliven
Fjustrutt	Dåranktigt
Fjälking	Fjärding = 1/4 tunna = 12 kannor = 31,25 liter
Fjälla	Fästmö, flickvän
Fjäss (opp, till)	Snygga upp/till
Fjöla (betonat ö)	Sittbrädet på dass
Flasa	Brinna häftigt
Flasa till	Flamma upp (Elln flasa till = Elden flammade upp)
Flathanna (öppet första a)	Handflatan
Flatterdyngja	Lös avföring (gäller kreatur)

Flatvattuskon (öppet a)	= Skrenablemmen = Blisterpunga. Hemsydda kängor av kohud med slät undersida utan klack
Fli, flidd, flidd	Skamfiler, skadar, näter/skamfilade, skadade, nätte/skamfilat, skadat, nätt
Fli ne sä	Smutsa ner sig
Flin, flinä, flinä	Ler, log, lett
Flir, flirä, flirä	Småsnöar, småsnöade, småsnöat (Lätt kall snö)
Flister	Mjäll
Flohagan	Stängsel/gärdsgård som går ut i vattnet
Flott (kort o, inte å-ljud)	Högt vattenstånd
Flutte	Flutit
Flyhänt (är flyhänt)	Utför ett arbete snabbt
Flytgåen	Snabbgående (gäller person med förmåga att gå snabbt)
Flytväxtären	Snabbväxande potatis
Flyttara	Flottningsarbetarna
Flår	Flytande markering för mjärde eller nät
Flåttkus	E-formad munk (anisbröd)
Flädermus, nattskatu	Fladdermus
Flänn	Handjur som drar upp överläppen efter att ha luktat på honans kön sägs flänn
Flätt	Halka till, skjutsa undan
Flö, hä flö	Vattenståndet ökar
Flöj, flöjd, flöjd	Knuffar, knuffade, knuffat
Flöjjes	Knuffas
Flötan (öppet ö)	Flotten
Fortäsä, klocka fortäsä	Klockan fortade sig
Forä (långt o)	Foder till djur
Fotane	Lyftkrok för grytor i öppen spis
Fotlannä	Området där man vänder vid plöjning
Fotspönna	Sängens nedersta del
Framkastgrynn	Någon värd att satsa på
Framstammen	Fören på en roddbåt
Fres, fresn	Hankatt som är okastrerad
Frest, frestä, frestä	Försöker, försökte, försökte

Fri (Han fri ve á Eva)	Om en man som har en kärleksrelation med en kvinna, utan att det hunnit bli en fast relation
Friar	Man, som har en kärleksrelation med en kvinna, utan att vara förlovad, gift eller sambo
Fridd	Friade (Han fridd = Han hade en kärleksrelation)
Frusse	Frusit
Frussn	Frusen
Fråstlännt	Läge med risk för frost under odlingssäsongen
Främmen, främmena	Besökare, gäst; besökare, gäster
Främmerst	Längst fram
Frö, frödd, frödd	Förfryser, förfrös, förfrusit
Frön, frönt	Spröd, skör, bräcklig/sprött, skört, bräckligt
Frönlivu	Sjuklig, dör tidigt
Frösan (öppet ö)	Frossa, frossbrytningar
Frösta	Frosten
Frötchen	Matfrisk, glupsk
Frövuxe (talln, grarna)	Träd med god växtkraft
Fules	Grimasera
Fullkär	Fullvuxen (stark) man
Funnder (långt e)	Fundera
Fundrasjon	Fundering
Funnger, funngerä	Fungera/r, fungerade
Funtes	Funnits
Fyråmfot, gå fyråmfot	Gå på alla fyra
Få bårti hännren	Få det (någonting) gjort
Fålkforen	Folkvett
Fålktrå	Tillgiven (Om djur)
Fårgråtn	Ögonvar
Fårfittbrems	Regnbroms
Fårssparrn	Strömstaren
Fårstömmeln	Fårvansen
Fårtevun	Lukt från (fuktig) ull
Fäkt	Tigga, låna (Kunn ja fäkt sockrä? = Kan jag få låna socker?)
Fälen (betonat ä)	Fotspår, spår
Fäles (betonat ä)	Färdas
Fäll	Väl (Hä tö fäll gå = Det torde väl gå)

Fällsjyra	Skåra, som görs i träd innan fällning
Fämmenhärva	Grövre räfsa som man famnar hö med vid hässjning
Fämmn	Räfsa ihop hö till en "famn" för att lägga i hässjan
Fära ånyest	Fara en gång till
Fära åt	Gå till väga
Fär, for, furi	Far, for, farit. Åker, åkte, åkt (infinitivform: fära)
Fär, for, furi ill sä	Gör, gjorde, gjort sig illa
Färd å sä	Färgade av sig
Fässlen	Axelremmar på ryggsäck eller kont (även hängslen)
Fätå, sommarlagårstå	Fägata: Drivningsväg för boskap mellan ladugårdar och sommarladugårdar/betesmark
Fö sä, född sä, född sä	Försörjer sig, försörjde sig, försörjt sig
Föa	Maten, födan
Fögel (öppet ö)	Fågel
Föle	Följa, följer
Föle, fördd, fördd vä	Följer med, följde med, följt med
Följes	Pojke och flicka som "har sällskap"
Fölut	Dräktig (om sto)
Fönna	Vissnat gräs
För mer, ä för mer	Person som anser sig bättre än andra
För ro skull	För skojs skull
Förblånat, förblänämä	Milt kraftuttryck, "pingstvänssvordom"
Förel	Fjäril (även fiskefluga)
Förellina (fiske)	Fluglina (Förel är fjäril, men här fiskefluga)
Förevis	Förutseende
Förfalla (kort a)	Tid när man inte kan färdas över sankmark, sjö (Ex: Svag is, men inte öppet vatten)
Förgrönat	Milt kraftuttryck
Förhuggaryx (betonat ö)	Yxa av grov plåt för att hugga av rötter vid dikesgrävning
Förning	Reskost, matsäck
Förstärk sä	Få i sig mat, så att man orkar med tungt arbete
Förta sä	Överanstränga sig
Föskut	Murken, murket
Föskä (kort öppet ö)	Murket, ruttet trä

G

Gallko	Steril ko (Kan inte bli med kalv)
Gammläs, gammläsä	Åldras, åldrades
Gammalt, för gammalt	Förr i tiden
Gammfönna	Fjolårsgräs på lägdor
Gammögöbb, gammögöbba	Gammal man, gamla män
Gammjänt	Medelålders ogift kvinna
Gammkusn, Gammpiln	Namn på mörkrets furste
Gammtjäring, gammtjäringa	Gammal kvinna, gamla kvinnor
Gammlen	De gamla
Gammpojk	Ungkarl
Gammärka	Gamla tecken (om väder)
Gangnelit	Brukbar (Gangneli om person)
Gangoxn	Byatjurens
Gapakoj	Vindskydd med snedtak och en helt öppen vägg

Gaput Om person som pratar opassande högt om likt och olikt

Garail (långt betonat i)	Häftigt, kortvarigt oväder
Geschvint	Snabbt (Hä ä geschvint = Det går undan)
Glapasnög	Snöar stora blöta flingor
Glema	Glänsa, glimma
Gliver	Flina, småskratta (eventuellt också hånle)
Glivrut	Fnitrig

Glo Mindre område med öppet vatten, helt omgivet av fräken och andra vattenväxter. Ett bra metarställe

Glommer (betonat o)	Ljud från häst- eller koskälla
Glonkes (Hä glonkes)	Pratas om, skvallras om
Glup opp	Kasta upp = Lättare kräkning
Glyster, glysträ, glysträ	Lyser, lyste, lyst (<u>mycket svagt</u>)
Glöhyppen	Hastbullar
Glötter	Något ostignt. T.ex. mjölk som surnat
Glöttrut	Blaskigt, vattnigt
Gnalm (substantiv)	Gnäll, jämmer eller dylikt (Även kattljud)
Gnalm, gnalmä, gnalmä	Gnäller tjafsar; gnällde tjafade; gnällt, tjafsat
Gnetcha	Gnissla Ex: Ljud från dörr med osmorda gångjärn
Gni, gnidd, gnidd	Gnidet, gned, gnidit
Gnister (kort betonat i)	Pip från orolig hund

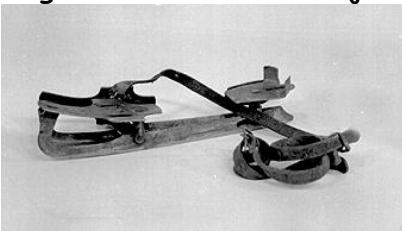
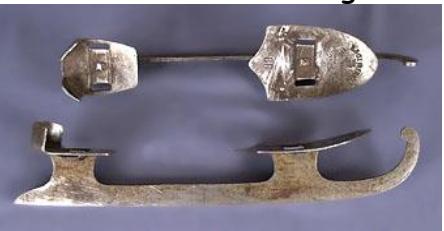
Gnuggbrea

Tvättbräda. Gammal sådan fanns helt i trä

Gnup/gnuppt/gnuppi	Nyper/nöp/nypt
Gnus, gnust, gnust	Nyser, nös, nyst
Gnäg, gnäggd, gnäggd	Gnager, gnagde, gnagt
Gnäpäs	Gnabbas, bråka
Goakti	Givmild
Gocken	Göken
Gockä däri Nickes (Nu ä hä)	Det har gått galet, det är "kört"
Goes	Kela, kramas
Goest	Godast
Gompen	Baken på häst
Go-prata	Prata för att få någon på bättre humör
Gopris	Bra (lägt) pris
Góvér, góvérrä	Vackert och varmt väder
Govilli	Hjälpsam, hågad
Goår	År med bra skörd
Granntyckt	Tar lätt illa upp
Grarn, grarna, grarnen	Gran, granen, granarna
Grasser (långt e)	Härja, leka våldsamt
Grejhjorta	Ungefär som "fina fisken"
Gresst	Glest, otätt
Gre ut, gredd ut, gredd ut	Reder ut, redde ut, rett ut (t.ex hår, trasslig lina)
Grillrut	Jobbigt opassande färger/mönster
Grin, grinä, grinnit	Gråter, grät, gråtit
Grishinken, slaskhinken	Hink för köksavfall
Grispären	Potatisar, för små som matpotatis. Blev grismat
Grodpullen	Grodyngel
Grofft	Grov
Grommlut	Grumligt
Grommen	Kaffesumpen
Groova	Dalsänkan, stort dike
Grotäs, grotäsä, grotäsä	Hotar/hotade/hotat att företa sig något mot någon
Grunn	Grund. Även dum och enfaldig
Gruv sä/gruvä sä/gruvä sä	Oroar/oroade/oroat sig
Grymmes	Se hotfull ut
Grådu (betonat å och u)	Äter mycket efter att ha svultit. Jfr eng. greedy
Gråkalln	Tjädertuppe

Gräddsnicka	Gräddkanna för kaffegrädde
Gräddspjalka	Spaden, med vilken man vänder brödkakan i ugnen (nedan till höger)
Gräftyx	Spadyxa som bl.a. användes vid dikesgrävning
	
Grälut	Bråksjuk
Gräsbuk	Kalv som gått på bete under sommaren och slaktas på senhösten
Gräv, grov, gruvi	Gräver, grävde, grävt
Gräv, grävvd, grävvd	
Gräv pären, grävvd pären	Ta upp potatis, tog upp potatis
Gröbb, gröbba, gröbben	Grop, gropen, gropar/groparna
Gröhull	Gott läkkött för sår och skador
Grötmölla	Snörstump för att förlänga byxans vidd
Gufrukti, gudeli	Religiös
Gulle (Ha/hadd gulle)	Gått (Har/hade gått. Hä sku ha gulle = Det skulle ha gått)
Gulltyppa	Nyckelpiga
Gumödelit (betonat ö)	Hjärtskärande
Gunåde (däg)	Mild hotande svordom
Gusslån, gusslänä	Mat, spannmål (Att försöra mat är syndigt)
Gussola	Guds ord (Bibelverser)
Gussris	Besvärlig, jobbig person
Gå/jick/gått bet	Misslyckas/mislyckades/mislyckats
Gå/jick/gått sunn	Går/gick/gått sönder
Gå å, jick å, gått å	Brister, brast, brustit (Gäller rep, sträng och dylikt)
Gå åt byn, gå te byn	Hälsa på (gå hem till folk)
Gå åt, jick åt	Förbrukas, förbrukades
Gå ätt ...	Gå och hämta ... (Gå ätt koen! = Gå och hämta korna!)
Gåli	Färdig (för en resa)

Gåli stern, sterngåli	Döfärdig
Gångsår	Skavsår i grenen
Gåt, gåta (långt å)	List, listen runt fönster och dörrar
Gåven (långt å)	Talang (Jänta ha då fått sjunggåven)
Gåän	Gående
Gåänäs	Gående
Gärv	Vuxen/duktig för sin ålder
Gärvfolkä	Vuxna
Gärvtacktjick	Beskäftigt barn som lägger sig ivuxnas samtal
(gärv = vuxen tack = tacka* tjick = spene *tacka = fårhona)	
Göbb (öppet ö)	Gubbe, farbror, man
Göbbsjuka	Prostatabesvär
Göjvut (öppet ö)	Dum, obegåvad
Gömsn (öppet ö)	Baggen
Gör, görä (öppet ö)	Tarminnehåll, tarminnehållet/Dy, dyn/Lera, leran
Göra ne sä	Gegga ner sig, smutsa ner sig
Görä (öppet ö)	Gyttja, slam, gegga (Öppet ö och g-ljud i görä)
Görhöl (öppet ö, båda)	Gyttjehål
Görm, görmä, görmä	Pratar, pratade, pratat; argt - upprört (öppet ö i görm)
Görmut (öppet ö)	Gnällig, besvärlig, missnöjd
Görmstickar (öppet ö)	Renstekel, renstyng
Görskutte (öppet ö)	Skjuten i magen
Görut (öppet ö)	Kladdig, lerig
Gösa (öppet ö)	"Riva upp himmel och jord" utan rimlig anledning
Gössekär (öppet ö)	Ett kraftuttryck. Ex: Men gössekär, vilken fisk!
Gött, goare, goest	Gott, godare, godast
Götta (öppet ö)	Karameller, godis
Göva	Strömande varm luft från en värmekälla
H	
Hagan	Gärdsgården
Hagastör	Gärdsgårdsstör (Lång, mager och stel person)
Haj (kort a)	Häpen, överraskad
Hakafark	Båtshakeskaft
Hakafönsträ	Öppningsbart fönster med hakar
Halbett	Svårslaget gräs (med lie)

Halen	Djävulen
Halvdeles	Nästan
Halvhärdasklea	Kläder(lite finare) man tog på sig på vardagskvällar om man inte bara stannade hemma
Halvröra	Skridskor. Stålskenor, fotplattor och läderremmar
Halvröra: Fotplattan har reglerbar vidd. Reglerades med medföljande vev.	"Spiskroka" kallade vi dessa som blev museala under tidigt 1950-tal
	
Hä ä n'Bengt-Ove, som kömm ihag hur hä va på 50-talä, då vi åckt på "spiskroka" å "halvröra"	
Halvtjytting	Tonåring, speciellt om pojkar
Halvtjävling	Yngling
Halvylleblusn	Skogsarbetarplagg
Hamlut (kort öppet a)	Fumlig, klumpig
Hams/hamsä/hamsä	Arbetar/arbetade/arbetat fort och slarvigt
Hams ihop	Samla ihop (slarvigt)
Hamsut	Slarvig, vårdslös
Hanna, hännren	Handen, händerna
Hank	Ögla. (Av snodd björkvidja) För att stänga grindar
Hannel	Köpa, handla
Hannel på boka	Handla på kredit
Hannvass	Stark i nyporna
Haran (öppet a)	Haren
Hark, harkä, harkä	Bromsar, bromsade, bromsat (med foten, när man med sparkstötting vill sänka farten, eller stanna)
Harm, harmä, harmä	Härmar, härmade, härmat
Harmes	Vara ångerfull, skämmas
Harnan	Hane på vapen
Harre Gu!	Herre Gud!
Harreligen	Kraftuttryck (i pingstvänsområde)
Harrmelit	Förargligt

Hart (långt a)	Halt (Hä va sä hart där vägen, sä ja gätt gå bredave.)
Hart* om hart*	Nästan. "Hugget som stucket" *(kort öppet a)
Harta (kort öppet a)	Hälften. En rolig fråga: Hur mycke ä härta borti härta å härta borti hä? = Hur mycket är hälften av hälften och hälften av det? (1/8)
Harta vu no	Hälften vore nog
Harut (kort öppet a)	Feg, räddhågsen
Hata (långt öppet a)	Sägs med grym röst till småbarn som är på väg att stoppa något olämpligt i munnen
He (långt e) (hedd, hedd)	Sätta, ställa, lägga. Jämförbart med engelskans put
He bort	Göra sig av med
He då borti annörja!	Flytta på dig! Håll dig ur vägen! Ur spår!
He hem dä!	Gå hem! (lite aggressivt, uppfordrande)
He hit!	Ta hit! / Ge mig!
He in, hedd in, hedd in	Ställer in, ställde in, ställt in; Tar in, tog in, tagit in
He på sä, hedd på sä (klea)	Ta på sig, tog på sig (kläder)
He ut, hedd ut, hedd ut	Ställer ut, släpper ut, häller ut; ställde ut, släppte ut, hällde ut; ställt ut, släppt ut, hällt ut
He å	Stäng(a) av (He å motorn sä ja hör va du säg!)
He å sä, hedd å sä (klea)	Ta av sig, tog av sig (kläder)
He å ve	Ställa undan
He åt, hedd åt, hedd åt	Stänger, stängde, stängt (dörren)
Hellpytte	Helvetet
Hemjerut	Illasmakande, vidrigt
Hemmarnä	Hemmanet
Herkusligen!	Herre min skapare!
Het	Ivrig (mycket ivrig)
Hev (långt e)	Glad över något som lyckats, stolt
Heä	Lägg det, sätt det, ställ det (Heä ditti skafferiä!)
Higrarn (långt i)	Gran vars kvistar når till marken (bildar en kåta)
Hihaj (långt i)	Överrumplande, plötslig brådska
Hilka	Huvudduk

Himmel opp	Klarnar
Hip ätt ann (långt i)	Andas in häftigt (med svårighet)
Hipä ätt ann (långt i)	Andades in häftigt (med svårighet)
Hir, hirä, hirä (långt i)	Ilar, ilade, ilat (i magen) Exempelvis när man åker berg-och dalbana.
Hitanför	Hitom
Hiterst	Närmast
Hitti	Hit, hit till (Kömm hitti skola! = Kom till skolan!)
Hittna	Hit (Används när man är inom syn och hörhåll. Kömm hittna! = Kom hit!)
Hitt, hittä, hittä opp	Hittar på, hittade på, hittat på
Hommel, hommla	Humla, humlan
Hopes	Ansamlas
Hóptjukä	Hopkurad
Hort* ja sku ...	Om jag skulle ... *(kort o i hort)
Hort* elln tappå ta sä?	Jag undrar om elden börjar ta sig
Hov	Vett, förstånd
Hover (betonat e)	Tillsätta något efter gottfinnande, eller ta ett ungefärligt mått
Hoverä	Tog till på ett ungefär
Ho vet? (långt o)	Vem vet?
Huckér	Smågnägga (Häst)
Hull	Sparsam, försiktig, gnidig, snål
Hunne	Hunnit
Hunnsvulk	Hund som bara tänker på mat
Hunnut	Sniken, lurar folk till höger och vänster
Hurr/hurrä/hurrä	Glider, kanar/gled, kanade/glidit, kanat
Hurvel (kort öppet u)	Örfil
Hurven (kort öppet u)	Är man när man ryser av köld
Hurves (kort öppet u)	Gör man när man ryser av obehag, raseri etc.
Huskelit	Ruskigt
Huskäs (å huskäs)	Hastig chockkänsla över något oansenämt
Husmösan (öppet ö)	Mossa för tätning mellan stockar i timmerhus
Husnavar	Stor handborr som användes vid timring
Huvva!	Usch!

Huvvaligen!	Hu då! / Usch då!
Huvvaligen sä fin!	Oh, så fin!
Huvva sä hämst!	Oh, så hemskt! (farligt)
Huvvusvag	Höjdrädd
Huvvuvill	Yr
Hyller (ve)	Övertala någon att gå med på något som den personen egentligen inte vill
Hyppel	Gå dåligt, halta
Hytt, hyttä, hyttä	Gör, gjorde, gjort en hotande åtbörd
Hå	Årtull
Håbannä	Band (tvinnad vidja) som håller åran i årtullen (hån)
Håken	Mild svordom
Håll, hull, hulli	Håller, höll, hållit
Håll, hull, hulli ti	Håller, höll, hållit i/fast
Håp	Båt. Särskilt flottningsbåt
Hårhärla	Håret på huvudet
Hä	Det
Hä gäll	Det gick
Hä gäll int	Det gick inte
Hä jäll	Det går
Hä jäll int	Det går inte
Hä jäll int annä	Det är inte så mycket att göra åt det
Hä må va dompä!	OK Jag går med på det
Hä stö på! (tryck på stö)	Det tar (hårt) på krafterna
Hä ta på!	Det är ansträngande
Hä va ba ojort	"Det var nära ögat"
Hä ä int rattåt	Det är inte så lätt ordnat
Hä ä int sä vilyftit	Det är inte så noga.
Hä ä na i na	Det är någorlunda bra
Häkt, häkt ti (kort ä)	Fästa, haka fast
Häkt tugu	Dragkamp: När man förr i tiden ville se vem som hade den starkaste hästen, kopplade man ihop skacklarna (ve tugun) och manade på hästarna. Den som drogs bakåt förlorade.
Hällflygä	Bergsstupet
Hämtar (mjölk-, ber-)	Hink, ämbar, kanna, kruka

Hängna (betonat ä) Hänna	Inhägnaden (Inhägnad betesmark) Här
Hänna kömm äggä bårti kätta	"Detta är pudelns kärna"
Härdasklea Härv	Helgdagskläderna Härva (garnhärva)
Härv, härva*härven	Höräfsa, höräfsan, höräfsorna *(betonat kort ä i härva)
Härveln (härvträ)	En träställning för att varpa upp garnet till härvor
	
Härvelkors (med räkneverk)	Snurrade man upp garn på, för att göra härvor
	
	Kan även användas i uttrycket "Du går an som ett härvelkors" om någon som är överdrivet aktiv
Härvelns omkrets Pasma Härva; Dialektalt = Härv	4 (Rydaholms) alnar = $4 \times 0,594 \text{ m}$ 72 varv $72 \times 4 \times 0,594 = 171 \text{ m}$ (modernt mått 100 m) 6 pasmor $6 \times 171 \text{ m} = 1026 \text{ m}$ (modernt mått 1000 m)
Härvkam Härvtinna Härvty, ty Hästbrems Häsch, häscha, häschen Häsch (verb)	Höräfsa, utan skaftet Träpinnar för räfsor Räfsskaff Fäbroms Hässja, hässjan, hässjor/hässjorna Hässja. Hänga upp hö på en hässja, för att torka

Hästmöger	Hästmyra (Drottning knappt 2cm, arbetare 5-14 mm)
Hävvi	Vid, hos, bredvid
Hävi oss	Hos oss
Höcke du vill	Som du vill, vilket du vill
Höcke som	Vilket som. Det spelar ingen roll
Höcken	Vem, vilken
Högfäll (verb)	Tycka om något (i hög grad)
Högfälut	Högfärdig
Höjje!	Hör ni! (Höjje båna! = Hör ni barn!)
Höl, hölä (öppet ö)	Hål, hålet
Hölodä (långt betonat ö)	Höskullen
Höppstor	Förväntansful

Höstol Stol, med låda under sits med gångjärn. I den, som stod nära spisen, förvarade man skohö.

Hösudd	Hötapp
Hövnda (öppet ö)	Utskjutande taksprång

I

I kvällst	I går kväll
I lönnom	I hemlighet
I maranom	I morgon
I marest	I morse
Ickorr, ickorn	Ekorre, ekorren
Idu	Eda, bakström (Exempel: Kvarnidun i Paubäcken)
Ihäl	Ihjäl
Ikull	Omkull
Ilag	Tillsammans, ihop
Illisti	Slug, listig
Illonn (betonat o)	Illvillig, elak
Illsnikti	Missundsam, ondsint, elak, bakslug
Illunnen	Avundsjuk, missundsam
Imen, ima (betonat i)	Fiskyngel, småfisk

Infött	Går med fötterna vinklade inåt
Ingerst	Ingenstans
Innanfönster	Enkelfönster kompletterades vintertid med innanfönster
Innarne	Innanför, inuti
Innersti	Längst in
Inni	Inuti, inne i
Int riktit navlä	Inte riktigt klok
Int ä hä sä noga	Inte är det så noga
Int vätt	Rakt ingenting
Is	Ids
Isbark	Ytisskorpa efter underkylt regn
Isn't	Ids inte, tänker inte ...
Itte opp	Ätit upp
Ivälu	Liten och klen
J	
Jalp (kort a)	Hjälp
Jalpa (kort betonat a)	Hjälpen
Jarnaätt	Hädanefter
Jart	Hjälpt (Ja ha jart han = Jag har hjälpt honom)
Jartes (kort öppet a)	Hjälptes åt
Je (kort e)	Ni; Je användes förr då man inte fick dua äldre. Je även = ni i plural. Då får man det som låter lustigt: Höje je je, je je je? = Hör ni ni ni, ger ni er?
Je (långt e)	Lä
Je, jedd, jedd	Ger, gav, gett
Je mä si	Låt mig se (Låt mig tänka efter)
Je ne	Släppa ifrån sig mjölken (om kor)
Jedd sä tin	Gav sig tid
Jen (långt e)	En, enbuske, enris
Jeru	Girig, uthållig i arbetet
Jestanes!	Oj då!
Jestanesligen!	Kära nån då! Oj, oj, oj, då!
Jet (långt e)	Vakta kor. (getare)

Jeta (långt e)	Den bakre kälken vid timmerkörning
Jetar, jetara	Vallpojke, vallpojkarna
Jetarköntn	Djurägarna turades om att fylla matsäckskonten
Jetarskogen	Skogsområdet där "jetara" vallade korna
Jett fäll	Måste väl
Jett fära	Måste fara/åka
Jett, gätt, gutte	Är tvungen, var tvungen, har/hade varit tvungen
Jett ha vu	Måste ha varit
Jett int	Behöver inte, måste inte
Jett va	Måste vara
Jetta	Vara tvungen
Jettingdyll, jettingdylla	Getingbo, getingboet
Jettä, gätt	Var tvungen, måste
Jétyppa, spittitjeta	Talltita
Jevt	Lätthanterligt
Jick å	Gick av, brast
Jick åt	Omkom, förolyckades
Jill	Lovlig
Jiller	Fällor, fångstredskap
Jola	Jorden
Jólbera	Smultron
Jolsolva	Backsvala
Jufft	Djupt
Jumm, jummä, jummä	Genljuder, genljöd, genljudit
Jungelln	Blixten
Jur, jurä	Juver juvret

Jus (Ljusstyrka motsvarande ett stearinljus) Ljus = candela. Lagårdslykta (veke) ca 10 ljus.
Primuslampa (se sid 150) ca 100 ljus

Just sä pass	Nätt och jämnt
Jut (långt u)	Ful (gäller människa)
Jå (långt å)	Andas häftigt
Jåå	Jodå
Jäckäl*, jäcklen	Kindtand, kindtänder (*betonat andra ä)
Jäckes	Raljera, tråka, utmana (Jäckäs int ve gammfolkä)
Jäddfresn	Bergfinken
Jädrar anåda	Mild svordom. Mildare variant av Jävlar anamma
Jäddslir	Liten gädda
Jägarn	Ett slags gräs. Tuvståtel
Jäl (betonat ä) (verb)	Inhägna. Bygga hägn för nötkreatur

Jäl, jäla, jälen (betonat ä) Gärde, gärdet, gärdor/gärdena

Jäll, gäll, gulle
(Hä mått ha gulle) Går, gick, gått (I betydelsen fungera, lyckas)
Det var nära att lyckas)

Jäll, jällä	Kastrera, kastrerade
Jällä	Kastrerad
Jämarn, jämarns	Mild svordom
Jänglen	Styltor
Jänt, jänta, jänten	Flicka, flickan, flickor/flickorna
Jäntong (betonat o)	Flicka, flickebarn
Järmes, järmäsä	Klaga, jämra sig/klagade jämrade sig
Järnpinnhärv	Järnräfsa
Järt (kort ä)	Idissla (om kor)
Jäsiken	Pingstvänssvordom
Jästning	Kalas
Jästninga	Bjudmat
Jästä (Nu jästä han!)	"Nu fick han så han teg!"
Jöla	Porla
Jöninga	Gödsel (konstgödsel)
Jöra (substantiv)	Arbete, sysselsättning
Jöra bort	Göra färdigt
Jöra kväll	Avsluta arbetsdagen
Jörless (betonat öppet ö)	Väldigt uttråkad)
Jöralös	Saknar sysselsättning (arbetslös)
Jöra opp fisken	Rensa fisken
Jör mä lik (Ja)	Jag bryr mig inte/Bara bra om jag slipper

K

Kack, kackä, kackä Hamrar/hamrade/hamrat försiktigt. Knackar
knackade, knackat. Försiktigt (med verktyg)

Kagerhänt, kagrut Darrhänt, eller skakig
Kaffebränner Panna för rostning av kaffe

Kaffedarrn Darrighet, när man druckit för mycket (svagt) kaffe
Oftast i samband med hårt kroppsarbete
(Egentligen blodsockerfall)

Kakukaveln Brödkavel (större)
Kalln, kallnä Avsvalna, avsvalnade

Kalvdön
 (änkestöt)
 (käringstöt)

Om man får en smäll på armbågen vid ulnarisnerven, gör det mycket ont och underarmen och handens lillfinger och ringfinger domnar av ett tag.
 Att det kallas kalvdön i Norrland, beror nog på att det påminner om dödsryckningar i en klubbad kalv.

Kalvut	Dum, bär sig dumt åt
Kamen (långt a)	Åsryggen (Ex. Vackerkamen vid Björkås)
Kammarn	Rum (litet) innanför köket. Mot murstocken
Kamperä ve	Höll ihop med
Kangelbera	Dyngkolor. Som kan hänga under kons svans
Kangero	Spindel
Kangeronät	Spindelnät
Kaniffles	Småbråka, kivas
Kanken (betonat a)	Tuppen
Kankarygg	Bära någon på ryggen
Kantor, kantorä (långt o)	Skåp, skåpet där mjölkträgen förvarades svalt. (Oftast i farstun, under trappan till övervåningen)

Kara	Skrapa försiktigt
Karbidlampa	Användes under andra världskriget. (Se sid 149-150)
Kardusn	Tobaken
Karribel	Odåga ligist
Kasch	Kasse
Karnan	Hyvelspån
Karyschabannä	Gummibandet
Klamn, klamnä, klamnä	Spricker, sprack, spruckit (Ex: Vedträ som klyvs)
Klammer, klammrä	Höskrindans bottnyta
Klammrä	Tyngd (sten) på insaltad fisk
Klatter	Krångel
Klava koen	Binda korna
Klea	Kläderna
Klealös	Utan kläder
Kledd sä	Klädde på sig
Kledd åsä, to åsä	Klädde av sig
Kleknäppara	Klädnypor
Klem	Med lera, bruk, laga en spricka
Klestreck	Tvättlina
Klestötn	Träpåk som användes vid klädtvätt
Kleså (betoning e å)	Så (balja) av trä i vilken man la kläder i blöt

Klevärv	Hel ekipering
Klin på	Smöra, bre på smör
Klingerären	Rundpotatis
Klingerris, klingerrisä	Fjällbjörk, fjällbjörkarna (<i>Betula nana</i>)
Klingra, klingren	Stavtruga, stavtrugorna
Klo	Toalett (Av vattenklosett)
Klommerhänt	Valhänt på grund av köld
Klommerox	Klantskalle
Klomp, klompa, klompa	Klump, klumper, klumparna
Klomrut	Ovig, klumpig, ramlar lätt
Klonk, klonkä, klonkä	Kluckar, kluckade kluckat
Klyva (långt y)	Kvinnligt könsorgan
Klyvaryx	Kilyxa för vedklyvning
Klyvja	Dubbelbeckasin (och/eller Gluttsnäppa)
Klå, klådd, klådd	Kliar, kliade, kliat
Klåfingrut	Klåfingrig
Klåtträ sä	Skurit sig (Mjölkha ha klåtträ sä)
Klåän, no ä hä väll klåän	Nog är det väl själva ...
Kläckes, kläcktes	Smälter, smälte (om t ex fett/smör som smälter)
Klöbb, klöbbä, klöbbä	Kastrerar, kastrerade, kastrerat
Klöbb, klöbbä, klöbbä	Fryser, frös, frusit under (skidor, medar)
Klöbben	Träkloss, hängande ner från halsen framför benen på kreatur, för att hindra dem att springa
Klöbbsnön (Långt ö i snön)	Kramsnö
Klömsn (öppet ö)	Frusen och stel om fingrarna
Knapana	Handtagen på lieorvet
Knerodd (båt)	Båt med låga årtullar, så att man slår årorna i knäna
Knippsträng	Järntråd som höll ihop höbalar
Knipägg	Holk av urholkad träklabb som hängdes vid sjöstrand, så att man kunde ro runt och skördta ägg från holkarna. En Pauträskbo, född på 1880-talet fick på detta sätt många frukostägg.
Knivbakan	Knivens ryggsida
Knivslirä	Knivslidan
Knorth	Knotten
Knosa (verb)	Krossa
Knosa (långt o) (substantiv)	Stor slägga

Knul, knulut	Knöl, knöligt
Knula (långt u)	Fotknölen på fotens utsida
Knussli, knusslut	Ogin, snål
Knyt, knöt, knutte	Knyter, knöt, knutit
Knäfft	Knäppt, knäppte
Knäppskörv, sprättskörv	Snytbagge eller skalbagge i familjen knäppare
Knärt, knärtä, knärtä	Knäpper, knäppte, knäppt (ljudhärmande ord)
Knöttrut	Knottig
Knös	Kulle
Knöst, knöstä, knöstä	Stönar, stönade, stönat (kort öppet ö)
Knövel/knövlä/knövlä ihop	Knycklar/knycklad/knycklat ihop
Knövel sunn	Smula sönder
Knövlut	Skrynkligt
Ko, koa, koen	Ko, kon, korna
Koen röt	Korna råmade
Koeta	Höplats (krubba) för kor
Koföa (betonat o)	Hömängden en ko behöver under vintern
Koksön	Kokande vatten (betoning på både o och ö)
Kon ha vurti go	Efterbördens har släppt
Kornlårn	Stor låda för vinterförvaring av korn
Korompa	Kosvans
Korus (betoning o och u)	Komocka (Koskit i en liten hög)

Kosjälla

"Pingla" av plåt, som satts runt skällkons hals så att den låter när kon rör sig, och får de andra korna att följa efter, och som man själv hör och känner igen, när man ska hämta korna som går på skogen

Kosöppen	Karl Johansvamp, som också heter stensopp
Kotjicksmorninga	Spensalva
Krabbåsn	Taknocken
Kracken ihop	Sjunka ihop

Kragä (långt betonat a)	Båge eller galler som fästes på lien vid myrslätter Fungerade som höuppsamlare
-------------------------	---

Krimen (långt i)	Snuva och hosta.
Krimmermössa	Fårskinnsmössa
Kring	Snabb

Kringt	Snabbt
Kristnä	Döpt
Krokuslipen	Krokläpp, begynnande gråt
Krokut	Krokig
Krondikä, basdikä	Större dike, grävt med statsbidrag
Krubbitar	Häst som biter i träkrubban
Krusjeru	Nödbedd
Kryll, kryllä, kryllä	Vimlar, vimlade, vimlat (Hä ba kryllä ve onga räda lekplassn)
Kråkhacka	Nariga händer
Kräfta	Cancer
Kräka (långt ä)	Boskap, kor
Kröjm	Jämra sig över småsaker, anse att allt är besvärligt
Kröjmut	Klagande, gnällig
Kröst	Krysta, stöna
Kuller, kullrä åttabak	Rullar, rullade bakåt
Kuller, kullrä, kullrä (kort u)	Rullar runt, rullade runt, rullat runt
Kullrut (avavick)	Om båt som är instabil - vinglig
Kunn, kunnä, kunne	Kan, kunde, kunnat
Kurk (åt)	Tröttna, inte orka mer
Kurut	Nyvaken, nymornad
Kuselit	Kusligt, hemskt
Kut, kutä, kutä (långt u)	Springer, sprang, sprungit
Kut te byn	Springer hos grannarna
Kvamn, kvamnä	Kvävs, kvävdes; får/fick kvävningsskänsla
Kvamn å	Få kvävningsskänsla så man nästan simmar, eller rentav simmar. (Ja hull på kvamn å)
Kvarnkalln	Grov axel från kvarnens vattenhjul till övre kvarnstenen www.hembygd.se/sjalevad/forsa-kvarn
Kvastlommen	Handtaget på riskvosten
Kvir, kvirä, kvirä	Gnäller, gnällde, gnällt (jämra sig)
Kvirut	Gnällig
Kvirhöken	Fjällvråk
Kåckka	Kokerska i timmerkoja/arbetarbarack
Kåckburn	Kockans rum i timmerkojan

Kåjdag	Ovädersdag
Kåtskiva	Ändskiva på limpa
Käpp (K uttalas som k)	Kappa
Käppes, käppäsä, käppäsä	Tävlar, tävlade, tävlat
Käppkut, käppkutä, käppkutä	Springer/sprang/sprungit ikapp (tävla)
Käppränn	Tävla i skidåkning
Kär, kåra, kåra	Karl, karlar, karlarna/man män, männen
Kärikär	Karlakarl
Kärasia	Manssidan
Kärut	Kaxig, stolt
Kärv	Skära, tälja
Kärv borti (långt i)	Gröpa ur, skära ut
Kästbyt	Byta jämnt
Käst, kästä, kästä	Kastar, kastade, kastat
Kästven (betonat e)	Ved i (kluvna) enmeterslängder
Kästä kalven	Fick missfall (Gäller ko)
Kätta	Katten
Kätkälln	Hankatten
Kök (uttalas med k-ljud)	Ropa (på), hojta
Kömm (presens)	Kommer
Kömm hittna! (imperativ)	Kom hit!
Kömmä (imperfekt)	Kom
Kömm, kömme, kömmä ihag	Kommer ihåg, kom ihåg, kommit ihåg
Kömmder (långt betonat e)	Kommendera
Könt, könta	Näverkont, näverkontarna
Köpp, köppen	Kopp, koppen
Köpparhommel	Guldbagge
Köst, köstä, köstä	Kostar, kostade, kostat
Köx, köxä, köxä	Tittar, kikar/tittade, kikade, tittat, kikat
Köxiken* (öppet ö)	Lavskrika (*Ord med samiskt ursprung)

L

Ladun	Ladan
Lagrann	Noggrann, kräsen
Lagårsllykta, stallykta	Fotogenlampa (med veke)

Lagårvinn	Höskulle, loft
Langn, langnä, langnä	Lägger, lade, lagt ut näten
Langnen	Fisknäten
Langnentyllen	Nätflöten av näver
Lakan	Lake
Lann	Strand (Ve bada däri Sunströms lann = Vi badade vid Sundströms strand)
Lannkalln	Strandkanten
Lannvaka	Öppet vatten längs sjöstranden, innan den direkta islossningen, på grund av att sjön stigit.
Lapphanska	Ovanligt stora snöflingor
Lappsko	Sko av renpäls
Lask	Sy med två becksnören i läder. Snörena möts i samma hål
Lask ihop	Tråckla ihop
Latox (långt öppet a)	Latmask
Lavannara	Särskilt breda skidor. Gick bra att åka på lös snö med
Lave (kort betonat a)	Tillsammans med
Lavedä (betonat e)	Tillsammans med dig
Lavemä (betonat e)	Tillsammans med mig
Lavoar	Tvättmöbel med handfat, vattenkanna m.m
	
Le (långt e)	Spydig, sarkastisk
Le (långt e)	Öppning i hägn, hage (Passage)

Lealös	Slapp, hållningslös
Ledelit	Förargligt
Lejd, lejda, lejden (bet. e)	Gärde, gärdet, gärdor/gärdena
Lekäs ve pilla	Onanera
Lekätt, lekättn (betonat ä)	Hermelin, hermelenin
Ler, lerä	Läder, lädret
Les	Lås (Ex: Les döra! = Lås dörren!)
Let åt (långt e i let)	Leta rätt på
Lev om, levvd om	Väsnas, väsnades
Li, lia	Berg, lid; berget, liden (Ex: Bergsäterlia)
Ligg ilag	Ligga tillsammans (Uttryck kopplat till nattfrieriseden)
Ligg på åhagan	Ligger och väntar på något speciellt. (utan väckarklocka)
Ligg å	Vara i vägen, störa i arbetet
Ligg å sä	Bli sämre på att utföra något pga bristande övning
Liggen	Sängliggande på grund av sjukdom/skada
Liken (betonat i)	Likna, liknar (Han liken pappa sin = Han liknar sin far)
Likvis (ä likvis)	Förstår inte trots förklaring, ovetande
Liskes (ve)	Lirka med. Jfr hyller (ve)
Lit på (Hä lit på)	Tar på krafterna fysiskt och/eller psykiskt
Lix	Ändå, i alla fall. (Då ja nu lix håll på...)
Lomm, lommen	Grovändan på en timmerstock
Lomp	Rötkasserad timmerstock
Lokremma	Rem som håller ihop selens loke
Lon	Logen
Ludden	Filtskor
Luka (långt u)	Lucka
Lungen däl!	Lugna dig!
Lur, lurä, lurä	Lindar, rullar/lindade, rullade/lindat, rullat
Lur om	Binda om, lägga bandage, förbinda
Lusjeru (ä lusjeru)	Person som har lätt för att få löss
Luskammen	Finkammen
Lusut	Sakta, mycket sakta, senfärdigt
Lut ikull sä	Lägga sig och vila en stund
Lúves	Luggas
Ly (långt y)	Lyssna aktivt (t.ex. efter koskällan)
Lyng, lyngä	Ljung, lingonris och blåbärsris

Lyngbera	Lingon
Lyslinja	Kraftledningen
Lyssnen	Norrsken
Lysä brinn	Lampan är tänd
Lyttch, lyttchän	Ögla, öglor på tråd, snöre, rep eller dylikt
Lyttchknut	Rosett
Låg å snusä	Sov
Långleäs	Ha långtråkigt
Långsletta	Lång raksträcka på väg
Låt om sä, låtä om sä	Är högljudd, var högljudd
Låsses, låssesä, låsses	Låtsas, låtsades, låtsats
Lägg på pären, dra på pären	Kupa potatis
Läjjänäs	Lejd person
Lämm, lämnä, lämnä	Lämnar, lämnade, lämnat
Lämmen (ä)	Träningsvärk, muskelvärk (har)
Längn, längnä	Förlänger/förlängs, förlängde/förlängts
Länninga	Båtplatsen
Lärarinn	Björk (träd) växt som en klyka
Lätt	Låt (Lätt mä va i fre! = Låt mig vara ifred!)
Lätt bli!	Låt bli!
Lätt hä va	Låt det vara, låt det bero
Lög, lögä, löggd	Ljuger. Ijög, Ijugit
Lömmeln	Fjällämmeln
Lönn	Hemlighetsfull
Lönndryg, lönndrygt	Mer/längre än man kan tro (t.ex. om avstånd)
Löns int (öppet ö)	Lönar sig inte (det är ingen ide)
Lötä (På det)	På det humöret
Lötesvis	Periodvis

M

Magahov	Förmåga att hejda sig från att äta för mycket
Magan	Magen
Magaperra	Magsjuka
Mala på	Gå sakta
Mamonsk (långt a)	Girig (Efter den bibliska guden Mammon)
Mangn, mangnä, mangnä	Magra, magrade, magrat
Maran	Morgonen
Maransia	Morgonsidan
Maraväl (betonat ä)	Förmiddagsmåltid
Marr, marra	Märr, märren; sto, stoet
Marthn*, martnäsä	Förmultna, förmultnade *(kort öppet a)

Masa	Krypa (Gäller småbarn)
Masakus	Senfärdig person
Masslit	Ätbart, gott
Max ått dä! Max ätt dä!	Flytta dig sidledes! (Gäller sittplats)
Megång	Spårvidd på timmerdoning
Menn	Medan
Mes	Träbärställning med axelremmar, för tung bördar
Metkork, metkorken	Flöte, flötet
Mig	Urinera
Minner för sä	Obegåvad
Minnra	Den mindre flickan
Minnren	Den mindre pojken
Minuter	Rast (I arbetet)
Miskes, miskesä	Mjölk som skär/skurit sig p.g.a. mycket lingonsylt
Missjör sä	Förhastar sig, misstar sig
Missun	Mese, mesost
Missukoja	Ställning med tak över mesegrytan
Missurappa	<p>Missurappa 1. Rivä missun (mese) gräddn å sockrä.</p> <p>2. Då man ha kokä ne vassla (kokä bort vattnä) ha ve fått missun, som ve ta reda på. Missuskrapä, som ä kvar däri gryta kall ve missuskova. Ve he nu på nalta gräddn å gni ihop han ve missuskova. Då få ve missurappa om ve he på nalta sockrä. Vassle (vassla) är det som är kvar i grytan när man gjort ost.</p> <p>Att koka ner vasslan tar flera timmar.)</p>
Missusmörä	Messmör, messmöret
Mist, mistä	Förlora, tappa, förlorade, tappade (Han mistä plannboka)
Mitta, mitti	Mitt i, på mitten
Mixtrut	Händig
Mjukkakun	Hembakt mjukt tunnbröd
Mjäl, mjälä, mjäla	Mjärde, mjärdet, mjärdena
Mjäla	Sandjord (fin, mjuk)
Mjölksetä	Mjölkpallen (som man sitter på när man handmjölkar)
Mjölkskörven	Mjölkallergi (Kan yttra sig som klåda, nässelutslag, eksem)

Mjölfisn	Bränt mjöl vid tunnbrödsbakning
Mjöltina	Laggkärl med lock, för förvaring/transport av mjöl
	Mått i mm: Längd 485 Bredd 370 Höjd 430 Djup 385 Från Innertavle. Tillhör Västerbottens museum
Motför (betonat o)	I jämförelse med
Munläppa	Läpparna
Munntasch	Mustasch
Murbröst	Öppenspiskåpa
Murn, murpipa	Skorstenen
Musjällar	Liten (vass) kniv
Musskara	Näbbmus
My	Mygg
Myll	Gräva t ex En "vann" gräver en gång
Myrmäckra	Enkelbeckasin
Myrspängren	Itukluvna (gran) stockar som las som "övergångsställen" på sank myrmark
Myrök	Eld med björktjuka eller våt mossa ger rök mot myggen
Myskrank	Harkrank
Mågen	Käpp som håller kaffepanna över öppen eld
Månä, månän	Månad, månaden
Mått?	Hur mycket? (Mått ska du ha? = Hur mycket ska du ha?)
Mått int vettta	Vet inte riktigt
Mäll, mälla	Märla, märlan
Mält	Gro (förgro) (Pären mältä = Potatisen grodde)
Möcklut (är)	Den som har svårt för att utföra vissa saker, är ovan vid ett arbete och därfor gör fel

Mödä (betonat ö)	Smulor (ofta använt som beteckning på brödsmulor)
Möger, mögren	Myra, myror/myrorna
Mögerkäs, mögerkäsa	Myrstack, myrstacken
Möka (långt öppet ö)	Utgödsla
Möka tjettin (långt öppet ö)	Mocka katten. Utrymmet för gris, kalv, får etc
Mökrömme (öppet ö)	Gödselrännan
Möks	Ändra läge på ett ryckigt sätt

Möl (Möl ihäl=Krama ihjäl) Krama hårt (Möl int ihäl kätta = Krama inte ihjäl katten)

Mölä	Kramade hårt
Mönn (öppet ö)	Backa, vid rodd
Möring	Häftigt skummande vatten
Mörn i (hä) (öppet ö)	Det gör sitt till
Mörnä (Kort bet. öppet ö)	Det lilla (som behövs)

Mört (kort öppet ö) Mörkt (Hä ä mörт i kväll, sa han å pissä däri farstukammarn)

Mösan (öppet ö)	Mossa, torv
Mösamanke (öppet ö)	Stor mosstuva på myr
Mösamyr, -myra (öppet ö)	Myr/myren där man tog mossa. Torvtag
Mösatarven (öppet ö)	Torvströ
Mösatjäring (öppet ö)	Snigel utan skal. Påträffas i myrlandskap
Möt, mötä, möta	Gudstjänst, gudstjänsten, gudstjänsterna

N

n', en framför mansnamn (n'Bertil va hem, eller: En Bertil va hem)

Na (kort öppet a) Lite , några , en smula (Na är synonym till nalta)
(Ja tjöfft na karamellen = Jag köpte lite karameller)

Na	Någonting
Na som	Ungefär som, nästan som
Nada spiken	Spik slås krokig (nitas) på baksidan av bräden
Nageltjälln	Frostvärv i fingrarna
Nagen (långt betonat a)	Någon
Nagerst	Någonstans
Naglut	Klåfingrig
Nalta (kort a)	Lite, en gnutta

Nan (kort öppet a)	Någon
Nanless	Någon råd (No val hä väl nanless)
Nannting	Någonting
Nansin (kort a)	Någonsin
Napp, nappä, nappä	Plockar, plockade, plockat
Napp bera	Plocka bär
Nara	Hopfoga med träpluggar
Narr, narrä, narrä	Lurar, lurade, lurat
Nassenär	Någotsånär
Nattskatu, flädermus	Fladermus
Navar	Borr
Navarvinn	Borrsväng
Neerste	Längst ned, nedersta
Neäm	Nedanför
Neätt	Nedåt i betydelsen nedefter (bäcken)
Nipprut (Om kvinna)	Tillgjord
No mer sä pass	Det kunde ha gått sämre. Man får vara nöjd
Nolibyssen	Finnäsarna om pauträskarna
Nolesti	Längst norrut
Nolåm	Norr om
Nolåmsjön (långt ö i sjön)	Norr om sjön
Nolsia	Norra sidan
Nolätt (långt betonat o)	Norrut
Nolöver	Norröver
Nu ä hä bra!	Det räcker nu! /Nu får det vara nog!
Nu ä hä gockä däri Nickes	Det har gått galet, det är "kört"
Nyest	Nyss, alldeles nyss
Nyfuri	Nyss farit/åkt
Nykömmä	Nyss kommit
Nyitte	Nyss ätit
Nypären	Färskpotatis
Nyrestä	Nyplöjt
Nyvure	Nyss varit
Näsahöla	Näsborrarna
Näsakus	Snorkråka
Näst	Fästa ihop lite
Nästn	Matsäck i arbete eller vid resa
Nätkchen (kort betonat ä)	Låter som näcken. I dialekten synonymt med den onde

Nävtag	Handfull
Näverköntn	Kont av flätade näverremsor
Näverryv -ryva, -ryven	Skopa/skopan/skoporna. (Gjord i skogen av näver)
Näverstutn	Kont gjord av hela björknäversjok
Nävertaska	Nätsänke. Sten som lindats in i näver
Nävä	Näbben
Nää	Nädå
Nöa	Nöden

O

Odel (betonat o)	Odla
Odrickenes	Inte drickbart
Odumt (betonat o)	Inte så illa (Hä va int odumt = Det var inte så illa)
Oetanes	Oätligt
Oform (vara i)	Känna sig skraltig, inte på humör
Ofuri	Om någon som skulle ha gett sig av, men ännu är kvar
Ofärdi	Kroppsligt handikappad. Tillfälligt eller permanent
Ogangnelit	Obrukbar (Ogangneli även om person)
Ogudakti (negativt ord)	Inte troende
Ogudaktit	Hedniskt, respektlöst mot Gud

Ogått. Hä ä int mer än
ogått att...

Det är inte mer än rätt att...

Ohaga	Negativ till att gå med på att göra en viss sak. Ovillig
Ohull	Slösaktig
Ohäpp	Olyckor, krämpor och motgångar
Oitte	Inte ätit än
Ojart	Ohjälpt (Han gätt gå från dem ojart)
Ojort (kort andra o)	Nära, nära ögat (Hä va ba ojort)
Olicklit	Väldigt, hemskt, överväldigande
Olikt (långt betonat o)	Onödigt
Olä, ola	Ordet, orden
Olännt	Dåligt markförhållande
Omasslit	Oätbart, osmakligt
Omatfrisk	Dålig aptit, petig i maten
Omfäres	Far förbi varandra utan att se varandra
Omkring	Vimsig
Onaskeli, onaskelit	Smutsig, oren/smutsigt, orient
Ong, onga	Unge, barn/ungar, barn

Onghopen	Barnaskaran
Onnes, onnesä	Någonting krånglar/krånglade
Oppa	På, ovanpå, uppe på
Oppa båttn	På övervåningen, uppe på vinden
Oppa vinn	Uppe på vinden
Oppi halen	På tok
Oppi öga	För nära vid samtal
Opplegun (betonat e)	Snö som tynger ned träd
Oppnea (betonat e)	Upp och ner, upp och nedvänd
Oppställt	Uppfödd
Oppätt	Uppåt i betydelsen uppefter (bäcken)
Oriven, orive (betonat o)	Uprörd, oroad av något man sett eller hört
Ormsnära	Ormslån, kopparormen
Oruvli, oruvlut	Skrymmande
Oskodd	Barfota
Osläjje	Inte slagit än (om slätter)
Oslög	Ohändig, klantig
Ostgnupa	Smakbit vid ystning
Ostäda	Stöka till inomhus
Ostök (betonat o)	Ställa till oreda, störa
Ostökut	Rörigt, ostädat
Otröjen	Otrygg. mörkrädd
Otröjsamt	Ängsligt, otryggt
Otter	Utter
Otterbera	Odon
Otäjje	Inte tagit än
Ovér, ovérä	Oväder, ovädret
Ovuri	Inte varit än
Ox, oxn, oxa	Tjur, tjuren, tjurarna
Oxromp, oxrompa	Tjursvans, tjursvansen/Oxsvans, oxsansen

P

Packethållarn	Pakethållaren
Paltn	Palt (Kams på jämtska)
Flatpaltn (öppet a)	Platt palt utan inbakning
Fetpaltn *(fetatärningar)	Rund palt med inbakade talgtärningar*
Fläskpaltn	Rund palt med inbakade fläsktärningar
Pypelpaltn (Blopaltn)	Rund palt med inbakade njurtärningar Blodpalt)

Paträsk (långt a)	Pauträsk
Penninga	Pengar
Pes, pesn	Djurpenis, djurpenisen på större djur t.ex. tjur
Pickeljöra	Arbete som kräver fingerfärdighet
Picklut	Vekt, skrangligt (om ting)
Pikut	Spetsig, vass
Pilla, pitn	Penis
Pin panna	Ta de sista dropparna ur kaffepannan
Pink	Urin, kiss
Pinka	Urinera, kissa
Pinnfisn	Leksak: Konisk träpinne som låter som fis, när man sprätter iväg den och får den att snurra i luften
Pissluka (långt u)	Gylfen
Pissmarr	Brunstigt eller nervöst sto
Pjasar	Stackare som inte klarar av någonting
Pjöller, pjöllrä, pjöllrä	Pratar, pratade, pratat (Sägs mest om barns prat)
Pjöller (substantiv)	Prat (Oviktigt sådant)
Pjöllrutt (är)	Pratar strunt, barnslig, löjlig
Pjött	Lite grann. Mindre mängd av gröt, sylt eller dylikt
Plannboka	Plånboken, börsen
Ploppen	Smörbollar (= en blomma; Trollius...)
Plut, plutä, plutä	Prutar, prutade, prutat
Plutmarn	Prutmån. Läge för att få ned priset
Plyppen	En sorts kaffebröd (Hastbullar)
Plåträppen	Rökfånget över eldpallen i skogskojan
Plätten	Tunnpannkakor
Poa på	Jobba på i lugn och stadig takt
Pooparsparrn	Pärlugglan
Portn (kort o)	Utrymme mellan fähus och hölada
Poteli	Plufsig, grov
Pratasprängd	Pratsjuk
Primuslampa	Lampa som användes innan elektriciteten kom (Se sidan 150)

Priskurántn

Postorderkatalogen T ex Åhlen och Holms

Pråppsn

Massaved (Ordet propps kommer från engelskans pitprops = gruvstöttor)

Pul, pulä

Stoppa, stoppade in något i trångt utrymme
(med våld)

Pulfäkt

Hantera ovarsamt eller hårdhänt

Pustn

Blåsbälgen

Pypplen

Njure (som tillagas till mat)

På båvis (betonat å)

På båda sätten

På de visä

Med barn (havande)

På jäskén

Med nöd och näppe

På pickalurven

Onykter

På pjöttmyra

Sur (på någon eller över något)

Pär, pären

Potatis

Päral (långt ä)

Redskap för att dra upp potatisrader
(Mandragen plog)

Päranna (långt betonat ä)

Tid för grävning av potatis (potatisupptagning)

Pärbänken

Potatisbänken

Pärgräv

Potatishacka, som man gräver potatis med

Pärkok

Potatiskastrull med potatis

Pärkårn

Potatisblast (I Jämtland säger man pärgräsä)

Pärlannä

Potatislandet

Pärlov

Hade vi i mitten av september (för å gräv pären)

Pärskalar

Potatisskalare

Pärskalä

Potatisskal, potatisskalet

Pärstampa

Potatismos

Pärstannar, pärstannara

Potatisblast, potatisblasten

Pärt (kort ä)

Takspån

Pärthyvel

Maskin för tillverkning av pärt = takspån

Pärtspik

Spik, särsild, för spåntak

Pärttak

Spåntak

Pärtjällarn

Stenkällare för potatis

Pävlut

Svag, vek, orkeslös

Pöll

Skumma (sig) T.ex. när man häller upp öl

Pönt, pönt ne (kort öppet ö)

Söla ner, trasa sönder, skada

Pöntä (öppet ö)	Sölat ner, trasat sönder, skadat
Pös	Andfådd vid ansträngning/Flåsa häftigt
Pösakangero (öppet ö)	Spindel med stor bakkropp innehållande äggkokong
R	
Rackarns!	Nog är det väl själva ...
Ráckel (sustantiv)	Krångel, trassel, slarv
Rackél, racklä, racklä	Är/var/har varit oförsiktig
Rackelkús	En mixtrare, som håller på med lite av varje
Rackles	Går inte bra, krånglar, misslyckas
Rada	Styra kälke eller sparkstötting
Raka	Senvuxen gran
Rall, rallä, rallä	Skvallrar, skvallrade, skvallrat
Rallhunn	Efterhängsen obunden hund/Man som går med skvaller
Raller (betonat a och e)	Använda rallra (Bakredskap som rullas över ogräddat bröd)
Rallra	Bakredskap som rullas över brödet före gräddning. Ger samma effekt som kruskavel.
Rámmel, rámmlä, rámmlä	Faller, föll, fallit
Raning	Slätteräng vid bäck, slättermyr
Ráppel (substansiv)	Dålig konstruktion
Rappél, rapplä, rapplä	Grejar, grejade, grejat; håller, höll, hållit på med
Rapplut (är)	Klen konstruktion, opraktisk, går lätt sönder
Rassan (kort a)	Rasande, ursinnig
Rat, ratä (långt a)	Skräp, avfall, avlagda saker
Rathög	Skräphög
Rattåt (betoning på a och å)	Lättillgängligt, nära till hands
Ravel (långt öppet a)	Babbla, prata om ditt och datt (fabulera)
Ravelkus (långt öppet a)	En som tycker om att fabulera och berätta
Ravlut	Skrävlig, skrytsam
Rej	Fara omkring. (ragga?)
Rej te byn	Springa på byn och samla skvaller
Rejér	Stimma, härja, bråka (Onga kunn då rejér)
Rejort (kort betonat o)	Stimmat, härjat, bråkat
Reka	Sitta löst (Om tand t.ex.)

Rekamarn	Glappmån (t ex för axarn stötting och skaklar)
Rekordeli	Ordentlig
Remmitér, remittérä, remmitérä	Fantiserar, fantiserade, fantiserat
Rengnspira	Tornsvala (som egentligen heter tornseglare)
Rengnil (betonat i)	Regnskur
Rest, restä, restä	Plöjer, plöjde, plöjt
Rest, restä, restä nävrä	Skär, skar, skurit björknäver
Rest opp	Skära upp
Restätegen	Plöjd åker
Rickä	Käpp som håller kaffepanna
Riskäs, riskäsa (långt bet ä)	Rishög, rishögen
Risselslean	Risselsläde för persontransport vintertid
	
Rissmorning	Homeopatiskt medel mot engelska sjukan
Risä (långt betonat i)	Engelska sjukan (rakitis)
Rit	Rits, streck
Ritval	Den som står och hänger utan att göra någon nytta
Ritä (långt i)	Skranglig liten byggnad
Ro, ron	Vrå, vrån (eller hörn, hörnet)
Ron (långt o)	Råeggen (Ja jett bryn kniven sä ja få bort ron)
Ronk	Skjuta fram och tillbaka
Romp, rompa	Svans, svansen. Eller slutrensning vid flottning
Rompdragä	Obefintlig anordning, som man lurade oerfarna att hämta
Rompjola	Del av hästsele som fästs runt svansroten
Romptangen	Svansens infästning
Rómsén	Långa slanor. Underlag för diverse göromål
Rop, rofft, rofft	Ropar ropade ropat

Roska	Rost
Roskut	Rostig
Rugu, rugun	Sårskorpa, sårskorpan
Runå (betonat å)	Rodna
Rusk	Inte riktigt klok (Ä du alldeles rusk? Rusk = Rysk) Kom nog efter 1809 då Ryssland tog Finland ifrån oss
Rust	Se till... Ex: Rust in je ba! = Se till att komma in nu! Rust je borti annörja! = Se till att ta er ur vägen nu!
Rust sä, rustä sä	Skaffa sig, skaffade sig
Ruv (långt u)	Ser ut att vara, verkar vara
Ruvlätt (svagt v)	Rödkindad
Rytch/rytchä	Rycka, rycker/ ryckte
Ryp	Ripa
Ryptjälning, ryptjälninga	Riphöna, riphönan
Rypkäll, rypkälln	Riptupp, riptuppen
Rå	Utväg (No val hä väl nan rå = Det ska nog ordna sig)
Rå int ve	Orkar inte
Rå ve, rådd ve, rådd ve	Orkar, orkade, orkat
Råblakasalting	Hårding, tuffing
Råkes	Träffas
Rål, rålä, rålä	Skriker, skrek, skriket; vråla, vrålade, vrålat
Råm, råmä, råmä	Gråter, grät, gråtit
Råm	Koljud
Rånen (långt å)	Markfukt (Efter mycket regnande eller på senhösten)
Räddlivä	Väldigt försiktig, feg
Ränn ihop	Dra samman, krympa
Ränn (på sjiden)	Åka skidor
Rännsjtn	Diarré
Ränt, hä ränt	Arbetet går undan med tillfredsställande resultat
Ränt ihop	Dragit samman, krympt
Ränntjäppa	Skidstavar
Räppen (kort betonat ä)	Rökfånget ovanför eldpallen i en skogskoja
Rättch fälen	Spåra djur eller mänsk
Rättch, rättchä, rättchä	Galopperar, galopperade, galopperat (Hästn rättch)

Rättches, rättchäsä, rättchäsä Sträcker, sträckte, sträckt på sig (häftigt)

Rättchnagel Användes vid skinnberedning (skrapa)
Röbbtåska Padda
Röckt Rökte
Rögan (öppet ö) Råge
Röj, röja Tjäderhöna, tjäderhönan
Römpel Hästföl på tillväxt
Röna (opp) Växa, gro snabbt
Rönnbärstjyven Sidensvansen
Rönntinnpinna Torkade rönnpinnar. Avändes till räfspinnar
Röstä Taknocken

S

Sakerlåa Låda med "bra att ha-grejer". Ex: Lim, solution, ringavtagare, lagningslappar

Saktäsä, klocka saktäsä Klockan saktade sig
Saln Finrummet, som inte användes till vardags
Sammaless Likadant
Samn å, samnä å, samnä å Somnar, somnade, somnat
Sank ihop Samla ihop

Sannsticka Trästicka (ungefärl 30 cm) med sandytlager

för skärpning av liar

Saxsolva Ladusvala
Schalur Hängig
Schansér Försämrar, blekna, vissna
Schapper Gå sönder, sluta fungera
Scheka Glappa, fattas, saknas (Nu scheka hä ba lite grann)
Schekamarn (bet. e, a) Rörelsemårn (T.ex. i skacklar och stötting)
Scher Skygg
Schin. Hur schin hä? Verkar vara. Hur ser det ut? Hur verkar det?

Schir, schira	Skata, skatan
Schirbo	Skatbo
Schlipa	Mun, läppar (Gäller i första hand häst)
Schuckli	Sjuklig

Schvegan Mjuk vidja som man tog om en höbunt

för att lättare kunna bära den

Schöle, schörd, schörd
(kort ö i schörd)

Sköljer, sköljde, skjöljt

Séa	Utsädet
Seckel (betonat första e)	Saliv, dregel
Seckél, secklä, secklä	Dreglar, dreglade, dreglat
Seglivu	Blir ej lätt sjuk, lever länge
Sek	Sinka, fördröja (Sek mä int, ja ha ju bråttomt)
Sekale (betonat e)	Långsamt arbetande
Sekames	Långsam, slö person
Sekasamt	Långsamt, långtråkigt, tradigt
Sekut	Långsam, saktfärdig
Selapinn	Metallpinne. Används för att fästa skackeln vid selen
Sell (pl. sella)	Lugnvatten mellan två forsar

Selskre (betonat första e) Luskung = En samling larver som i stor klump sakta färdas framåt

Selukroken	Selens båge med bl.a. öglor för tömmarna
Senadrag	Kramp
Senappen	Senap
Senbär (långt betonat (e ä)	Ko som kalvar på våren
Separatn	Separatorn

Med denna separeras grädden från mjölken.
Grädden kommer ut i ett rör och skummjölken
i det andra

Se ett inslag på youtube som visar separatorn i användning med nymjölkat
i ladugårdsmiljö <http://youtu.be/ISHx2GckGdQ>

Separerämjölka	Skummjölken
Sésela	Gulärla
Sesspären, sätppären	Potatis som får förgro inomhus innan den ska sättas
Si	Se
Si, sia, sien	Sida, sidan, sidor/sidorna
Sillbåx	Saltsill, norsk, i plåthinkar 5 kg såldes in på 1950-talet
Si åt	Se efter
Sibena (långt i)	Revbenen
Sider (betonat e)	Bryta ihop, kollapsa
Simm, sam, summi	Simmar, simmade, simmat (långt öppet a i sam)
Sinnt	Arg, irriterad
Sirappen	Sirap
Sisselsjith	Gulsparven
Sittän	Sittande
Sjéa, sjéen	Skeden, skedarna
Sjeka	Sätta upp nät på tork
Sjel	Rymdmått (fyrkantigt) 18,4 liter
Sjerun	Skära som användes för lövtäkt
Sjeva	Vindar, är vint (Framjulä på cyckeln sjeva)
Sjitti	Skitit
Sjiöla (betonat i)	Skidbindning. Öglor av läder
Sjukvartsli (7/4 arn)	Lie för myrslätter. 7/4 aln = 104 cm (7*14,85 = 103,95 cm)
Sjunk, sjunkä, sjunkä	Sjunker, sjönk, sjunkit
Sjut, sköt, skutte	Skjuter, sköt, skjutit (sköt och skutte med k-ljud)
Sjylle fästmöa 25 öre	Har gylfen öppen
Sjynn, sjynnä, sjynnä sä	Skyndar sig, har bråttom/skyndade sig, hade bråttom/skyndat sig, haft bråttom
Sjyr, sjyra (långt betonat y)	Skåra, spricka/skåran, sprickan
Själjes, sjärdes, sjärdes	Grimaserar, grimaserade, grimaserat
Själlmut	Skälmaktig

Självestn	Djävulen
Sjär, skär,(öppet ä) skure	Skär, skar, skurit (infinitivform: sjära)
Sjölanna	Skördetid för säd
Sjölven	Själv
Sjöt ihop	Skarva ihop
Skackel-ill	Häst som är svår att få in i skacklarna är skackel-ill
Skackeltre	Låsträ mellan skackel och kälke (bock)
Skackeltugun, tugun	Kopplingsöglor i skacklar. Fästs i kördon. T.ex. stötting
Skacker (betoning a och e)	Skaka, vibrera
Skackerhänt	Darrhäft
Skackra	Parkinsons sjukdom
Skaffa	Äta matsäck i skogen (skogsarbetare)
Skadli	Skadlig, för fin för att användas till vardags (Exempel: Den där klänninga ä skadli å ha nu)
Skagrut, skackrut	Skakande, darrande
Skalln	Huvudet
Skalma (kort öppet a)	Bokpärmar, glasögonbågar
Skaran	Skare, skaren
Skek, skekä, skeckt	Skakar, skakade, skakat
Skeka	Skaka om (Ja skeka om han riktit)
Sko på sä (mä, dä, je)	Ta på sig skorna
Sko å sä (mä, dä, je)	Ta av sig skorna
Skofälen	Skospår
Skogsonn (betoning båda o)	Vresig, argsint pga det hårliga skogsarbetet
Skogsschira	Nötskrika

Skohöhäckla

och skohökamnen användes vid framställning av skohö

I lådan (lämnad till AC museum av H Kärrman) finns skohö framställt av Johan Söderlund, Finnäs, Pauträsk.

Nedan, till höger, skohö som Viola fick av sin far Johan när han slutade med skohö

skohökam

skohöflätor

Skolér	Näsvist utfråga någon
Skolong, skolonga	Skolbarn, skolbarnen
Skolstut	Lärarinna
Skoslarven	Fotlappar (I stället för strumpor)
Skosnyta	Tåhätta
Skóva	När det bränner fast, blir det skóva i t.ex. en gryta
Skrabbslåttn	Att slå ej odlat område med lie
Skrabbä	Hö som slogs i diken och runt hus
Skramboling	Skurk
Skrata (längt a)	Jaga bort, skrämma något, mest fåglar och djur
Skrattabarn	Vattensalamander (mindre)
Skre, skredd, skredd	Rensar, sorterar/rensade, sorterade/ rensat, sorterat
Skren, skrenä, skrent	Halkar, kanar/halkade, kanade/halkat, kanat
Skrenablemmen	= Flatvattuskon = Blisterbunga. Hemsydda kängor av kohud med slät undersida utan klack
Skrépen	Tunn isig skare
Skri	Rör sig långsamt, glider sakta (Hä ä just sä pass hä skri)
Skrin, skrinnt	Mager, magert (Om jordmån, växtlighet mm)
Skryfft	Odrygt
Skryp	Odryg
Skrål, skrålä	Skriker/skränar; skrek/skränade
Skrättja	Småskrake

Skrävlen	Fötter, på en människa
Skrävlut	Skrytsam
Skrömta	Spöken
Skrövli, skrövlut	Skrynklig, rynkig
Sku (kort betonat u)	Skulle
Sku ha gutte	Skulle ha varit tvungen
Sku tro, Ja sku tro ...	Gissar = Jag skulle tro, jag gissar att ...
Skullren	Höloftet
Skur	Leka, nojsa
Skurlov	Lov i februari för att skolan skulle storstädas. Sportlov kallades det inte i våra trakter på 1940 - och 1950-talen
Skursjuk	Leksugen
Skutte	Skjutit
Skvakatrast	Björktrast
Skvala	Porla
Skvalplock, skvalplockä, skvalplocka	Ett runt trälock som lades på mjölktytan i en träspann när man skulle bärja mjölk från fäboden (För att minska risken att spilla)
Skvink, skvinkä, skvinkä	Spiller/spillde/spillt ut (Om man bär hinken oförsiktigt kunn man skvink ut vattn)
Skvittér, skvitträ, skvitträ	Stänker, stänkte, stänkt
Skvonk, skvonkä, skvonkä	Skvalpar, skvalpade, skvalpade
Skväle	Gapa, skrika (Va skväle du för din gaphals)
Skvätn	Lättskrämd
Skäff, skäffä, skäffä sä	Skaffar sig, skaffade sig, skaffat sig
Skäft (yxa, spadan ...)	Sätta skaft på (yxan spaden ...)
Skärv	Överdriva, ljuga
Skärven	Skarvsjöby
Sköpa	Ysterst springa (om boskap)
Skörv, skörven, skörva	Skalbagge, skalbaggen, skalbaggarna
Sköttn	Båttoften (sittbrädan)
Sköttställ	Justerar siktet på gevär
Sla, slo, släjje	Slår, slog, slagit
Sla, slo, släjje ihäl	Slår, slog, slagit ihjäl

Sla, slo, släjje lakan	Klubbar klubbade, klubbat lake
Sla, slo, släjje skrabbä	Slår, slog, slagit svåråtkomliga ställen med lie
Sladdertaska	Skvallerkärring
Sladdn	Väghyvel. Primitiv, hästdragen
Sladdn, rompa	Sista stockarna för året i flottningen
Slafat	Oordentlig person
Slaktarkokä	Köttbit som slaktaren fick
Slanen	Styrstockar i basväg
Slarva (betonat första a)	Disktrasa
Slarven (betonat e)	Trasor, både om tyg och trasiga ting
Slarvut	Trasig, trasigt
Slasaakti, slasut	Benägen att vara slarvig i arbete, klädsel mm
Slasadelut	Oordentlig, oordentligt
Slasaforen	Slarvig i arbete, klädsel m m.
Slasalannä	Vått småbuskigt landskap
Slasakus	Slamsig person
Slasarn	Stormhatt (vild)
Slaskhinken, grishinken	Hink för köksavfall
Slaskhögen	Dit slängde man det som inte kunde brännas eller återanvändas. (Väldigt lite slängdes före 60-talet)
Slaskkäsa	Komposthögen
Slea, slean, slea	Släde, släden, slädarna
Slek, sleka (långt e)	Slicka
Sleksten	Saltsten (läggs ut av jaktag till älgar)
Sleptjäpp	Rund käpp. Ungefär 25 cm. Avsmalnande från mitten. Tävling: Vem tappar taget? Vanlig i skogskojor förr.
Slink	Halta, linka
Slip, slifft, slifft	Slipar, slipade, slipat
Slikt	Liknande
Slirä (betonat i)	Knivslidan
Slotik	Tik som löper
Släcken	Slockna
Slåttanna	Slåttertid
Släjjes	Slagits
Slängder	Kan det mesta. Klarar sig alltid
Slängtall	Lång tall. Kvistfri, utom en krona högst upp

Slämmt, slämmta, slämmtä	Uttryck om dörr som står och slår i blåsten Slår, slog, slagit (Exempel: Döra stå å slämmt)
Slämmt te döra	Slå igen dörren hårt
Slätköpp	Kaffe utan kaffebröd
Slög	Händig
Slög	Ovass (Exempel: Kniven ä slög)
Smaka (starkt)	Dricka sprit (Ha du smaka? = Har du druckit sprit?)
Smangn, smangnä, smangnä	Minskar, minskade, minskat (i storlek)
Smeder	Mindre (till växten)
Smeder å smeder	Mindre och mindre
Smorning / smorninga	Skofett, salva / skofettet, salvan
Småfjaskut	Barnslig, naiv
Smäll, small, smalli	Smäller, smälde, smällt
Smöre, smörrd, smörrd	Smörjer, smorde, smort
Smärtingsko	Tygsko med gummisula. Vanlig gymnastiksko på 1940 - och 1950-talen
Smörbrunn, smörbrunnä	En smörklick i en urgröpning i gröten på en tallrik (Till vetemjölsgröt. Förekommer också till palt)
Snarkvarna	Näsan
Snarn	Snoret
Snarut	Snorig
Snattermyr	Hjortronmyr
Snattersylta	Hjortronsylt
Snattren	Hjortron
Snean, på snean	Onykter
Snegel	Titta i smyg
Snes, snesn (betonat e)	Påle, pålen kornkärven sätts på
Sni, snidd	Iskall vind (I dag sni hä kallt)
Snick	Snickra
Snipp iväg	Snabbt ge sig iväg t.ex. till grannen
Sniver (långt betonat i)	Kasta flat sten från sidan med skruv (kasta smörgås)
Sno, snodd, snodd	Vänder om, vände om, vänt om
Snus, snusä, snusä	Luktar, luktade, luktat
Snuster, snusträ	Sniffar, sniffade (lukta försiktigt på)
Snålvattnä rinn	Det vattnas i munnen
Snåläs, snåläsä	Vara sugen på, var sugen på
Snårdda	Snålheten (snålhet)

Snäll	Snabb
Snälla (kort betonat ä)	Rulle på spinnrocken, där den spunna tråden samlas upp
Snällpissarstövlen (slutet ö)	Stövlar (gamla) med avklippta skaft, stående innanför dörren i skogskojan (snabbspissarstövlar)
Snällsnodd	Kwick i vändningen
Snärpa	När frosten just kommit
Snög, snögä, snögä	Snöar, snöade, snöat
Snöjven	Lindrigt kraftuttryck ("pingstvänssvordom")
Snöp, snöfft, snöfft	Snöper, snöpte, snöpt
Snöring (betoning ö och i)	Ring runt månen som förebådar snö
Snör, snörd, snört (iväg)	Kastar, kastade, kastat (öppet ö i imperfekt och supinum)
Snörp, snörpä, snörpä	Drar ihop, drog ihop, dragit ihop (öppet ö)
Snört (öppet ö)	Bortkastat, slängt
Snöv	Kal
Snövklippt	Snaggad, kortklippt
Sockenjon	Socialfall
Solsteka	Solgasset
Som lusa på tjerusticka	Mycket långsamt
Sommarlagårn	Ladugård vid skgsbrynet. Använtes sommartid då korna dagtid vallades i "jetarskogen" skogsområdet där vallpojkar "jetara" vallade kor från flera sommarladugårdar.
Sommarlagårstå, fätå	Fägata: Drivningsväg för boskap mellan ladugårdar och sommarladugårdar/betesmark
Som rättest	Genaste vägen, raka spåret
Sopen (långt o)	Mjölbörste, vid bakning, räv- eller hundsvans
Sparkar, -n, -ara	Sparkstötting, parkstöttingen, sparkstöttingarna
Sparrn	Samlingsnamn för småfåglar
Spegläs, spegläsä	Speglas, speglades
Spett	Lite. Väl lite. I minsta laget
Halvspett	Rätt så lite

Vållspett	Väldigt lite
Spett om	Ont om (t.ex. pengar)
"Spiskroka" Se bild sid 28	Skridskor. Fram till 1950-talet. Liknade spiskrok
Spittitjea, jétyppa	Talltitta
Spit-uv	Upptågsmakare, en som hittar på allt möjligt
Sprutn	Diarré
Sprättskörv, knäppskörv	Snytbagge eller skalbagge i familjen knäppare
Sprättsjitm	Pruttigt bajs
Spänningen	Rovfåglar, hökar med flera
Spärr, spärrä, spärrä	Glor, glodde, glott (Envist glo. stirra)
Spöckt, hä ä spöckt	(Det är) som förgjort
Spönn, spönnt, spönnt	Sparkar, sparkade, sparkat
Spönnes	Sparkas
Spönntag	Spjärntag, med fötterna
Sta (öppet a)	Istadig, stillastående
Stada	Stycka, plocka isär
Stadun (betonat a och u)	Kanten på ett skogshygge, eller den som, vid hyggesrensnings, i arbetslaget håller ena kanten (riktkarl)
Stalp, stalpä, stalpä	Ramlar, ramlade, ramlat/tippa, tippade, tippat
Starn, starn å (öppet a)	Stanna
Starnä, starnä å	Stannade
Startn, startnä *	Stelna, stelnade (om t.ex. flott) *kort öppet a
Starves å	Stelna till (av rädsla)
Statara	Länstrafikgrupper som gjorde fordons- och hastighetskoll. Fram till 1965 fanns både kommunal och statlig polis. 1965 tog staten över även den kommunala polisen.
Stavarn	Hink att mjölka i (Ursprungligen träspann)
Stegan	Stegen
Stenbitn	Forell, bäcköring
Stendrög	Hästsläpa, som användes för att köra bort större stenar vid nyodling
Stenfjera (stenfjerun)	Stenig strandkant
Stenhaver	Stort stenröse (stenskravel)
Stenskravel (öppet a)	Ett väldigt stenigt område

Stensmättja	Stenskvätta
Stern, sternä	Använts som uttryck för att ett djur självdör
Sterngåli, gåli stern	Döfärdig
Stickbusk	Vägruska
Stickhalgräsä (svagt h)	Linnea (Stickhaltgräsä i Lycksele)
Till stickhaltgräs ges från Pauträsk i Stensele receptet: "Linnean koktes till tjock lag (ex. 10 l vatten med linnea koktes till ca 1 l). Smordes på kroppsdel mot värk. (Saxat ur DAUM-KATTA, VÅRBLAD FRÅN DIALEKT – OCH FOLKMINNESARKIVET I UMEÅ 1998)	
Stig ått däl!	Flytta på dig! Stig åt sidan! (Sägs i första hand till djur)
Still kräka	Utfodra kreaturen
Stinges	Stångas
Stom, stommen, stomma	Stubbe, stubben, stubbarna
Stommbytar	Stubbrytare
Stommel, stommlä, stommla	Stor rund och hög burk (plåtburk)
Stoorn	Den stora/e
Storbjudd	Trögbjuden (Lite stor på sig)
Storhopen	Majoriteten
Storkär (långt betonat ä)	En som tror sig vara förmer än andra (storkarl)
Strannstritja	Drillsnäppa
Streglut	Glest (om skog)
Strisäck	Jutesäck
Stritt (vattnet är)	Vattnet rinner snabbt, men forsar inte
Strucka	Där strömmen är så stark att det krävs en van roddare för att orka ro motströms
Strungn, strungnä	Tappar/tappade luften. Får/fick i vrångstrupen
Struphämtar	Mjölkhämtare som smalnar av upptill
Stup, stöp, stuppe åskall	Ramlar, ramlade, ramlat (häftigt) framstupa
Stutn	Kvanne (Växer på myrar)
Styfft	Drygt, lite mer än
Stygg	Ful
Stylä	Fågelstjärten
Styngen	Bröstsämpa
Ståen, vart ståen	Blev stående, i betydelsen kunde inte ta sig vidare
Stäl, stal*, stuli	Stjäl, stal, stulit *(Öppet a i stal) infinitiv: stäla
Stärt (kort ä)	Starkt i betydelsen kryddstarkt, beskt eller dylikt

Stö på	Tar på krafterna. Hä stö på = Det tar på krafterna
Stömmel	Svans (på gris, får, get)
Stöp	Degen som står och jäser i degträget inför baket
Stöp, stöfft, stöfft	Stöper, stöpte, stöpt (om att sätta deg)
Stöpa (långt ö)	Vatten som kommer upp mellan kärnisen och snön och fryser till
Stöppelbent	Stelbent, ovig
Stöppelfött	Är en person med gångsvårigheter
Stöppsolva	Hussvala
Stöpspjöva, stöpspadan	Stor degspade. Mer än en meter lång. Hörde ihop med "stöptrågä"
Stöptrågä (Från Kåddis)	Degråget (Nedan anges detta trågs mått i millimeter)

Längd 1120; bredd 530; höjd 220 djup 200

Störnkråka	Spillkråka
Störn, störnä, störnä	Stönar, stönade, stönat
Störut	Obeslutsam, saktfärdig
Stöttingen/båcken	Främre kälken vid timmerkörning
Suda (långt u)	Båtkanten
Suggd	Sög
Sullerä (betonat u)	Sullädret
Sunn	Sönder. Trasig
Sunnaverä	Sydlig vind
Sup	Dricka sprit
Sur	Blöt, våt (Hä hängt surklea över spisn)
Surann	Dålig andedräkt
Surk, surken	Kälke med breda medar som bruschlare drog fram timmer med till stickvägen eller basvägen
Surven (bet. u och e)	Ved som är fuktig/inte torkad (bet. u och e)
Surven (kort betonat u)	Allt, alla, "rubbet"

Svagli	Orkeslös, inte så stark
Sursnön (öppet långt ö)	Blötsnö, kramsnö
Svalbacksfull (flottaruttryck)	Vårfloden har fyllt flottningsbäcken, så att vattnet når upp till grässvålen (svarn eller svaln)
Svammél, svamlä, svamlä	Pratar, pratade, pratat strunt
Svammel (betonat a)	Strunprat
Svammelkus	Pratar en massa utan att ha något vettigt att säga

Svansn (timmersvansn)
Såg som användes av timmerhuggarna. Började fasas ut på 1950-talet av motorsågen

Svarn (svaln)	Svål, översta lagret på en gräsmatta (grässvarn)
Svarv	Vinden vänder i olika riktningar "hä svarv"
Svarvä (betonat a)	Hö som korna lämnat i krubban
Svenan: Hä lukt svenan	Det luktar bränt/vidbränt
Svi, svidd, svidd	Svider, sved svidit
Sviarn	Svidknott (Svidjom på jämtländska)
Svibanna	Svedda band av smågranar till gärdesgårdar
Svimm å	Svimma
Svines	Uppträda oaktsamt, slarva
Svinut	Slarvig, ovårdad
Sväre, svor, svure	Svär, svor, svurit
Svöle, svörrd, svörrd *	Svälder, svalde, svalt *(öppet ö)
Svörrd ne	Svalde
Sylfäll bjärka	Fälls vid lövsprickning. Växande löv drar ur vatten. Kvistas och kapas på hösten. Körs hem, sågas, klyvs
Syllringen (betonat y)	Första stockvarvet i timmerhus
Sylta	Sylt, sylten
Syna (långt betonat y)	Ansiktet
Sytar, bånsytar	Barnskötare, barnvakt
Så	Träbalja
Såt	Springa (i golv t.ex.)
Sä	Så

Sä gött som...	Nästan (Han ä sä gött som döv = Han är nästan döv)
Sä pass!	Det var värst! Det var mer/värre än jag trodde!
Sädåsä	Sådärja
Säle (betonat ä)	Sälja, säljer
Sälestol	Yvig sälgbuske
Sämmer	Sämre
Sänkä	Sinkade, hindrade
Sänna	Så här (Använts också för att säga att det är mycket av något. T.ex. Hä va sänna my sä ja kunne int va ut)
Sätt pären, sättä pären	Sätter potatis, satte potatis
Sätt vä	Föda upp (Den här kalven ska ve sätt vä)
Sö (långt ö)	Sjuda (koka)
Södä (långt ö)	Köttspad och potatisspad. (Grund för grismat)
Söersti	Längst söderut
Sögabit	Något att stilla den värsta hungern med
Söll	Slamsa med vatten
Sölut	Senfärdig
Sönksten	Sten, fäst i ett rep för att ankra båten vid mete
Sönnstraff	Oangenämt arbete, eller person
Söom	Söder om
Söomsjöara	Pauträskborna kallade finnäsarna detta
Söomsjön (långt ö i sjön)	På södra sidan av sjön
Söpp, söppen	Svamp, svampen
Söre (verb)	Sörja
Sörpa	Röra, blandning till djur. Ex. grissörpa
Sörrhommel	Svamlig person
Sörrkus	Svamlig man, pratmakare
Sörsia	Södra sidan
Sötakus	Slöflock
Sötmjölka	Oskummad mjölk
Söv sövvd, sövvd *	Sover,sov, sovit *(öppet ö)
Sövel, sövlä	Kött eller fisk i maträtt
Söätt	Söderut
Sööver (betoning första ö)	Söderöver (Södra Sverige)

T

Ta, to, täjje	Tar, tog, tagit
Ta, to, täjje ihäl	Dödar, dödade, dödat

Ta sä	Förbättras (T.ex. om eld som börjar brinna bättre)
Ta å nennes	Väljer ej, tar det som ges
Tack	Tacka, fårhona
Tacka för hä!	Självklart, självfallet
Tackel å	Försugas
Tagut	Framåt, driftig
Talltull, talltulla	Talltopp, talltoppar
Tann, tanna, tännren	Tand, tanden, tänderna
Tappå hänn, brinn, gå ...	Börjar. I betydelsen: Börjar hända, brinna, gå ...
Tappå gamles	Börja åldras
Tappå si (Nu få/ska vi)	Börja se (hur någonting går, utvecklas, artar sig)
Tappå va slut (Hä)	Håller på att ta slut
Tappå val	Börjar bli
Te (kort e)	I (Exempel: Sla mjölka te hinken = Slå mjölken i hinken)
Tegas	Föraning (Hä tegas folkä)
Ten, tennt, tennt	Tänd!/Tänder, tände tänt (långt e i ten)
Ten på, tennt på, tennt på	Tänder på, tände på, tänt på
Tett	Tät, tätt. Täppt
Tettn	Täte: Lite långfil (tätfil) i mjölk för att göra ny långfil. Har man inte själv, eller kan få av en granne, får man gå ut i skogen och leta tätört (<i>Pinguicula vulgaris</i>)
Tevun	Stark dålig lukt
Ti	I (Han fick ti sä nalta mat = Han fick i sig lite mat)
Tilleto	Person som är ovanligt långsam, trög och tafatt
Tilten	Plogfåror
Timmerdoninga	Två sammankopplade kälkar för timmertransport
Timmerkusn (skalbagge)	Timmerman (<i>Acanthocinus aedilis</i> fam. långhorningar)
Tin (långt i)	Tiden
Tin, tinä, tinä	Tinar, tinade, tinat
Tina	Förrådkärl för förvaring av matvaror
Tissn, tissen	Kvinnobröstet, kvinnobrösten
Tissong	Dibarn
Tjalablommen	Kabbeleka
Tjalaknul (av frusen stek)	Tjälknöl, i ugn 65 - 70 grader i minst 12 timmar

Tjalaknulen	Köldknölar orsakade av förfrysning
Tjalan	Tjälen
Tjarvipå	Gå mödosamt
Tjasa	Gå sakta, släpandes. "Dra benen efter sig"
Tjask, tjaskä, tjaskä	Klafsat, klafsade, klafsat
Tjasutt	Långsam i arbetet
Tjava	Trampa, gå (i t.ex. snö)
Tjeka fast	Suger fast t.ex. i lera
Tjen, tjenn, tjennt	Tjänar, tjänade, tjänat (pengar)
Tjen, tjennt, tjennt till	Tjänar, tjänade, tjänat till (Va ska hä tjen till? = Vad ska det vara bra för?)
Tjenli	Lämplig, passande
Tjennlitt ått däl!	Rätt åt dig! / Där fick du!
Tjerugäddn	Tjärved i stubbar och träd. Torr tjärig tall
Tjerun	Tjära
Tjeruven (bet. andra e)	Tjärveden
Tjesn	Kalvens löpmage, användes som ostlöpe
Tjesut (ä tjesut)	Har svårt att bestämma sig, härmrar
Tjetas	Kittlas
Tjettn	Kätten (Avbalkning i ladugården för grisar, får etc.)
Tjick, tjicken	Spene, spenor
Tjickren	Små mjölkklumpar i välling eller gröt
Tjickun	Blöt lera
Tjik, tjikä, tjikä	Tittar, kikar/tittade, kikade/tittat, kikat
Tjippskodd	Utan strumpor i skorna. Eller skor som glappar
Tjittetje, tjittetje	Spefullt uttryck (från barn) till lagmotståndare
Tjockmjölka, filä	Långfil
Tjoller	Strunt, svammel
Tjuflip (långt betonat i)	Gråsparv
Tjufritt	Fredad plats vid jagande lekar
Tjuk ne sä, tjukä ne sä	Hukar sig, hukade sig
Tjuka, hästklocka	Ko har koskälla av plåt. Häst har tjuka av malm

Tjures	Trilskas
Tjurdda	Tjurighet, envishet (i renä tjurdda)
Tjurut	Tjurig
Tjyvsletta	Helt kalt
Tjyvut	Tjuvaktig
Tjå dä!	Lugna dig! Du får ha tålmod
Tjädje, tjädja, tjädjen	Kedja, kedjan, kedjorna
Tjädervin	Tjäderspel
Tjägelryva	Korsnäbb
Tjäglen	Kottar
Tjällarluka (bet. långt u)	Lucka i köksgolvet till källaren
Tjällkusn	Elakt väsen som påstods hålla till i brunnar
Tjängskobanna	Band för att knyta åt skoskaften för att inte få in snö i skorna
Tjänn	Tjärn
Tjänn verä borta ex haran	Få vittring på t ex haren
Tjäril, tjärilä, tjärila	Kärl, kärlet, kärlen
Tjäringa	Hustrun
Tjäringfis	Röksvamp
Tjäringhalka	Nysnö på is. Då blir det "tjäringhalka"
Tjäringknut	Knut som lätt går upp
Tjöjes	Kvälvjas, närapå kräkas
Tjöp, tjöfft, tjöfft	Köper, köpte, köpt
Tjör, tjört tommom	Kör, körde utan lass
Tjörrmut	Grinig, tjurig, vrång
Tjörv	Outredd härra, trassel
Tjörves	Trassla till sig, trassla in sig, vara oredig
Tjörvut	Hoptrasslat
Tjöttrut	Oordnat, hopblandat
To sä int (om eld)	Slocknade (tog sig inte)
Toffäl (o uttalas o)	Torde väl (Hä toffäl ha gått = Det torde väl ha gått)
Tokes, tokesä	Skojar, skojade
Tokforen	Dumheter
Toklägg	Få någon att framstå som dum eller tokig
Tokskall	Tok, idiot (skällsord)
Tokut	Tokig
Tolta. Samiskt namn på	Älgkål (Torta Cicerbita alpina)
Tommel, tommlä, tommlä	Rullar/rullade/rullat runt (Gäller häst)
Tommom	Tomhänt, utan last

Toppå, to på	Började (Hä toppå blås = Det började blåsa)
Tranuéla	Sädesärla
Tríblada (långt betonat i)	Vattenklöver
Trill (ikull)	Snurra, rama (Trill ikull = Rama)
Trudjen (långt u)	Snöskor
Trudjetjäppa	Skidstavar
Trågstol	Ställning för mjölktråg
Trälj, träljen, trälja	Att binda korna med. Har kon om halsen
Trätt, trättä, trättä	Skäller, skällde, skällt på någon
Tröbbskall	En som har svårt för att fatta, obegåvad
Trödd	Stukad fot eller handled
Tröj, otröjen	Trivs, otrivs
Tröstarn	Nappen
Tugun, skackeltugun	Kopplingsöglor i skacklar. Fästs i kördon. T.ex. stötting
Tulla	Vagga
Tulln	Toppändan på ett träd som avverkats
Tummar, tummarn	Virkesmätare, virkesmätaren
Tunnbrö	Tunnbröd, hårt, av kornmjöl, bakades förr av ojäst deg.
Túres, túresä	Lyckas, lyckades
Tuttn	Nappen
Tvagun, tvagan	Diskborste av granris eller kråkbärsris
Tvarun	Grötvisp av trä
	
Tvetn (twetn)	Flisor av ved
Tvill	Snurra, vrida, tvinna
Tviller, tvillrutt	Villrådig, obeslutsam
Tvintn (twintn)	Bofinken

Tvisjöt	Höhässja med tre hässjestörar
Tväretrut (betonat e)	Tvärilsken
Tvärsno	Vända tvärt
Tvärsnodd	Lättvänd /om t ex bil
Ty, härvtý	Räfsskäft
Tyckmycken	Lättstött, kräsen
Tyllen	Rullar av kardad ull
Tyta	Pipen på t.ex. en kaffepanna
Tå	Inhägnad kostig
Tåmtebrus	Fusk läsk. Pulverbrev i ett glas vatten. Fanns in på 1950-talet
Tåp, täpä, täpä	Sträcker/sträckte/sräckt sig efter något
Tåpptittar	Förman i skogen
Tåska	Groda
Tåskpilla, kåskpallen	Grodyngel, grodynglen
Tåster, häståster (bet å)	Gnistrar från brasa
Tått, tåtte, tåttä	Trycker, tryckte, tryckt (Lätt tryckning)
Täjput	Ohågad att äta, har dålig aptit
Täjje på sä	Tagit på sig
Täjje å sä	Tagit av sig
Täle, tärdd, tärdd	Täljer, täljde, täljt
Tämming	Ettårig häst
Tänren	Tänderna
Tättomt	Ofta
Tö (kort öppet ö)	Torde, tycks, måste (Du tö fäll unner = Du torde väl undra)
Töcke	Sådant
Töcke barnsliforen	Sådana barnsligheter
Töckedänna, töcke där	Sånt där
Töckehänna, töcke här	Sånt här
Törk, törkä	Torka, torkat
Töfäll (presens)	Tör väl (gammal presensform) (Töffel gå = Torde väl gå)
Töffäll hä	Kanske det

Töfäll jetta	Måste nog
Töreln	Stöten i smörkärnan
Törrjädda	Torkad gädda
Törrveknarrn	Hackspetten
Tösut	Senfärdig

U

Unnalannä	Nedförslutning
Unnaverä	Medvind
Unnerrätt	Förklara, beskriva
Urmännes	Apa sig, spela apa
Utanskrifta	Text på etikett eller på emballage
Utarne	Utanpå
Utböling	Person från annan ort
Utför (långt betonat ö)	I vägen, till hinder (Flytt på då, du ä utför!)
Utfött	Går med fötterna vinklade utåt
Utlevanes	Gammal. Inte längre någonting att ha
Ut å rall	Fara omkring
Utätt	Längs efter, längs med
Uvut	Full i sjutton

V

Va (ska va) (Ä, va, vu, ska va)	Vara (ska vara) (Är, var, varit, ska vara)
Va, vu (vure)	Var, varit
Vo (konjunktivform)	Vore (Exempel: Om ja vo statsminister = Om jag vore statsminister)

Vafför	Varför
Vaint sä	Kunde inte
Vájä	Barns småprat
Val, vart*, vurti	Blir, blev, blivit *(kort öppet a i vart)
Val, vart, vurte å ve	Blir, blev, blivit av med
Valn	Skräp, skrot
Vanес (betonat a)	Våndas, gruva sig
Vann	Åkersork
Varddasklea	Vardagskläderna
Vareviga en	Samtliga
Varmtakä	Innertaket

Varn - ovarn	Van- ovan
Vart sta (öppet a i sta)	Blev stående
Vart vis	Fick syn på, fick se, såg
Várna (á = kort öppet a)	Varifrån
Vasch	Var, vart (Både riktning och befintlighet)
Vasch ha du/je vu?	Var har du varit? Var har ni varit?
Vasch nagescht?	Var någonstans?
Va sä (kort öppet a)	Kunde (Va sä göra = Kunde göra)
Va vä (kort öppet a)	Vara med
Vattuflon	Översta hölagret i en hässja
Vattulok, -a, -en	Vattenpöl, vattenpölen, vattenpölarna
Vatturännt	Drar åt sig väta (Om skor, kläder etc.)
Vattuså (betonat å)	Balja av trä. Användes för klädtvätt
Vattuvann	Vattensork
Ve (kort e)	Vi
Ve tin (långt i)	Med tiden
Veétt	Jämt, alltid
Véhus, vehusä, vehusa	Vedbod, vedboden, vedbodarna

Veklabb

Grov vedbit som behöver klyvas till vedträn

Vékäst, vekästn, vékästa	Vedstapel, vedstapeln, vedstaplarna
Velut (betonat e)	Obeslutsam, virrig
Vélåa	Låda för ved, nära köksspisen
Vem å je?	Vem av er?
Ver	Väder (Hä ä fint ver i dag)
Vérkorn, vérkornä	Luktsinne, luktsinnet
Vérstinn	Gasfylld
Vérä	Vädret, vinden, (även väderspänd)
Vetjeru	Frågvis
Vetre (betoning båda e)	Vedträ
Vettanessjuk	Nyfiken. Ute efter skvaller
Vicku, vickun	Vecka, veckan
Viller	Bättre, annorlunda
Villes	Gå vilse

Vill-go Benägen att ge med sig vid tvist om pris eller ersättning för arbete etc (eftergiven)

Vinn (i handled)	Stukad eller överansträngd handled
Vinn	Sned
Vinnes	Skruga på sig
Virgulér	Gestikulera
Vischlut	Ostadig
Visst du om ä?	Visste du om det? (Visst du ommä?)
Vitch näta	Ta upp ev. fisk och lämna kvar näten i sjön

Vitkvast Kvast av barkat björkriss

Vågen	Varet
Vågmora	Varböld
Vårrn, vörra, vörra	Orren, orrar, orrarna
Vrakut (ä)	Håller inte rent och snyggt
Vril	Knölför mig utväxt på träd (Bra som skålämne)
Vrin, vrensk	Gnägga (Häst)
Vräk, vrok, vricket ti sä	Äter, åt, ätit glupskt och mycket
Vrängren	Båtspanten
Vu (ä, va, ha vu)	Varit (är, var, har varit)
Vu sä, vure sä	Klarat av, lyckats
Vu vä	Varit med

Våll- Förstärkningsförled. Ungefär = väldigt (mycket)
Ex: Vållmycke, vållfint, vållstor...

Vållspett	Väldigt lite
Våranna	Vårbruk, vårbruket
Vårä	Vårt (Hä ä vårä hus = Det är vårt hus)

Vä sä Med sig (Han hadd vä sä byssa = Han hade med siq geväret)

Vägaschel (betonat ä, e) Vägskäl

Väggsme	Dödsur (<i>Anobium punctatum</i>)
Väl hä	Mer än så
Väla	Världen
Väle, värd, värd	Väljer, valde, valt
Välän	Matstrupe hos djur
Välmakt (vara i sin)	I sina bästa år, frisk och stark
Välansnörä	Snöre, vid slakt, för att avsnöra matstrupen
Vämmarn	Vadmal
Vämmanschbyxen	Vadmalsbyxor
Vämmanschklea	Vadmalskläder
Värmarn	Vedeldad vattenvärmare som användes vid tvätt
Värne sä	Vänja sig
Värne sä å ve	Vänja sig av med
Värnt sä å ve	Vant sig av med
Värv	Varv (Han kutä två värv = Han sprang två varv)
Västersti	Längst västerut (Västersti byn)
Västom (kort betonat ä)	Väster om
Västomsjön	Väster om sjön (långt ö i sjön)
Västätt (betonat första ä)	Västerut
Vättun	Brynet (Att bryna, skärpa eggverktyg med)
Väv, vov, vuvi	Väver vävde, vävt
Wöbb	Mycket risig tall
Völja (kort öppet ö)	Gröna alger som fastnar i nät
Völtrut	Klumpig, ovig

Y

Yle-backen	Brant stup under vattnet
Ynger	Yngre
Yngsta (femininum)	Den yngsta
Yngstn (maskulinum)	Den yngste
Yttersti	Längst ut
Yttersti hållä	I mesta laget
Yx till	Ta till på ett ungefärlig

Å

Å (kort å)	Och, också
Å (långt å)	Av, itu
Åbäkes	Göra sig till (Negativt laddat ord)
Åla (långt betonat å)	Potatisgröddar
Ånyest	På nytt

Årådd	Avrådd, varnad
Åsides (betonat i)	Åt sidan (Gick åsides = Gick åt sidan/undan)
Åskall (kort betonat å)	Framstupa (Han stöp åskall = Han ramlade framstupa)
Åslapp	Rester. Det som blev över
Åssä	Och så ... , också
Åsta (kort betonat å)	Till att, just (Han sku åsta gå = Han skulle just gå)
Åt å fram	Fram och tillbaka
Åter sä, åträ sä	Ändra sig, ändrade sig
Ått (samhällen)	Till (Ja fär ått Storuman = Jag far till Storuman)
Ått natta	Kommande natt, till natten
Ått oxn	En ko som är brunstig är ått oxn
Ått torsdan	Svar på fråga om när (veckodag) Ått + veckodag
Åttabak	Baklänges, bak-och-fram, tillbaka, bakåt
Åttill	Nära, vid, bredvid
Åtting	Åtting = 1/8 tunna = 6 kanner = 15,625 liter
Åtä (långt betonat å)	Mygg, knott. Stickande eller bitande insekter
Ä	
Äck (Hä äck mä att ja int hann fram)	Det grämer mig att jag inte hann fram
Ä sä	Klarar, kan
Äg	Äger
Äint sä	Klarar inte, kan inte
Äle opp	Föda upp
Äle, äles	Föda upp, uppfostra, föröka sig
Äle gräddn	Skumma mjölk: Ta grädden som flutit upp
Äle å sä	Yngla av sig
Äljox	Älgjur
Ällra (femininum)	Den äldre (kvinnan)
Ällern (maskulinum)	Den äldre (mannen)
Ämmer, ämmerä, ämmera	Hink, hinken, hinkarna; ämbar, ämbaret, ämbarna
Ämnesven (betonat e)	Snickarvirket (Hämtat från skogen. Till skålar yxskäft mm)
Ärdd	Fågelfamilj

Ärtren	Ärtor
Äschen (om djur)	Tillgiven, tam, trånsjuk
Ättavelln	Grönt gräs som växer upp efter slättern
Ätt	Efter i betydelsen hämta. Ex: <i>Gå ätt koen</i> = Hämta korna
Ätter	Efter
Ätter hä	Senare
Ätter sä	Sent utvecklad, förståndshandikappad
Ättluta	Utförssbacken
Ä, va, vu, ska va	Är, var, varit, ska vara
Ävläs, ävläsä, ävläsä	Bemödar, bemödade, bemödat sig. <i>Gör, gjorde, gjort sitt bästa</i>
Äxerä	Gjorde militärtjänst (lumpen)
Äxingén	Kwickrot
Ö	
Ögel åt, öglä åt, öglä åt	Ser, såg, sett på någon/något med olust/avsmak
Ögron (betonat långt o)	Ögonvrån
Ögä, öga (långt ö)	Ögat, ögonen
Ölä, öla (långt ö)	Öglan, öglorna
Ördder, örddra	Al, alen
Örsnipa	Trollslända
Örstol, örstola	Ytteröra, ytteröronen
Ör, örä, öra (långt ö)	Öra, örat, öronen
Örstyngen	Smärta i öra. (öroninflammation)
Östersti	Längst österut (östersti byn)
Öståm (kort betonat ö)	Öster om
Öståmsjön	Öster om sjön (långt ö i sjön)
Östätt (kort betonat ö)	Österut
Översti	Högst upp
Överståndara	Fröträd kvarlämnade vid avverkning
Örvänt	Är man när man fått vänta alldeles för länge

Ordlistan innehåller 2000 uppslagsord (Ungefär 2500 enskilda ord och uttryck)

NEDAN FÖLJER ORDLISTA: FRÅN SVENSKA TILL STORUMANDIALEKT

ORDLISTA

FRÅN SVENSKA TILL STORUMANDIALEKT

A

Abborre, abborren, abborrarna	Abbar, abbarn, abbara
Acetylenbelysning: I brist på lysfotogen under kriget användes en lampa där kaliumkarbid och vatten ger acetylengas som brinner bra.	Karbidlampa (se sid 150-151)
Agar, agade, agat barnen	Däng, dängt, dängt onga
Akta dig!	Áktfä!
Akta sig	Áktsä
Aktern på en roddbåt	Bakstammen
Al, alen	Ördder, örddra
Aldrig	Aller (Allers ä litä = Aldrig så lite)
Alldeles galet, åt skogen	Alldeles oppa tok
Allt, alla, "rubbet"	Surven (kort betonat u)
Alnmåttet (1 aln = 2 fot = 4 kvärter = 59,4 cm)	Arn (undearmlängd)
Andas häftigt	Jå (långt å)
Andas in häftigt (med svårighet)	Hip ätt ann (långt i)
Andades in häftigt (med svårighet)	Hipä ätt ann (långt i)
Andfådd vid ansträngning/Flåsa häftigt	Blåsst, pös
Andra ex annersia bäcken = andra sidan av bäcken	Anner
Andra, de andra	Aren (öppet a)
Andra personer	Annren
Andra sidan (På andra sidan om ett vattendrag)	Ánnsia
Annanstans	Arest (öppet a)
Annars, annorlunda (Elljest har två betydelser)	Elljest (Älljest) Exempel:
1.Va ska ja elljest jör?	Vad ska jag annars göra?
2.Han ä nalta elljest	Han är lite annorlunda. Uttryck som används om en udda person.
Ansamlas	Hopes
Ansiktet	Syna (långt betonat y)
Ansvarsfull	Agasam (betonat tredje a)

Använda rallra (Bakredskap)	Raller (betonat a och e)
Apa sig, spela apa	Urmännes
Arbete med, syssla med	Dráks ve (kort öppet a)
Arbetar/arbetade/arbetat fort och slarvigt	Hams, hamsä, hamsä
Arbetar snabbt	Flyhänt (är)
Arbete som kräver fingerfärdighet	Pickeljöra
Arbete, sysselsättning	Jöra (substantiv)
Arbetet går undan och visar gott resultat	Ränt, hä ränt
Arg irreterad	Sinnt
Argsint	Etrut
Argsint kvinna respektive man	Eterkäring/etergöbb
Argumentera	Arguler (betonat e)
Automat	Ajtomat (betonat a)
Av, itu	Å (långt å)
Avdela ett utrymme	Balk å
Avfall vid tröskning. Gavs i varmt vatten till kor	Angnen
Avig	Bak å fram
Avigsidan	Avesia (långt betonat i)

Avlastningsplats, där virket lastades av och på våren rullades ner i vattnet för flottning   Avläggä (timmer)

Avrådd, varnad	Årådd
Avsluta arbetsdagen	Jöra kväll
Avsvalna, avsvalnade	Kalln, kallnä
Avtog, sinade, avtagit, sinat	Fes å, fisse å
Avundsjuk, missundsam	Illunnen
Axel (grov)från vattenhjulet till övre kvarnstenen	Kvarnkalln
Axelremmar på ryggsäck eller kont	Fässlen

B

Babbla, prata om ditt och datt (fabulera)	Ravel (långt öppet a)
Backa vid rodd	Mönn
Backsvala	Jolsolva
Bagarstugan	Bryckstun, bryggstun
Baggen (Ung bagge)	Bäckern (betoning (ä e)
Baggen	Gömsn (öppet ö)
Baken på häst	Gompen
Baklänges, bak-och-fram, tillbaka, bakåt	Åttabak
Bakom	Bakanför, bakarne
Bakom (efter)	Bakätter (betonat ä)

Bakredskap, med vilket man överförde det ogräddadebrödet från bakbordet till ugnen	Bakufjälja
Bakredskap, med vilket man överförde det ogräddade brödet från bakbordet till bakufjälja	Bakuspjalka
Bakredskap som rullades över brödet innan gräddning. (På mjukkakun av jäst deg)	Brörallra, rallra, kakurallra
Bakre kälken vid timmerkörning	Jeta (långt e)
Balja av trä. Användes för klädtvätt	Vattuså (betonat å)
Band för att knyta åt skoskaften	Tjängskobanna
Band (tvinnad vidja) Håller åran i årtullen (hån)	Håbannä
Banden	Banna (betonat första a)
Bara, endast	Ba
Bara händer. Utan handskar eller vantar	Bärhänt
Barbent	Bärbent
Barfota	Bärfot, oskodd
Barhuvad	Bärskall
Barkdelen på en timmerstock	Bakan, bakavén (sågspill)
Barmark, barmarken	Bärjola
Barnaskaran	Onghopen
Barnbarnen	Bånbåna
Barnen	Båna (långt betonat å)
Barnkläderna	Bånklea
Barnskötare, barnvakt	Sytar, bånsytar
Barnsligheter	Barnsliforen
Barnslig, naiv	Småfjaskut
Barns småprat	Väjä
Barr (ett barr)	Darunål (långt öppet a)
Barrkvist(Liten tunn kvist från barrträd, eller barrkluster: Tallbarr sitter inte ett och ett utan i kluster) Denna betydelse är nog inte den vanligaste	Darukang (långt öppet a)
Barändan, barstjärten	Bäraschulä (långt betonat ä1)
Begär, begärde, begärt	Bejär, bejol, bejórt
Behöver inte, måste inte	Jett int
Bekymra sig, oroa sig	Ámpes

Bemödar, bemödade, bemödat sig,
gör, gjorde, gjort sitt bästa

Ävläs, ävläsä, ävläsä

Benig

Benägen att vara slarvig i arbete, klädsel mm

Berg, lid; berget, liden

Bergfinken

Bergsstupet

Berguv, berguven

Beskäftigt barn som lägger sig ivuxnas samtal

Besman (Förr vanlig handvägg)

Besvär, problem

Besvärlig jobbig person

Besvärligt, problematiskt, knepigt arbete

Besvärligt arbete, besvärlig syssla

Besökare, gäst; besökare, gäster

Betalt, betalning

Betrakta, observera

Betrodd och pålitlig (Om man är, har man)

Betsla

Binda korna

Binda om, lägga bandage, förbinda

Binder, band, bundit

Bitit

Bjuda (på något. T ex mat)

Bjuder, bjöd, bjudit

Bjuder, bjöd, bjudit ikapp på auktion

Bjudmat

Björk (träd) växt som en klyka

Björken

Björktrast

Björnhona

Blaskigt, vattnigt

Blek, ljushyllt person

Blev stående

Blev stående, i betydelsen, kunde
inte ta sig vidare

Bli av, hända

Benut

Slasaakti, slasut

Li, lia (Ex. Bergsäterlia)

Jäddfresn

Hällflygä

Bäreuv, bäreoven

Gärvtacktjick

Bissmannä

Bängel (kort betonat ä)

Gussris

Bänglut

Besmí

Främmen, främmena

Betart (kort a)

Anvara

Betroddn

Bessel (kort betonat e)

Klava koen/Bjes, bjesa (koen)

Lur om

Binn, bann, bunni

Bitte

Bestå

Bju, bjudd, bjudd

Dyrk, dyrkä, dyrkä

Jästninga

Lärarinn

Bjärka

Skvakatrast

Binna

Glöttrut

Blekfis

Vart sta (öppet a i sta)

Ståen, vart ståen

Bära till

Bli sämre på att utföra något
på grund av bristande övning

Ligg å sä

Blidväder, töväder
Blidvädersperiod vid Jultiden
Blinka
Blinkar, blinkade, blinkat
Blir, blev, blivit *(kort öppet a i vart)
Blir, blev, blivit av med
Blir av, händer/blev av, hände
Blixten
Blodblåsa, blodblåsor
Blodpalt
Blodbrist
Blodåder, blodådrorna
Blåhjon. Blå skalbagge (*Callidium violaceum*)
Blåmärke
Blåsa, brännblåsa/blåsor, brännblåsor
Blöt, våt (Hä hängt surklea över spisn)
Blöt lera

Blöts upp, blöttes upp. Ex: Hårt tunnbröd,
lera mm, som blöts upp och därfor mjuknar
och eventuellt löses upp

Bofinken
Boken, böckerna
Bokpärmar, glasögonbågar
Bondska, dialekt
Bord, bordet
Borr
Borrsväng
Bortkastat
Boskap, kor
Botten (t ex sjöbotten)

Bottna, bottnade, bottnat

Bra (lågt) pris

Blia
Annandagsblia
Blask (blysch)
Blask, blaskä, blaskä
Val, vart*, vurte
Val, vart, vurte å ve
Bär till/bar till (öppet a)
Jungelln
Bbloblem, bloblemmen
Blopaltn
Bleksof
Bloår, bloåren
Blåjakob, blåhansch
Blåning
Blemm, blemmen
Sur
Tjickun

Blattn, blattnä

Tvintn (twintn)
Boka (betonat o) böckren
Skalma (kort öppet a)
Bornska
Bol, bolä
Navar
Navarvinn
Snört (öppet ö)
Kräka (långt ä)
Båttn (betonat kort å)

Båttn*, båttnä, bottnä
(betonat nasalt n)

Gopris

Brant stup under vattnet	Yle-backen
Brant	Bratt
Brant backe	Brattback
Bred bredare, bredast	Bre, breare, breest
Bredden	Bredda (kort e)
Bredvid	Bredave
Brinna häftigt	Flasa
Brister, brast, brustit (rep, sträng och dylikt)	Gå å, jick å, gått å
Broms, bromsen, bromsarna (insekt)	Brems, bremsn, bremsa
 Bromsar, bromsade, bromsat (med foten mot marken, när man t.ex. med sparkstötting i en utförslöpa vill sänka farten, eller stanna)	Hark, harkä, harkä
 Brottas	Brötas (öppet ö)
Bruden	Brura
Brukars, brukade, brukat	Bruck, bruckä, bruckä
 Brukbart	 Gangnelit (Om person: gangneli)
 Brunstigt eller nervöst sto	Pissmarr
Brynet (Att bryna eggverktyg med med)	Vättun
Bryta ihop, kollapsa	Sider (betonat e)
Bryter, bröt, brutit	Bryt, bröt, brutte
Bryter av, bröt av, brutit av	Bryt å, bröt å, brutte å
Brådmogen, lillgammal	Brågärv (långt betonat å)
Bråksjuk	Grälut
Bråttom	Brattomt
Bräda, brädan, brädorna	Bre, brea, bréen
Brädbit	Brestytch
Bränt/vidbränt (det luktar)	Hä lukt svenan
Bränt mjöl vid tunnbrödsbakning	Mjölfish
Bröderna	Brörern
Brödkavel (större)	Kakukaveln
Bröstsmärta	Styngen
Bröts sönder (is och skare)	Brankä
Buckla	Böngel, (bögel)
Bucklig	Bönglut
Bullersam man/pojke	Bullerkus
Bullra, bullrar/bullrade/bullrat	Dunner, dunnrä, dunnrä

Bullrar, bullrade, bullrat starkt	Döver*, dövrä, dövrä *(betonat ö)
Bullrig, högljudd	Bullrut
Bundit	Bunni
Byatjuren	Gangoxn
Byta jämnt	Kästbyt
 Båge eller galler på lien vid myrslätter	 Krágä (Fungerade som höuppsamlare)
 Bågsågen	 Bögasåga (öppet ö)
Borta i (t ex bårti bärjä = borta i berget)	Bårti (kort å)
Båt, båtar, båtarna	Båt, båta, båta
Båt med låga årtullar, så att årorna slog i knäna	Knerodd (båt)
Båt, som är instabil - vinglig - är	Kúllrut (avavick)
Båt. Särskilt flottningsbåt	Håp
Båtkanten	Suda (långt u)
Båtplatsen. Där man drar upp båten	Båtlänninga, länninga
Båtshake	Båsshakan
Båtshakeskaft	Hakafark
Båtspanten	Vrängren
Båttoften (sittbrädan)	Sköttn
Bär, bären	Ber, bera
 Bär iväg, bar iväg, burit iväg	 Bär å, bar å, buri å (öppet a i bar)
 Bära någon på ryggen	 Kankarygg
Bärande yta i kärra, släde eller säng	Bölä (långt betonat ö)
Bärga, skörda	Bäre
 Bärklase. Eller kvist eller grässtrå, som man trätt upp bär på. (smultron?)	 Berukang
 Bärpllockare	 Bernappar
Bättre	Bätter
Bättre, annorlunda	Viller
 Böja upp skidbrädden: Värma i hett vatten, böja över stången på järnspisen, där man brukade hänga spiskroken. Mitt första par lamellskidor var av märket Splittein.	 Brätt sjiden

Böld (varbildning)	Börning (öppet ö)
Bördar	Böl (öppet ö)
Börja se (hur någonting går, utvecklas)	Tappå si
Börja åldras	Tappå gamles
Började (Hä toppå blås = Det började blåsa)	Toppå, to på

Börjar. I betydelsen: Börjar hända, brinna, gå	Tappå hänn, brinn, gå ...
Börjar bli	Tappå val
Börjar, började, börjat	Böre, börjä, börjä

C

Cancer

Kräfta

D

Dalsänkan, stort dike
Damm, finkornig smuts
Domna av, domnade av
Darrhänt
Darrhänt, eller skakig

Groova
Bössä
Damn å, damnä å
Skackerhänt
Kagerhänt, kagrut

Darrighet, när man druckit för mycket
(svagt) kaffe. Oftast i samband med
hårt kroppsarbete (blodsockerfall)

Kaffedarrn

De gamla
Degen som jäser inför tunnbrödsbaket
Degtråget
Del av hästsele som fästs runt svansroten
Enden (enda)
Den förre
Den mindre flickan
Den mindre pojken
Den som drar ihop timmer för bortkörning

Gammelen
Stöp
Stöptrågä
Rompjola
Den ende (den enda)
Föörn
Minnra
Minnren
Bruschlar, bruschlarn

Den som har svårt att utföra vissa
saker, eller är ovan vid arbetet: är

Möcklut

Den stora/e
Den yngsta
Den yngste
Den äldre (kvinnan)
Den äldre (mannen)

Stoorn
Yngsta (femininum)
Yngstn (maskulinum)
Ällra (femininum)
Ällern (maskulinum)

Det	Hä
Det grämer mig att jag inte hann ...	Hä äck mä att ja int hann ...
Det går	Hä jäll
Det går inte	Hä jäll int
Det gör sitt till	Mörn i, hä mörn i (öppet ö)
Det har gått galet. Det är "kört"	Gockä däri Nickes (Nu ä hä)
Det kunde gått sämre. Man får vara nöjd	No mer sä pass
Det lilla (som behövs)	Mörnä (kort betonat öppet ö)
Det tar (hårt) på krafterna	Hä stö på!
"Det var nära ögat"	Hä va ba ojort
Det var värst! Det var mer/värre än jag trodde!	Sä pass!
Det vattnas i munnen	Snålvattnä rinn
Det är ansträngande	Hä ta på!
Det är inte mer än rätt att...	Ogått. Hä ä int ogått att...
Det är inte så lätt ordnat	Hä ä int rattåt
Det är inte så mycket att göra åt det	Hä jäll int annä
Det är inte så noga	Hä äint sä vilyftit
Det är mycket att göra just nu	Arbetä ligg å
"Detta är pudelns kärna"	Hänna kömm äggä bårti kätta
Dialekt, t.ex. Storumandialekt	Bonnska
Diarré	Sprutn, rännsjön
Dibarn	Tissong
Dig	Dä, däg
Dika, dikade, dikat	Dik, dikä, dickt
Dike, diket, dikena	Dik, dikä, dika
Dike, större. Grävt med statsbidrag	Krondikä, basdikä
Din bror (Även systra din, farfarn din o.s.v.)	Brorn din
Dis, dimma	Dur
Disigt, dimmigt	Durut
Diskborste av granris eller kråkbärsris	Tvagun, tvagan
Disktrasan	Slarva (betonat första a)
Diskutera	Dividér
Dit, däråt	Dittna
Dit in	Dittna in
Djup tjäle, djupfryst	Båttntjala
Djupt	Jufft
Djurägarna turades om att fylla matsäckskonten	Jetarköntn
Djävulen	Självestn, halen
Dog	Dödd
Domdera	Dömmder (betonat e)
Dottern	Dotra

"Dra benen efter sig"	"Dra fälen ätter sä"
Dra samman, krympa	Ränn ihop
Drabbad av (t ex förkyllning)	Bekajä
Dragit samman, krympt	Ränt ihop
Dragkamp: När man förr i tiden ville se vem som Hade den starkaste hästen, kopplade man ihop Skacklarna (med tugun) och manade på hästarna. Den som drogs bakåt förlorade	Häkt tugu
Dragläder i sele	Drag-ler
Drar, drog, dragit	Dra, dro, dräjje
Drar, drog, dragit ihop (gjort mindre)	Snörp, snörpä, snörpä
Drar, drog, dragit ihop timmer för bortkörning	Bruschel, bruschlä, bruschlä
Drar åt sig väta (Om skor, kläder etc.)	Vatturännt
Dreglar, dreglade, dreglat *(bet. andra e)	Seckel*, secklä, secklä
Dricka fort och mycket (Gäller allt flytande)	Bälj ti sä/mä/dä/je
Dricka sprit	Sup, smaka (starkt)
Drillsnäppa	Strannstritja
Driva in skuld. Kräva betalning av skuldsatt person	Björna
Drunknar, drunknar, drunknat	Drunken, drunknä, drunknä
Drygt, lite mer än	Styfft
Dräktig (om sto)	Fölut
Dubbelbeckasin (och, eller Gluttsnäppa)	Klyvja
Duger, dög, dugt	Dug, duggd, duggd
Duktig för sin ålder	Gärv
Dum. Bär sig dumt åt	Kalvut
Dum, obegåvad	Göjvut (öppet ö)
Dumborn, efterbliven	Fjuster
Dumheter	Tokforen, fjaskforen
Dyngkuler. Som kan hänga under kons svans	Kangelbera
"Dyngstövel" (ungefär =)	Dyngfånk
Dålig andedräkt	Surann
Dålig aptit, petig i maten	Täjput, omatfrisk
Dålig, klen, opraktisk konstruktion	Råppel (substantiv)
Dåligt markförhållande	Olännt
Dåraktigt	Fjustrutt
Där	Dänna
Dödar dödade, dödat	Dräp, drap, drippe (öppet a)
Dödar, dödade, dödat	Ta, to, täjje ihäl
Dödsryckningar i klubbat djur	Dåckslen

Dödsur	Väggsme
Döfärdig	Gåli stern
Dög inte	Duggd int
Döpte	Kristnä
Döpte, döpt	Döfft
Dörren	Döra (långt betonat ö)
Dörrkarmen	Döragåta
E	
Eda, bakström	Idu Ex: Kvarnidun i Paubäcken
E-formad munk (anisbröd)	Flåttkus
Efter. (Här i betydelsen hämta)	Ätt (Ex: Gå ätt koen = Hämta korna)
Efter	Ätter
Efterbördens har släppt	Kon ha vurti go
Eftergiven. Benägen att ge med sig vid tvist om pris, eller ersättning för arbete	Villgo
Efterhängsen obunden hund/Skvallrare	Rallhunn
Eftermiddagsmåltid	Aftaväl
Ekorre, ekorren	Ickorr, ickorn
Elakt väsen som påstods hålla till i brunnar och som man skrämdde barn med	Tjällkusn
Eld, elden, eldarna	Ell, elln, ella
Eld med björktjuka eller våt mossa. Rök mot mygg	Myrök
Eldgaffel, eldgaffeln	Branntjäpp, branntjäppen
Elegant "fin" kvinna	Bröföss
Elektriker	Elektriker (långt betonat i)
Elritsa, (kvidd)	Bälefisken
En, enbuske, enris	Jen (långt e)
En smula, något	Aller sä litä
En sådan	En töcken
En massa, väldigt många (Ex: En hel mala onga)	En hel mala
Engelska sjukan (rakitis)	Risä (långt betonat i)
Enkelbeckasin	Myrmäckra
Enkelfönster kompletterades vintertid med	Innanfönster
Enkelt ok. Läggs över ena axeln	Bärkrok

Envis människa	Begstut
Epilepsi	Fallandesot
Experimenterar(-de, -t) *(betoning på ä och e)	Bänner*, bännrä, bännrä
Extra seldon vid tunga lass	Bakselan
F	
Fabulerare, tycker om att fabulera	Ravelkus (långt öppet a)
Falla ihop (av fysisk eller psykisk ansträngning)	Blattn ihop
Faller, föll, fallit	Fall, full, fulle
Faller, föll, fallit	Rammel, rammlä, rammlä
Fantiserar, fantiserade, fantiserat	Remmitér, remmitérä, remmitérä
Far, for, farit. Åker, åkte, åkt	Fär, for, furi
Far förbi varandra utan att se varandra	Omfäres
Far iväg, for iväg utom kontroll (På tok)	Bark iväg, barkä iväg
Far omkring	Ä ut å rall
Fara en gång till	Fära ånyest
Fara omkring (ragga?)	Rej
Farstutrappen	Bron
Fastnar, fastnade, fastnat	Fassn, fassnä, fassnä
Fattas, felas	Fallér (långt e)
Fattig, fattigt	Fattu, fattut
Feg/räddhågsen	Harut (kort öppet a)
Femininum a'	a' före kvinnonamn
Fick missfall (Gäller ko)	Kästä kalven
Filen (verktyg)	Fela (långt e)
Filtskor	Ludden
Finkammen	Luskammen
Fint väder	Finverä
Finnäsarna om pauträskarna	Nolibyssen
"Fina fisken" (ungefär som)	Grejhojta
Finrummet, som inte användes till vardags	Saln
Fisket, fiskandet	Fiskninga
Fisknäten	Langnen
Fiskynge, småfisk	Imen, ima (betonat i)
Fjolårsgräs på lägdor	Gammföenna
Fjäder, fjädern, fjädrarna	Fjer, fjera, fjeren
Fjällbjörk, fjällbjörkarna (<i>Betula nana</i>)	Klingerris, klingerrisä
Fjällvråk	Kvirhöken

Fjärding = 1/4 tunna = 12 kannor = 31,25 liter	Fjälking
Fjäril (även fiskefluga)	Förel
Fladermus	Nattskatu, flädermus
Flamma upp (Elden flammade upp)	Flasa till (Elln flasa till)
Flicka, flickan, flickor/flickorna	Jänt, jänta, jänten
Flicka, flickebarn	Jäntong (betonat o)
Flina, småskratta. Kan också betyda hånle	Gliver
Flisor av ved	Tvetn (twetn)
Flotten	Flötan (öppet ö)
Flottningsarbetarna	Flyttara
 	Bröt
Flottningstimmer som fastnat i bäcken/älven och stoppar upp timmer som kommer uppifrån	
Fluglina (Förel är fjäril, men här fiskefluga)	Förellina (fiske)
Flutit	Flutte
 	Döbb
Flytande markering av nät eller mjärde. Kan också betyda flöte	
Flytande markering för mjärde eller nät	Flår
Flytta dig sidledes! (Gäller sittplats)	Max ått dä! Max ätt dä!
Flytta på dig! Håll dig ur vägen! Ur spår!	He dä borti annörja!
Flytta på dig! Stig åt sidan!	Stig ått dä! (Sägs mest till djur)
Flyttnings till-från fäboden/flyttnings av renhjord	Beföringa
Flöte, flötet	Metkork, metkorken
Fnittrig	Glivrut
Foder till djur	Forä (långt o)
Fog i timmervägg	Drag
Folkvett	Fålkforen
Forell, bæköring	Stenbitn
Fotbollsplanen	Böllspönnarplan
Fotbollspelandet	Böllspönninga
Fotknölen på fotens yttersida	Knula (långt u)
Fotlappar (I stället för strumpor)	Skoslarven
Fotogenlampa (med veke)	Lagårsljyktta, stallykta
Fotspår, spår	Fälen
Fram och tillbaka	Åt å fram

Framstupa (Stöp åskall = Ramlade framstupa)	Åskall (kort betonat å)
Framåt, driftig	Tagut
Fredad plats vid jagande lekar	Tjufritt
Friade (Han fridd = Han hade en kärleksrelation)	Fridd
Friheten (By mellan Pauträsk och Bergnäs)	Backen
Frossa, frossbryningar	Frösan (öppet ö)
Frosten	Frösta
Frostvärk i fingrarna	Nageltjälln
Frukost (morgonvard)	Möraväl (öppet ö)
Frusen	Frussn
Frusen och stel om fingrarna	Klömsn (öppet ö)
Frusit	Frusse
Fryser, frös, frusit under (skidor, medar)	Klöbb, klöbbä, klöbbä
Fryser under på skidor eller medar	Brinn unner (Hä)
Frågvís	Vetjeru
Främre kälken vid timmerkörning	Stöttingen/båcken
Fröträd kvarlämnade vid avverkning	Överståndara
Ful (gäller människa)	Jut (långt u)
Ful	Stygg
Full i sjutton	Uvut
Fullvuxen (stark) man	Fullkär
Fumla med något, vara valhänt	Bäckel (betonat ä e) (verb)
Fumlig, klumpig	Hamlut (kort öppet a)
Fumlig, valhänt person	Bäckel (betonat ä)
Fundera	Funnder (långt e)
Fundering	Fundrasjon
Fundersamt titta ner i marken och vara tyst	Bönn
Fungera/r, fungerade	Funnger, funngerä
Funnits	Funtres
Fuskläsk. Pulverbrev i vatten. Fanns in på 50-talet	Tåmtebrus
Fysiskt lättare arbete	Finsnäjs
Få det (någonting) gjort	Få bårti hännren
Få i sig mat, så att man orkar med tungt arbete	Förstärk säKI
Få någon framstå som dum eller tokig	Toklägg
Få sina fiskar varma	Få på lakaskalln
Få tiden att gå	Dryckt bort tin
Få vittring på t ex haren	Tjänn verä borta t ex haran
Fågel	Fögel (öppet ö)
Fågelfamilj	Ärdd
Fågelstjärten	Stylä
Får, fick, fått syn på	Val, vart, vurti vis

Fåror i jorden (plogfåror)	Faren (öppet betonat a)
Fårskinnsmössa	Krimmermössa
Fårvansen	Fårstömmeln
Fäbroms	Hästbrems
Fägata: Drivningsväg för boskap mellan ladugårdar och sommarladugårdar/betesmark	Sommarlagårdstå, fätå
Fähund	Fehunn (betonat e)
Fälla björk vid lövsprickningen. Växande löv får dra ur vatten. Kvista och kapa på hösten. Körs hem, sågas och klyvs	Sylfäll bjärka
Fällor, fångstredskap	Jiller
Färdas	Fäles
Färdig/klar (för en resa)	Gåli
Färgade av sig	Färrd å sä
Färskpotatis	Nypären
Fästa, haka fast	Häkt, häkt ti (kort ä)
Fästa ihop lite (provisoriskt)	Näst
Fästa ihop stockar med kätting och "björn"	Björna
Fästmö, flickvän	Fjälla
Föda upp (Den här kalven ska ve sätt vä)	Sätt vä, äle opp
Föda upp, uppfostra, föröka sig	Äle, äles
Följa, följer	Föle
Följer, följde, följt med	Föle, fördd, fördd vä
För nära vid samtal	Oppi öga
För skojs skull	För ro skull
För säg, allt för säg	Var sak på sin plats
Föraning	Tegas (Hä tegas folkä)
Förargligt	Ledelit, harrmelit
Förbättras (T.ex. om eld som brinner bättre)	Ta sä
Fören på en roddbåt	Framstammen
Förbrukas, förbrukades	Gå åt, jick åt
Förfryser, förfrös, förfrusit	Frö, frödd, frödd
Förgjort. Det är som forgjort	Spöckt, hä ä spöckt
Förhastar sig, misstar sig	Missjör sä
Förhänge, draperi	Falåtä
Förklara, beskriva	Unnerrätt
Förlora, tappa, förlorade, tappade	Mist, mistä

Förlänger/förlängs, förlängde/förlängts	Längn, längnä
Förman i skogen	Tåpptittar
Förmiddagsmåltid	Maraväl (betonat ä)
Förmultna, förmultnade	Martn*, martnäsä *(kort öppet a)
Förmåga att hejda sig från att äta för mycket	Magahov
Förr i tiden	Gammalt, för gammalt
Förrådkärл för förvaring av matvaror	Tina
Första grönskan på nysådd åker	Ejeln
Första stockvarvet i timmerhus	Syllringen (betonat y)
Förståndshandikappad	Ätter sä
Förstår inte, trots förklaring, ovetande	Likvis (ä likvis)
Förstärker hårda ord (Ex: Ditt armade as!)	Armade
Försvagas	Tackel å
Försynt, försiktig	Farbrorsam
Försämrar, blekna, vissna	Schansér
Försöker, försökte, försökt, göra sitt bästa	Ävläs, ävläsä, ävläsä
Försörjer sig, försörjde sig, försörjt sig	Fö sä, född sä, född sä
Försvinner, försvann, försvunnit, under ytan	Döbb, döbbä, döbbä (Ex: Flöte)
Försöker, försökte, försökt	Frest, frestä, frestä
Fötter på en människa	Skrävlen
Förutseende	Förevis
Förväntansfull	Höppstor
G	
Galopperar, galopperade, galopperat	Rättch, rättchä, rättchä
Gamla tecken (väder)	Gammärka
Gammal, inte längre något att ha	Utlevanes
Gammal kvinna, gamla kvinnor	Gammtjäring, gammtjäringa
Gammal man, gamla män	Gammögöbb, gammögöbba
Gammalt längdmått 178 cm	Famn (= 3 alnar = 6 fot)
Ganska, rätt så, i mesta laget	Brano (betonat a) (Hä ä bráno kallt)
Gapa, skrika (Va skväle du för din gaphals!)	Skväle

Gasfylld

Gegga ner sig, smutsa ner sig

Genaste vägen, raka spåret

Genljuder, genljöd, genljudit

Ger, gav, gett

Ger sig tid, gav sig tid

Gestikulera

Getingbo, getingboet

Getingblomfluga. Liknar geting och
kan stå stilla i luften

Gevär, geväret

Gick av, brast

Girig (Efter den bibliska guden Mammon)

Girig, uthållig i arbetet

Gissar = Jag skulle tro. Jag gissar att ...

Givmild

Glad, förhoppningsfull

Glad, ser gladlynt ut

Glad över något som lyckats

Glappa, fattas, saknas

Glappmån (t ex för axarn stötting och skaklar)

Glest, otätt

Glider/kanar/gled, kanade/glidit, kanat

Glor, glodde, glott (Envist glo,stirra)

Glänsa, glimma

Gnabbas, bråka

Gnager, gnagde, gnagt

Gnider, gned, gnidit

Gnistrar från brasa

Gnägga (Häst)

Gnäller, gnällde, gnällt (jämra sig)

Gnällig, besvärlig, missnöjd

Gnälljud Ex: Dörr med osmorda gångjärn

Vérstinn

Göra ne sä (öppet ö,
g-ljud i göra)

Som rättest

Jumm, jummä, jummä

Je, jedd, jedd

Je sä tin, jedd sä tin

Virgulér

Jettingdyll, jettingdylla

Bönnjettingen

Byssa

Jick å

Mamonsk (långt a)

Jeru

Sku tro. Ja sku tro ...

Goakti

Fäjjen

Blisch

Hev (långt e)

Scheka (Nu scheka hä ba
lite grann)

Rekamarn

Gressst (streglut om skog)

Hurr, hurrä, hurrä

Spärr, spärrä, spärrä

Glema

Gnäpas

Gnäg, gnäggd, gnäggd

Gni, gnidd, gnidd

Tåster, hä täster (betonat å)

Vrin, vrensk

Kvir, kvirä, kvirä

Görmut (öppet ö)

Gnetcha

Gnäll, jämmer och dylikt (även kattljud)	Gnalm (substantiv)
Gnäller/tjafsa; gnällde/tjafsade; gnällt/tjafsat	Gnalm, gnalmä, gnalmä
Gnällig	Kvirut
God aptit (Har)	Matfrisk
Godast	Goest
Golvsockeln	Vattubrea
Gott, godare, godast	Gött, goare, goest
Gott läkkött för sår oc.h skador	Gröhull
Gott om (Hä va bra ve snattren)	Bra ve (kort e)
Gran, granen, granarna	Grarn, grarna, grarnen
Gran, vars kvistar når ner till marken	Higrarn (långt i) Bildar "kåta"
Gravid	Bånut (betonat å)
Gångsvårigheter (är person med)	Stöppelfött
Grejar, grejade, grejat med	Ráppél, rapplä, rapplä
Grimasera	Fules
Grimaserar, grimaserade, grimaserat	Själjes, sjärdes, sjärdes
Grinig, tjurig, vrång	Tjörrmut

Gro, förgro

Mält: Pären mältä/Potatisen
grodde

Groda	Tåska
Grodyngel	Grodpullen
Grodyngel, grodynglen	Tåskpilla, tåskpallen
Grop, gropen, gropar/groparna	Gröbb, gröbba, gröbben
Grovbila timmer	Blaka
Grovtt	Grofft
Grovändan på en timmerstock	Lomm, lommen
Grumligt	Grommlut
Grund. Även dum och enfaldig	Grunn
Gråbroms, gråbromsen	Blinnbrems, blinnbremsn
Gråsparv	Tjuflip (långt betonat i)
Gråta högljutt	Bäle (långt ä)
Gråter, grät, gråtit	Råm, rämä, rämä
Gråter, grät, gråtit	Grin, grinä, grinnt
Gräddkanna för kaffegrädde	Gräddsnicka
Gräddmjölkportion	Dåpptråq/skål

Grämer mig att jag inte hann fram

Äck (Hä äck mä att ja int
hann fram)

Gräva t ex En "vann" gräver en gång	Myll
Gräver, grävde grävt	Gräv, grov, gruvi/grävvd
Gröna alger, som fastnar i nät	Völja (kort öppet ö)
Grönt gräs, som växer upp efter slättern	Ättavälln
Gröpa ur, skära ut	Kärv borti (långt i)
Grötvisp av trä	Tvarun
Gubbe, farbror, man	Göbb (öppet ö)
Guds ord (Bibelverser)	Gussola
Gudstjänst, gudstjänsten	Möt, mötä; böñ, böna
Guldbagge	Köpparhommel
Gulsparven	Sisselsjtn
Gulärla	Sésela
Gummibandet	Karyschabannä
Gungfly	Drävje
Gylfen	Byxluka, pissluka (långt u)
Gyttja, slam, geggä	Görä (G-ljud och öppet ö)
Gyttjehål	Görhöl (öppet ö, båda)
Gå dåligt, halta	Hyppel
Gå hem! (lite aggressivt uppfordrande)	He hem dä!
Gå i borgen (= Gå i sorgen. Ett gammalt talesätt)	Borj
Gå mödosamt	Tjarvipå
Gå och hämta ...	Gå ätt ...
Gå på alla fyra	Gå fyråmfot
Gå sakta	Mala på
Gå sakta släpandes. "Dra benen efter sig"	Tjasa
Gå sönder, sluta fungera	Schapper
Gå till väga	Fära åt
Gå vilse	Villes
Gående	Gåän, gåänäs
Gångsvårigheter (Är person med)	Stöppelfött
Går, gick, gått (I betydelsen fungera lyckas)	Jäll, gäll, gulle
Går/gick/gått sönder	Gå/jick/gått sunn
Går med fötterna vinklade inåt	Infött
Går med fötterna vinklade utåt	Utfött
Gått (Har/hade gått/Det skulle ha gått)	Gulle (Ha hadd gulle/Hä sku ha gulle)
(Det var nära att lyckas/Det kunde ha gått	Hä mått ha gulle)
Gäddnate	Abbargräs

Gärde, gärdet, gärdor/gärdorna (vallhöodling)	Jäl, jäla, jälen (betonat ä)
Gärde, gärdet, gärdor/gärdorna (vallhöodling)	Lejd, lejda, lejden (bet. e)
Gärdsgården	Hagan
Gärdsgårdsstör/ Lång, mager och stel person	Hagastör
Gödsel (Konstgödsel)	Jöninga
Gödselrännan	Mökrömme
Gödselsläde, gödselsläden	Dyngdrög, dyngdröga
Gödselspridaren	Dyngspridarn
Göselstack -en -arna	Dyngkäs, -käsa, -käsen
Göken	Gocken
Gör bort sig, gjorde bort sig	Dabb sä, dabbä sä
Gör, gjorde, gjort sig illa	Fär, for, furi ill sä
Göra affärer	Affäres
Göra färdigt	Jöra bort
Göra nätslinger	Binn näta
Göra sig av med	He bort
Göra sig till	Åbäkes (negativt laddat ord)

H

Ha det bättre än man förtjänar	Beviljat (Ha hä)
Ha långtråkigt	Långleäs
Hackspetten	Törrveknarrn
Hallon	Brannbera
Hallonsylt	Brannberssylta
Halka till, skjutsa undan	Flätt
Halkar, kanar/halkade, kanade/halkat, kanat	Skren, skrenä, skrent
Halsen (även munnen)	Haschn
Halt (Så att man kan halka)	Hart (långt a)
Halta, linka	Slink
Hamrar/hamrade/hamrat fösiktigt;	Kack, kackä, kackä
Knackar, knackade, knackat försiktigt	(med verktyg)
Handflatan	Flathanna (öppet första a)
Handfull	Nävata
Handfull av något t.ex. mjöl	Dompt, domp
Hane på vapen	Harnan
Handborr, stor, som användes vid timring	Husnavar
Handen, händerna	Hanna, hännren
Handikappad, tillfälligt eller permanent	Ofärdi

Handjur som drar upp överläppen efter att ha luktat på honans kön	Flänn (Hunn flänn)
Handla, köpa	Hannel
Handla på kredit	Hannel på boka
Hankatten	Kättkälln
Hantera ovarsamt eller hårdhänt	Pulfäkt
Har gylfen öppen	Sjylle fästmöa 25 öre
Harkrank	Myskrank
Har svårt att bestämma sig. Härmrar	Tjesut (ä tjesut)
Haren	Haran (öppet a)
Hastbullar. En sorts kaffebröd	Plyppen, glöhyppen
Hastig chockkänsla över något oangenämt	Huskäs (å huskäs)
Hedniskt, respektlöst mot Gud	Ogudaktit
Hel ekipering	Klevärv
Helgdagskläderna	Herdasklea
Helt kalt	Tjyvsletta
Helvetet	Hellpytte
Hemlighetsfull	Lönn
Hemmanet	Hemmarnä
Hemsydda kängor av kohud med slät undersida utan klack	Flatvattuskon = blisterpunga = skrenablemmen
Hermelin, hermelinen	Lekätt, lekättn (betonat ä)
Herre gud!	Harre gu!
Herre min skapare!	Herkusligen!
Hink att mjölka i	Stavarn (Ursprungligen träspann)
Hink för köksavfall	Slaskhinken, grishinken
Hink, ämbar, kanna, kruka	Hämtar (mjölkhämtar, berhämtar)
Hink, hinken, hinkarna; ämbar, ämbaret, ämbarna	Ämmer, ämmärä, ämmera
Hit (Använts när man är inom syn och hörhåll)	Hittna (Kömm hittna! = Kom hit!)
Hit, hit till	Hitti (Kömm hitti skola!)

Hitom	Hitanför
Hitta, hittade (något som var borttappat, förlagt)	Finn åt, fann åt
Hittar, hittade, hittat på	Hitt, hittä, hittä opp
Hjortron	Snattren
Hjortronmyr	Snattermyr
Hjortronsylt	Snattersylta
Hjälp	Jalp (kort a)
Hjälpen	Jalpa (kort betonat a)
Hjälpsam, hågad	Govilli
Hjälpt (Ja ha jart han = Jag har hjälpt honom)	Jart
Hjälptes åt	Jartes (kort öppet a)
Hjärtskärande	Gumödelit (betonat ö)
 Holk av urholkad trälabb, som hängdes vid sjöstrand, så att man kunde ro runt och skördar ägg från holkarna. En Pauträskbo, född på 1880-talet fick på detta sätt många frukostägg	Knipägg
 Homeopatiskt medel mot engelska sjukan	Rissmorning
Hopfoga med träpluggar	Nara
Hopkurad	Hoptjukä
Hoptrampad gödsel i t.ex fårkätten	Dongen
Hoptrasslat	Tjörvut
Hos oss	Hävi oss
Hotande (mild) svordom	Gunåde (däg)
Hotande åtbörd (Gör, gjorde, gjort en)	Hytt, hyttä, hyttä
Hotar, hotade, hotat att företa sig något	Grottes, grotesä, grotesä
Hud från underbenet på djur. Bra skomaterial	Bältinga
Hu då! / Usch då!	Huvvaligen!
Hukar sig, hukade sig	Tjuk ne sä, tjukä ne sä
Humla, humlan	Hommel, hommla
Hund som bara tänker på mat	Hunnsvulk
Hunnit	Hunni
Hur mycket? (Mått ska du ha?)	Mått?
 Hus, traditionella enkla hus (förr i världen) hade oftast tre rum på bottenvåningen. Från farstun kom man till farstukammaren, som ofta inte var uppvärmd vintertid. Genom den andra dörren kom man till köket och vidare in till kammaren. Övervåningen saknade oftast eldstad.	Farstukammarn

Huset, byggnaden	Byggnings
Hussvala	Stöppsolva
Hustrun	Tjäringa
Huvudet	Skalln
Huvudduk	Hilka
Huvudväg vid timmerkörning	Basväg
Hyvelspän	Karnan
Hål, hålet	Höl, hölä
Hålla emot	Bänn mot
Hålla sig mätt länge	Bi, bi på (Långt i)
Håller, höll, hållit	Håll, hull, hulli
Håller, höll, hållit i/fast	Håll, hull, hulli ti
Håller inte rent och snyggt	Vrakut (ä)
Håller på att ta slut	Tappå va slut (Hä)
Hårding, tuffing	Råblakasalting
Hård knut, som är svår att lösa upp	Blåknut
Håret på huvudet	Hårhärna
Hädanefter	Jarnaätt
Häftigt, kortvarigt oväder	Garail (långt betonat i)
Häftigt skummande vatten	Möring
Hälften	Harta (kort öppet a)
Hälften vore nog	Harta vu no
Hälsa på (gå hem till) folk	Gå åt byn, gå te byn
Händig	Mixtrut, slög
Hängig	Schalur
Hängränna, takräんな (stupräんな)	Dropparänna
Häpen, överraskad	Haj (kort a)
Här	Hänna
Härja, leka våldsamt	Grasser (långt e)
Härmor, härmade, härmat	Harm, harmä, harmä
Härsknar, härsknade, härsknat	Bettnäs, bettnäsä, bettnäsä
Härva (garnhärv)	Härv
Hässja, hässjan, hässjor/hässjorna	Häsch, häscha, häschen
Hässja. Hänga upp hö på en hässja, för att torka.	Häsch (verb)
Häst som biter i träkrubban	Krubbitar
Häst som är svår att få in i skacklarna är	Skackel-ill
Häst som vill gå vid sidan av vägen	Entömt
Hästföl på tillväxt	Römpel
Hästmyra	Hästmöger

Hästmyra som svärmar. Könsindivider har då vingar	Björnmöger (Har vingar)
Hästskälla, hästklocka: Kon har skälla av plåt. Hästen har tjuka av malm. Finare!	Tjuka
Hästsläpa, som användes för att köra bort större stenar vid nyodling	Stendrög
Hö som korna lämnat i krubban	Svarvä (betonat a)
Hö som slogs i diken och runt hus	Skrabbä
Högfärdig	Högfälut
Högst upp	Översti
Högt vattenstånd	Flott (kort o, inte å-ljud)
Höjdrädd	Huvvusvag
Hökrubba	Eta, (betonat e) koeta
Höll ihop med	Kamperä ve
Höloftet	Skullren
Hömängden en ko behöver under vintern	Koföa (betonat o)
Hömängden vid varje upplägg i höhässjan	Famn
Höplatz (krubba) för kor	Koeta
Hör ni!	Höjje! (Höjje båna! = Hör ni barn!)
Höskullen	Hölodä (långt betonat ö)
Höräfsa, höräfsan, höräfsorna (bet kort ä i härva)	Härv, härva, härven
Höräfsa, utom skaftet	Härvkam
Höskrindans bottnyta	Klammer, klammrä
Höskulle, loft	Lagårsvinn
Hötapp	Hösudd
I	
I (Ex: Sla mjölka te hinken = Slå mjölken i hinken)	Te (kort e)
I (Han fick ti sä nalta mat=Han fick i sig lite mat)	Ti
Igenvuxen bäck	Dröl
I går kväll	I kvällst
I hemlighet	I lönnom
I hjäl	Ihäl
I jämförelse med	Motför (betonat o)

I mesta laget	Yttersti hållä
I mesta laget	Brano
I morgon	I maranom
I morse	I marest
I sina bästa år, frisk och stark	Välmakt (vara i sin)
I vägen, till hinders (Flytt på dä, du ä utför!)	Utför (långt betonat ö)
Idissla (om kor)	Järt (kort ä)
Ids	Is
Ids inte, tänker inte ...	Isn't
Ilar, ilade, ilat (Ex:Då man åker berg-och dalbana)	Hir, hirä, hirä
Illasmakande, vidrigt	Hemjerut
Illvillig, elak	Illonn (betonat o)
Ingenstans	Ingerst
Inhägna. Bygga hägn för nötkreatur	Jäl (betonat ä) (verb)
Inhägnad kostig	Tå
Inhägnaden (inhägnad betesmark)	Hängna (betonat ä)
Innanför, inuti	Innarne
Innertaket	Varmtakä
Insats i separatorn	Dreggalorn
Inte drickbart	Odrickenes
Inte riktigt klok	Int rikitit navlä
Inte riktigt klok (Ä du alldeles rusk)	Rusk (Kom nog efter 1809 års krig)
Inte slagit än (Om slätter)	Osläjje
Inte så illa (Inte dumt = Det var inte så illa)	Odumt (betonat o)
Inte tagit än	Otäjje
Inte troende	Ogudakti (negativt ord)
Inte varit än	Ovuri
Inte är det så noga	Int ä hä sä noga
Inte ätit än	Oitte
Inuti, inne i	Inni
Is som brister	Brank-isn
Ishalka (När det är riktigt halt)	Blåisn
Iskall vind	Sni, snidd (I dag sni hä kallt)
Istadig, stillastående	Sta (öppet a)
Itukluvna (gran)stockar som las som "övergångsställen" på sank myrmark	Myrspängren

Ivrig (mycket ivrig)	Het
Ivrig, orolig, ängslig, bekymrad	Ámpen
Ivrig, förväntansfull, framfusig	Bös (långt ö)
I vägen, till hinders	Utför (långt ö)

J

Jaga bort, skrämma något, mest fåglar och djur	Skrata (långt a)
Jag bryr mig inte/bara bra om jag slipper	Jör mä lik (Ja)

Jag undrar om elden börjar ta sig?

Hort elln tappå ta sā?
(kort o i hort)

Jobba på i lugn och stadig takt	Poa på
Jobbigt/opassande mönster/färger	Grillrut
Jodå	Jåå
Jorden	Jola
Julblidväder	Annandagsblia
Justera siktet på gevär	Sköttställ
Jutesäck	Strisäck
Juver, juvret (kojuver)	Jur, jurä
Jämra sig över småsaker, anse allt besvärligt	Kröjm
Jämt, alltid	Veétt
Järnräfsa	Järnpinnhärv
Järntråd, som höll ihop höbalar	Knippsträng

K

Kabbeleka	Tjalablommen
Kaffe med dopp	Dåppköpp
Kaffe utan kaffebröd	Slätköpp
Kaffesumpen	Grommen
Kal	Snöv
Kalas	Jästning

Kalv, som gått på bete under sommaren
och slaktas på senhösten

Gräsduk

Kalvens löpmage. Användes som ostlöpe	Tjesn
Kan, kunde, kunnat	Kun, kunnä, kunne
Kan det mesta, klarar sig alltid	Slängder
Kanske det	Töffäll hä

Kanten på ett skogshygge, eller den som vid hyggesrensning, i arbetslaget håller ena kanten och rätt riktning (riktkarl)	Stadun (betonat a och u)
Kappa	Käpp (k uttalas som k)
Karameller, godis	Götta (öppet ö)
Karl, karlar, karlarna/man, män, männen	Kär, kära, kära
Karlakarl	Kärikär
Karl Johansvamp, som också heter stensopp	Kosöppen
Kasse	Kasch
Kastar, kastade, kastat	Käst, kästä, kästää
Kastar, kastade, kastat (iväg, bort)	Snör, snörd, snört (öppet ö i imperfekt och supinum)
Kasta upp = Lättare kräkning	Glup opp
Kasta flat sten från sidan med skruv (smörgås)	Sniver (långt betonat i)
Kastrera	Klöbb, jäll
Kastrerad	Jällä, klöbbä
Kastrerar, kastrerade, kastrerat	Snöp, snöfft, snöfft
Katten	Kätta
Kaxig, stolt	Kärut
Kedja, kedjan, kedjorna	Tjädje, tjädja, tjädjen
Kela, kramas	Goes
Kilyxa för vedklyvning	Klyvaryx
Kindtand, kindtänder	Jäckäl (betonat ä) jäcklänn
Kisa (blinka)	Blysch
Kittlas	Tjetas
Kjuka, ticka. Parasitsvamp på björk och gran	Tjuka
Klafsar, klafsade, klafsat	Tjask, tjaskä, tjaskä
Kladdig, lerig	Görut (öppet ö)
Kлага, jämrå sig/klagade jämrade sig	Järmes, järmäsä
Klagande, gnällig	Kröjmut
Klantskalle	Klommerox
Klarar, kan	Ä sä
Klarar inte, kan inte	Äint sä
Klarat av, lyckats	Vu sä, vure sä
Klarnar	Himmel opp
Kliar kliade kliat	Klå, klådd, klådd
Klockan fortade sig	Fortäsä, klocka fortäsä
Klockan saktade sig	Saktäsä, klocka saktäsä

Kluckar, kluckade, kluckat	Klonk, klonkä, klonkä
Klubbar, klubbadé, klubbat lake	Sla, slo släjje lakan
Klump, klumper, klumparna	Klomp, klompa, klompa
Klumpig, ovig	Völtrut
Kläfingrig	Naglut, kläfingrut
Kläder(finare) man tog på sig på vardagskvällar om man inte bara stannade hemma	Halvhärdasklea
Kläderna	Klea
Klädde av sig	Kledd åsä, to åsä
Klädde på sig	Kledd sä
Klädhypor	Kleknäppara
Knappast	Arnest (öppet a)
Knappt synbart T ex skidspår som snöat över	Dåckes
Knivens ryggsida	Knivbakan
Knivslidan	Slirä, knivslirä
Knotten	Knortn
Knottrig	Knöttrut
Knuffar, knuffade, knuffat	Flöj, flöj, flöjd
Knuffas	Flöjjes
Knut som lätt går upp	Tjäringknut
Knycklar/knycklade/knycklat ihop	Knövel, knövlä, knövlä ihop
Knyter, knöt, knutit	Knyt, knöt, knutte
Knää, gå ostadigt	Bjega
Knäpper, knäppte, knäppt *(ljudhärmade ord)	Knärt, knärtä, knärtä*
Knäppt, knäppte	Knäfft
Knäpp, tokig	Bårti vettä
Knöl, knöligt	Knul, knulut
Knölformig utväxt på träd	Vril (Bra som skålämne)
Ko, kon, korna	Ko, koa, koen
Ko som kalvar på hösten är	Bråbär (långt betonat å ä)
Ko som kalvar på våren	Senbär (långt betonat e ä)
Ko som är brunstig, är	Ått oxn
Kobindsle. Har kon om halsen	Trälj, träljen, trälja
Kobindsle att tjudra kon i båset med	Bannrejä (betonat e)
Kockans rum i timmerkojan	Kåckburn
Kofoder, spill från höladan sopades ihop och las i ett träkar med varmt vatten	Döjja

Kokande vatten	Koksön (k-ljud; bet. o och ö)
Kokerska i timmerkoja/arbetarbarack	Kåckra
Koljud	Råm
Kolla näten. Ta upp ev. fisk, lämna näten i sjön	Vitch näta
Kom	Kömmä (imperfekt)
Kom hit!	Kömm hittna! (imperativ)
Kommer	Kömm (presens)
Kommende natt, till natten	Ått natta
Kommendera	Kömmder (långt betonat e)
Kommer, kom, kommit ihåg	Köm, kömmä, kömmä ihag
Komocka (Koskit i en liten hög)	Dyngrus, korus (bet. o och u)
Konisk träpinne, snurras iväg, låter som fis	Pinnfisn
Kont av flätade näverremesor	Näverköntn
Kont gjord av hela björknäversjok	Näverstutn
Kopp, koppen	Köpp, köppen
Kopplingsögla i skacklar. Fästs i kördon (stötting)	Skackeltugun, tugun
Korna råmar	Koen röt
Korsnäbb	Tjägelryva
Kostar, kostade, kostat	Köst, köstä, köstä
Kosvans	Korompa
Kottar	Tjäglen
Kraftledningen	Lyslinja
Kraftuttryck (i pingstvänsområde)	Harreligen
Kraftuttryck. Ex: Gössekär vilken fisk!	Gössekär
Krama hårt (för hårt) (Möl ihäl =Krama ihjäl)	Möl (Du få int möl ihäl kätta)
Kramade hårt (för hårt)	Mölä (långt betonat ö)
Kramp	Senadrag
Kramsnö, blötsnö	Klöbbsnön, sursnön (långt betonat ö)
Krokig	Krokut
Krokläpp, begynnande gråt	Krokuslipen
Krossa	Knosa (verb)
Krumbukta sig	Fikulér
Krypa	Masa (Gäller småbarn)
Krysta, stöna	Kröst
Kråkvicker	Binna
Krångel, trassel, slarv	Råckel, klatter
Krånglar, krånglade	Bäckläs, bäckläsä

Krånglar, krånglade	Onnes, onnesä
Krånglar, misslyckas, går inte bra	Rackles
Kulle	Knös
Kunde	Va sä (kort öppet a)
Kunde inte	Vaint sä
Kupa potatis	Lägg på pären, dra på pären
Kusligt, hemskt	Kuselit
Kvanne (Växer på myrar)	Stutn
Kvast av barkat björkris	Vitkvast
Kwick i vändningen	Snällsnodd
Kwickrot	Äxingen
Kvinnligt könsorgan	Klyva (långt y)
Kvinnobröstet, kvinnobrösten	Tissn, tissen
Kvälvjas, närapå kräkas	Tjöjes
Kvävningsskänsla så att man nästan svimmar eller rent av svimmar	Kvamn å (Hä va sä varmt, sä ja hull på kvamn å)
Kvävs, kvävdes. Får/fick kvävningsskänsla	Kvamn, kvamnä
Kyrkvaktmästaren	Dögrävarn
Kälkar för timmertransport. Två sammankopplade	Timmerdoninga (bocken åjeta)
Kälke med breda medar som bruschlare drog	Surk, surken
Fram timmer med till stickvägen eller basvägen	
Kängor, läder, snörning, gummerad skodel	Bondeförbundara
Känna sig skraltig, inte på humör	Oform (vara i)
Käpp, som håller kaffepanna över elden	Mågen, rickä
Kära nån då! Oj, oj, oj, då!	Jestanesligen!
Käringstöt (änkestöt)	Kalvdön
Kärl, Kärlet, kärlen	Tjäril, tjärilä, tjäriila
Kätten (Avbalkning för grisar, får etc.)	Tjettn
Köper, köpte, köpt	Tjöp, tjöfft, tjöfft
Köldknölar orsakade av förfrysning	Tjalaknulen
Köpslå, förhandla	Ackårder (betonat e)
Kör, körde utan lass	Tjör, tjört tommom
Köttbit som slaktaren fick	Slaktarkokä
Kött eller fisk i maträtt	Sövel, sövlä
Köttspad, potatisspad (Grund för grismat)	Södä (långt ö)

L

Ladun

Ladan

Ladugård vid skgsbrynet. Användes sommartid då korna från flera sommarladugårdar dagtid vallades i "jetarskogen" av vallpojarna "jetara"

Sommarlagårn

Ladugården, fähuset

Fehusä (betonat e) lagårn

Ladusvala

Saxsolva

Laggkärl med lock för förvaring/transport av mjöl Mjöltina

Lakan

Lake

Lampa som användes innan elektriciteten kom

Primuslampa (se sid 150)

Lampa som behövde användas under andra Världskriget på grund av brist på lysfotogen

Karbidlampa (se sid 150-151)

Lampan är tänd

Lysä brinn

Latmask

Latox (långt öpper a)

Lavskrika

Köxiken (öppet ö)

Ledigt från jobbet (ta ledigt) Inte arbeta

Fira

Ledöm av ensidigt arbete

Vinn (i handled)

Lejd person (dagsverkare)

Läjjänäs

Leka, nojsa

Skur

Leker/underhåller; lekte/underhöll
lekt/underhället sig själv. (Tidsfördrev)

Dryckt/drycktä/drycktä sä

Leksugen

Skursjuk

Ler log, lett

Flin, flinä, flinä

Leta rätt på

Let åt (långt e i let)

Lie för myrslätter 7/4 aln = 104 cm

Sjukvartsli (7/4 arn) Se Arn

Lieorvets handtag

Knapana

Ligga tillsammans

Ligg ilag

Ligger och väntar på någonting speciellt.
(utan väckarklocka)

Ligg på åhagan.

Likadant

Sammaless

Likna, liknar (Liknen pappa sin = Liknar sin far)

Liken (betonat i)

Tidiga skridskor Liknade spiskrok

"Spiskroka" Se bild sid 27

Liknande

Slikt

Lindar, rullar/lindade, rullade/lindat, rullat(på)

Lur, lurä, lurä (på)

Lindrigt kraftuttryck ("pingstvänssvordom") Lingon	Snöjven Lyngbera
Linnea (Stickhaltgräsä i Lycksele)	Stickhalgräsä (svagt h och öppet a)
Till stickhaltgräs ges från Pauträsk i Stensele receptet: "Linnean koktes till tjock lag (ex. 10 l vatten med linnea koktes till ca 1 l). Smordes på kroppsdel mot värk. <i>(Saxat ur DAUM-KATTA, VÅRBLAD FRÅN DIALEKT – OCH FOLKMINNESARKIVET I UMEÅ 1998)</i>	
Lirka med. Jfr hyller (ve) List. Listen runt fönster och dörrar	Liskes (ve) Gåt, gåta (långt å)
Lite (Jag köpte lite karameller)	Na (kort öppet a) (Ja tjöfft na karamellen)
Lite av varje Lite, en gnutta Lite grann. Mindre mängd av gröt, sylt eller dylikt Lite väl lite. I minsta laget	Ett som annä Nalta (kort a) Pjött, en pjött
Liten gädda Liten (vass) kniv Liten kulle, överst i en backe Liten och klen	Spett Jäddslir Musjällar Back-knix
Liten slägga Ljud i häst- eller koskälla	Ivälu Enpicka Glommer
Ljudhärmande ord för ljud som alstras av vibration och/eller skakning.	Dörr, dörrä, dörrä
Ljudlig fis Ljuger. Ijög, Ijugit Ljung, lingonris och blåbärsris	Brakasjit Lög, lögä, löggd Lyng, lyngä
Ljus = candela. Lagårdslykta (veke) ca 10 ljus. Primuslampa (se sid 150) ca 100 ljus	Jus (Ljusstyrka motsvarande ett stearinljus)
Ljusfenomen. Varsel om stundande dödsfall Logen	Fegjus Lon
Lov i februari för att skolan skulle storstädas. Sportlov kallades det inte i våra trakter på 1940 - och 1950-talen	Skurlov

Lovlig	Jill
Lucka	Luka (långt u)
Lucka i köksgolvet till källaren	Tjällarluka (betonat långt u)
Luggas	Lúves
Lugna dig!	Lungen dä!
Lugna dig! Du får ha tålamod!	Tjå dä!
Lugnvatten mellan två forsar	Sell (pl. sella)
Lukt från (fuktig) ull	Fårtevun
Luktar bränt/vidbränt	Svenan: Hä lukt svenan
Luktar, luktade, luktat	Snus, snusä, snusä
Luktar, luktade försiktigt	Snuster, snusträ
Luktsinne, luktsinnet	Vérkorn, vérkornä
Lurad, grundlurad	Dönarrä
Lurar, lurade, lurat	Narr, narrä, narrä

Luskung = En samling larver, som i stor klump sakta färdas framåt

Selskre (betonat första e)

Lutar (sig) bakåt	Brätt åttabak
Lyckas, lyckades	Túres, túresä
Lyftkrok för grytor i öppen spis	Fotane
Lyser, lyste, lyst (väldigt svagt)	Glyster, glysträ, glysträ
Lyssna aktivt (t.ex. efter koskällan)	Ly (långt y)
Lyssnar inte, vill inte lyssna	Dövskall

Låda med "bra att ha-grejer." Ex: Lim, solution, ringavtagare och laglappar

Sakerlåa

Lång raksträcka på väg	Långsletta
Långa slanor. Underlag för diverse göromål	Rómsén
Långfil	Tjockmjölka, filä
Långsam, saktfärdig	Sekut
Långsam i arbetet	Tjasut
Långsam, slö person	Sekames
Långsamt, långtråkigt, tradigt	Sekasamt
Långsamt arbetande	Sekale (betonat e)
Lång tall. Kvistfri, utom en krona högst upp	Slängtall

Långt handtag till dubbellien, som man drog efter båten vid fräkenslåtter

Farken (långt betonat a)

Låt mig se (Låt mig tänka efter)

Je mä si

Låtsas, låtsades, låtsades

Lås

Låsträ mellan skackel och kälke (bock)

Låt

Låt mig vara ifred!)

Låt det vara, låt det bero

Lä

Läder, lädret

Läge med risk för frost under odlingssäsongen

Lägg det, sätt det, ställ det

Lägga sig och vila en stund

Lägger, la, lagt ut näten

Lämnar, lämnade, lämnat

Lämplig, passande

Längs efter, längs med

Längst bak

Längst bort

Längst fram

Längst in

Längst norrut

Längst söderut

Längst ut

Längst västerut

Längst österut

Länstrafikgrupper som gjorde fordons- och hastighetskoll. Fram till 1965 fanns både kommunal och statlig polis. 1965 tog staten över även den kommunala polisen.

Läpparna

Lärarinnas make

Lättflugen vit aska

Lätthanterligt

Lättskrämd

Lättillgängligt, nära till hands

Lättstött, kräsen

Lättvänd (om t ex bil)

Låsses, låssesä, låsses

Les (Ex: Les döra! =
Lås dörren!)

Skackeltre

Lätt (Lätt bli! = Låt bli!

Lätt mä va i fre!

Lätt hä va

Je (långt e)

Ler, lerä

Fråstlännt

Heä

Lut ikull sä

Langn, langnä, langnä

Lämm, lämnä, lämnä

Tjenli

Utätt

Bakerst, bakersti

Bårtesti

Främmerst, främmersti

Innersti

Nolesti

Söersti

Yttersti

Västersti (Västersti byn)

Östersti (Östersti byn)

Statara

Munläppa

Skolstut

Farsmen (betonat a)

Jevt

Skvätn

Rattåt (betoning på a och å)

Tyckmycken

Tvärsnodd

Löjlig, larvig	Fjaskutt
Lönar sig (ekonomiskt)	Bär sä
Lönar sig inte (Det är ingen idé)	Löns int (öppet ö)
Lönar sig inte (ekonomiskt)	Bär sä int (ekonomiskt)
Lös avföring	Flatterdynga (gäller kreatur)

M

Magen	Magan
Mager, magert	Skrin, skrinnt
Magra, magrade, magrat	Mangn, mangnä, mangnä
Magsjuka	Magaperra
Majoriteten	Storhopen
Man med tillfälligt arbete	Dagakär
Man som skötte basvägen vid timmerkörning	Basvägskärn, baselistn

Man, som uppvaktar, eller har en kärleksrelation med kvinna, utan att vara förlovad, gift eller sambo

Friar

Mansidan	Kärasia
Marken, jorden	Backen
Markfukt (Efter mycket regnande eller senhöst)	Rånen (långt å)
Maskin för tillverkning av pärt = takspån	Pärthyvel

Maskulinum n' före mansnamn

n' (n'Bertil va hem/
En Bertil va hem)

Massaved

Pråppsn (från eng. Pitprops)

Mat, spannmål

Gusslån (Förstöra mat
är syndigt)

Maten, födan

Föa

Matfrisk, glupsk

Frötchen

Maträtt (frukost) av tunnbröd eller knäckebröd
som brutits i bitar i långfil eller mjölk

Bryta

Matsäck vid arbete eller resa

Nästn

Matstrupe hos djur

Välän

Med barn (havande)

På de visä

Med lera, bruk, laga sprickor	Klem
Med nöd och näppe	På jäskan
Med sig (Han hadd vä sä = Han hade med sig)	Vä sä
Med tiden	Ve tin (långt i)
Medan	Menn
Medvind	Unnaverä
Mer/längre än man kan tro (t.ex. om avstånd)	Lönndryg, lönndrygt
Mer än så	Väl hä
Mese, mesost	Missun
Messmör, messmöret	Missusmörä
Metallpinne, för att fästa skackeln vid selen	Selapinn
 Mild svordom:	 Jämarns, fanken, håken, Jädrar anåda
 Milt kraftuttryck	 Förgrönat, förblånat, förblånämä
 Mindre och mindre	 Smeder å smeder
 Mindre område med öppet vatten, helt omgivet av fräken och andra vattenväxter	 Glo (Ett bra metarställe)
 Mindre (till växten)	 Smeder
Minskar, minskade, minskat (i storlek)	Smangn, smangnä, smangnä
Misslyckas/misslyckades/misslyckats	Gå, jick, gått bet
Missundsam, ondsint, elak, bakslug	Illsnikki
Mitt i, på mitten	Mitta, mitti
Mixtrare, håller på med lite av varje	Rackelkús
 Mjuk vidja, som man tog om höbunt för att kunna bära den	 Schvegan
 Mjäll	 Flister
Mjärde, mjärdet, mjärdena	Mjäl, mjälä, mjäla
Mjölborste, vid bakning, räv- eller hundsvans	Sopen
Mjölkallergi (Kan ge klåda, nässelutslag, eksem)	Mjölkskörven
Mjölkhämtare som smalnar av upptill	Struphämtar
Mjölkpallen (som man sitter på och handmjölkar)	Mjölnsétä
Mjölk som skär/skurit sig pga mycket lingonsylt	Miskäs, miskäsä

Mjölkört, rallarros	Almycke (öppet a)
Mocka katten (Utrymme för gris, kalv, får etc)	Möka tjetttn
Morgonen	Maran
Morgonsidan	Maransia
Mossa, torv	Mösan (öppet ö)
Mossa för tätning mellan stockar i timmerhus	Husmösan (öppet ö)
Mossa, ris, bark, bristfoder i nöd	Fangforä
Mossmyr, torvtag	Mösamyr- myra (öppet ö)
Mosstuva (stor) på myr	Mösamanke (öppet ö)
Motsols, bakvänt	Annsönns, annsjönnensch
Mun, läppar (Gäller i första hand häst)	Schlipa
Murket ruttet trä	Föskä (kort öppet ö)
Mustasch	Munntasch
Mycket (I uttryck som: Fali dyrt, fali slarvut)	Fali (öppet a)
Mycket illa/dumt gjort	Feaktit
Mycket långsamt	Som lusa på tjerusticka
Mycket risig tall	Wöbb
Mygg	My
Mygg, knott. Stickande och bitande insekter	Åtä (långt betonat å)
Myggmedel (starkt): Biprodukt till tjära	Beckolja
Myra, myror, myrorna	Möger, mögren, mögren
Myrstack, myrstacken	Mögerkäs, mögerkäsa
Månad, månaden	Månä, månen
Måste, var, har/hade varit tvungen	Jett, gätt, gutte
Måste fara/åka	Jett fära
Måste ha varit	Jett ha vu
Måste nog	Tö fäll jetta
Måste vara	Jett va (långt a)
Måste väl	Jett fäll
Märla, märlan	Mäll, mälla
Märr, märren; sto, stoet	Marr, marra
Mögla, möglat	Dånkес, dånkесä
Mörkt	Mört (öppet ö) (Hä ä mört i kväll sa han å pissä däri farstukammarn (öppet a i sa)

N

Naggen: Hopbundna stora fågelfjädrar, som man naggade bröd med före gräddning (Företrädesvis på tunnbröd, som bakades på ojäst deg)	Brönagga, nagga (kort bet. a) Har i modern tid ersatts av rulle med piggar
---	---

Naken i betydelsen dåligt klädd (vid kyla)	Bärnaken
Namn på mörkrets furste	Gammkushn, Gammpiln
Nappen	Túttn, tröstarn
Nariga händer	Kråkhacka
Nedanför	Néåm
Negativ till att göra en viss sak. Ovillig	Ohaga
Nedförslutning	Unnalannä
Nedersta, längst ned	Neerste
Nedåt i betydelsen nedefter (bäcken)	Neät
Ni (Använtes förr, när man inte fick dua äldre)	Je (kort e) i singularis. Ni = je även i pluralform
Njure (som tillagas till mat)	Pypplen
Noggrann, kräsen	Lagrann
Nog är det väl själva ...	Klåän, no ä hä väll kålään, Rackarns!
Norra sidan	Nolsia
Norrut	Nolätt (betonat långt o)
Norr om	Nolåm
Norr om sjön	Nolåmsjön (långt ö)
Norrsken	Lyssnen
Norrslutning	Baklannä
Norröver	Nolöver
Nuddar, nuddade, nuddat	Dutt, duttä, duttä
"Nu fick han så han teg!"	Jästä (Nu jästä han!)
Nyckelpiga	Gulltyppa
Nyfiken. Ute efter skvaller	Vettanessjuk
Nyper, nöp, nypt	Gnup, gnuppt, gnuppi
Nyplöjt	Nyrestä
Nyser, nös, nyst	Gnus, gnusst, gnusst
Nysnö på is leder till "tjäringhalka"	Tjäringhalka
Nyss	Nyest
Nyss farit/åkt	Nyfuri
Nyss kommit	Nykömmä
Nyss varit	Nyvure
Nyss ätit	Nyitte
Nyvaken, nymornad	Kurut (långt första u)
Någon	Nagen (långt betonat a)
Någon	Nan (kort öppet a)

Någon, något som kan glädja äldre person	Fargångströsta (öppet a)
Någon råd	Nanless (No val hä väl nanless)
Någon som ärvärd att satsa på	Framkastgryn
Någonstans	Nagerst
Någonting	Na (kort öppet a)
Någonting	Nannting
Någonsin	Nansinn (kort a)
Någorluda bra (Det är)	Hä ä na i na
Något att stilla den värsta hungern med	Sögabit
Något ostigt. T.ex. mjölk som surnat	Glötter
Någotsånär/ I det närmaste	Nassenär
Näbben	Nävä
Näbbmus	Musskara
Näcken * (i dialekten synonymt med den onde)	Nätketten* (kort betonat ä)
Nädå	Nää
Nära, nära ögat (Hä va ba ojort)	Ojort (kort andra o)
Nära, vid, bredvid	Åttill
När det bränner fast, blir det	Skóva i t ex en gryta
När frosten just kommit	Snärpa
När man fått in vatten i stövlarna är man	Blötskodd
 	Däri
När man skulle ange i vilket hem något skett eller skulle ske, sa man däri, följt av familje- faderns förnamn i genitiv.	
Ex: Däri Lasses. Även om orter Ex: Däri Bergnäs Utan att nämna namn: Däri morfars, däri farfars	
Närmast	Hiterst
Näsan	Snarkvarna
Näsborrarna	Näsahöla
Nästan	Halvdeles, sä gött som
Nästan. "Hugget som stucket"	Hart om hart (kort öppet a)
Näsvist utfråga någon	Skolér
Nätflöten av näver	Langnentyllen
Nätsänke. Sten som lindats in i näver	Nävertaska
Nätt och jämnt	Just sä pass
Nätt, rar	Behändi (betonat ä)
Näver och lättantändliga småkvistar	Elltenä
Näverkont, näverkontarna	Könt, könta

Näbben	Nävä
Nödbedd	Krusjeru
Nöden	Nöa
Nötskrika	Skogsschira
O	
Oacceptabelt, galet	Bårti tok
Oangenämt arbete, eller person	Sönnstraff
Obalans på grund av hög tyngdpunkt	Avavick
Obefintlig anordning, som man lurade oerfarna att hämta	Rompdragä
Obegåvad, har svårt för att fatta	Tröbbskall/Dumskall/ Minner för sä
Obeslutsam, virrig, saktfärdig	Velut, störut
Obrukbart *(ogangneli även om person)	Ogangnelit*
Och, också	Å (kort å)
Och så ..., också	Åssä
Odla	Odel (betonar o)
Oförvägen, lite odygdig	Belyfti
Ogift medelålders kvinna	Gammjänt
Odon	Otterbera
Odryg	Skryp
Odrygt	Skryfft
Odåga ligist	Karribel
Ofta	Tättomt
Oförsiktig (är, var, har varit)	Rackél, racklä, racklä
Ogin, snål	Knussli, knusslut
Oh, så fin!	Huvvaligen sä fin!
Oh, så hemskt! (farligt)	Huvva sä hämst!
Ohjälpt (Han gätt gå från dem ojart)	Ojart
Ohändig, klantig	Oslög
Oj då!	Jestanes!
OK! Jag går med på det	Hä må va dompä!
Olustig, trött. Slapp slö och likgiltig	Dörsk
Olyckor, krämpor och motgångar	Ohäpp
Om en man som har en kärleksrelation med en kvinnan, utan att det hunnit bli en fast relation	Fri (han fri ve á Eva)

Om fågel (ripa) som satt bra efter omslag från kyla till töväder	Böl
Om jag skulle ... Okastrerad hankatt	Hort ja sku ... (kort o i hort) Fres, fresn
Om man la för sig mer än en kaka i taget från kakfatet, visade man buksörja. Mycket ofint!	Buksörja
Om någon som skulle ha gett sig av, men är kvar	Ofuri (Han ha ofuri)
Om person som pratar opassande högt i sällskap	Gaput
Omkom, förollyckades	Jick åt
Omkull	Ikull
Området där man vänder vid plöjning	Fotlannä
Onanera	Lekäs ve pilla
Ont om	Spett om (t.ex. pengar)
Onykter	På pickalurven, på snean
Onödigt	Olikt (Långt betonat o)
Oordentlig, oordentligt	Slasadelut
Oordentlig person	Slafat
Oordnat, hopblandat	Tjöttrut
Ordentlig	Rekordeli
Ordet, orden	Olä, ola
Oresonlig person	Bännstut
Orkar, orkade, orkat	Rå ve, rådd ve, rådd ve
Orkar inte	Rå int ve
Orkeslös. Inte så stark	Svagli
Oroade sig	Ampäsä
Oroar/oroade/oroat; bekymrar/ bekymrade/bekymrat sig	Gruv sä/gruvä sä/gruvä sä
Ormslån, kopparormen	Ormsnära
Orren, orrar, orrarna	Vårrn, vörra, vörra
Oskummad mjölk	Sötmjölka
Ostadig	Vischlut
Osäker på vilken dag det är	Dagavill
Otrygg, mörkrädd (otröjet å gå genom skogen)	Otröjen
Outredd härva, trassel	Tjörv
Ovanpå	Avarne
Ovanför	Avarnäm

Ovanligt stora snöflingor
Ovass
Ovig, klumpig, ramlar lätt
Oväder, ovädret
Ovädersdag
Oätligt, osmakligt

Lapphanska
Slög (Kniven ä slög)
Klomrut
Ovré, ovérä
Kåjdag
Oetanes, omasslit

P

Padda
Pakethållaren

Röbbtåska
Packethållarn

Palt (Kams på jämtska)
Rund palt med inbakade talgtärningar*
Rund palt med inbakade fläsktärningar
Rund palt med inbakade njurtärningar
Platt palt utan inbakning
(Blodpalt)

Paltn
Fetpaltn (*fetatärningar)
Fläskpaltn
Pyppelpaltn
Flatpaltn (öppet a i flat)
Blopaltn)

Pank, utan pengar
Panna för rostning av kaffe
Parkinsons sjukdom
Pauträsk
Pauträskborna kallade finnäsarna detta
Pengar
Penis
Penis på större djur t.ex. tjur
Periodvis
Person från annan ort
Person som anser sig bättre än andra
Person som flyttar på saker och skapar oreda
Person som har lätt för att få löss
Person som ofta misslyckas (klantar sig)
Person som är ovanligt långsam, trög och tafatt

Black
Kaffebrännar
Skackra
Paträsk (långt a)
Söomsjöara
Penninga
Pilla, pitn
Pes, pesn
Lötesvis
Utböling
För mer, ä för mer
Dragnagel
Lusjeru (ä lusjeru)
Bäckelkús
Tilleto

"Pingla" av plåt, som satts runt skällkons hals så att den låter när kon rör sig, och får de andra korna att följa, och som man själv hör och känner igen, när man ska hämta korna som går på skogen.

Kosjälla

Pigg, kvick
Pingstvänssvordom

Ámper
Jäsiken

Pip från orolig hund	Gnister (kort betonat i)
Pipen på t.ex. en kaffepanna	Tyta
Plocka bär	Napp bera
Plockar, plockade, plockat	Napp, nappä, nappä
Plogfåror	Tilten
Plogtiltans tjocklek	Farajupä
Plufsig, grov	Poteli
Plånboken, börsen	Plannboka
Plöjer, plöjde, plöjt	Rest, restä, restä
Plötslig överrumplande brådska	Hihaj
Pojke och flicka som "har sällskap"	Följes
Porla	Skvala, jöla
Postorderkatalogen Tex Åhlen och Holms	Priskurátn
Potatis	Pär, pären
Potatisar, för små som matpotatis	Grispären (blev grismat)
Potatisblast, potatisblasten	Pärstannar, pärstannara
Potatisblast	Pärkårn
Potatisbänken	Pärbänken
Potatisgrodar	Åla (långt betonat å)
Potatishacka, som man gräver potatis med	Pärgräv
Potatiskastrull (Kastrull med potatis)	Pärkok
Potatislandet	Pärlannä
Potatismos	Pärstampa
Potatisskal, potatisskalet	Pärskalä
Potatisskalare	Pärskalar
Potatis, som får förgro inomhus	Sesspären (sättpären)
Prat (oviktigt sådant)	Pjöller (substantiv)
Prata fort	Bjäller (betonat ä och e)
Prata för att få någon på bättre humör	Goprata
Pratar en massa utan att ha någonting att säga	Svammelkus
Pratar, pratade, pratat	Pjöllér, Pjöllrä, pjöllrä (Gäller främst småbarn)
Pratar, pratade, pratat; argt - upprört	Görm, görmä, görmä
Pratar strunt, barnsligt, löjligt	Ä pjöllrutt
Pratas om, skvallras om	Glonkes (Hä glonkes)
Pratsjuk	Pratasprängd
Prostatabesvär	Göbbsjuka
Prutar, prutade, prutat	Plut, plutä, plutä
Prutmån. Läge för att få ned priset	Plutmarn
Prutttigt bajs	Sprättsjön

På (Exempel: Boka ligg därära golvä)	Dära (kort ä)
På båda sätten	På båvis (betonat å)
På det humöret	På de lötä
På dåligt humör	Egennytti
På nytt	Ånyest
På, ovanpå, uppe på	Oppa
På södra sidan av sjön	Söomsjön (långt ö i sjön)
På tok	Oppi halen
På överblicken, uppe på vinden	Oppa båttn
Påle, pålen kornkärven sätts på	Snes, snesn (betonat e)
Pärlugglan	Pooparsparrn

R

Rakt ingenting	Int vätt
Raljera, tråka, utmana (Jäckes int ve gammfolkä)	Jäckes
Ramla och slå ihjäl sig	Fall ihäl sä
Ramlar, ramlade, ramlat (häftigt) framstupa	Stup, stöp, stuppe åskall
Ramlar, ramlade, ramlat/tippar, tippade, tippat omkull	Stalp, stalpä, stalpä

Rasande, ursinnig	Rassan
Rast (i arbetet)	Minuter
Reder, redde, rett ut	Gre, gredd, gredd ut
Redskap för att dra upp potatisrader	Päral (Mandragen plog)
Regnbroms	Fårfittbrems
Regnskur	Rengnil (betonat i)
Religiös	Gufrukti, gudeli
Relingen, båtkanten	Båtsuda (långt betonat u)
Rem som håller ihop selens loke	Lokremma
Rem i selen som spänns under hästens buk	Bukjola
Rensa fisken	Jöra opp fisken
Rensar, sorterar/rensade, sorterade/ rensat, sorterat	Skre, skredd, skredd

Renstekel, renstyng	Görmstickar
Reskost, matsäck	Förning
Resten. Det som blivit över	Åslapp
Revbenen	Sibena (långt i)
Ridbyxor	Ballångbyxen

Ring runt månen som förebådar snö	Snöring (betoning ö och i)
Ripa	Ryp
Riphöna, riphönan	Ryptjäling, ryptjälina
Riptupp, riptuppen	Rypkäll, rypkälln
Rishög, rishögen	Riskäs, riskäsa (långt bet. ä)
Riskabelt, farligt, okristligt	Asadelut
Riskvastens handtag	Kvastlommen
Risselsläde för persontransport vintertid	Risselslean
Rits, streck	Rit
Rodna	Runå (betonat å)
 	Bambo!
Rop som användes om träd grövre än tumsaxens max 18 tum	
 	Kök (uttalas med k-ljud)
Ropa (på), hojta (i skogen)	Rop, rofft, rofft
Ropar, ropade, ropat	Lyttchknut
Rosett	Roska
Rost	Roskut
Rostig	Spänningen
Rovfåglar, hökar med flera	Snälla (kort betonat ä)
Rulle på spinnrocken för spunnen tråd	Tyllen
Rullar av kardad ull	Kuller, kullrä åttabak
Rullar, rullade bakåt	Tommel, tommlä, tommlä
Rullar/rullade/rullat runt (Gäller häst)	Kuller, kullrä, kullrä (kort u)
Rullar runt, rullade runt, rullat runt	Kammarn
Rum (litet) innanför köket (mot murstocken)	Klingerären
Rundpotatis	
Rund käpp. Ungefär 25 cm. Avsmalnande från mitten. Tävling: Vem tappar taget?	Sleptjäpp (Vanlig i skogskojor förr i tiden)
Runt trälock som lades på mjölktytan i en träspann när man skulle bära mjölk från fäboden. (För att minska risken att spilla	Skvalplock, skvalplockä, skvalplocka
Ruskigt	Huskelit
Rycka, rycker/ ryckte	Rytch/rytchä
Rymdmått (fyrkantigt) 18,4 liter	Sjel
Rysa av obehag, raseri etc.	Hurves (kort öppet u)
Råeggan (Ja jett bryn kniven sä ja få bort ron)	Ron (långt o)
Råge	Rögan (öppet ö)

Råm från ko	Böl
Råma (Läte från en tjur)	Bäle
Rädd	Bangen
Räfsa (kraftig av trä) För hässjning av hö	Bärarhärva, fämnenhärva
Räfsa ihop hö till en "famn" för att lägga upp i en hässja	Fämnn
Räfsskaft	Ty, härvtty
Rätt så lite	Halvspett
Rätt vad det är..., oförhappandes (gäller framtid)	Alltisänn
Rätt åt dig! / Där fick du!	Tjennlitt ått dä!
Röda små myror, som finns i tuvor på myrar	Etergäddn
Rödkindad	Ruvlött (svagt v)
Rökfånget ovanför eldpallen i en skogskoja	Räppen(kort betonat ä)
Röksvamp	Tjäringfis
Rökte	Röckt
Rör sig långsamt, glider sakta	Skri (Hä ä just sä pass hä skri)
Rölleka (Stammarna torkades och rökes)	Farfars tobáckä
Röra, blandning till djur. Ex. grissörpa	Sörpa
Rörelsemån (T.ex. i skacklar och stötting)	Schekamarn (bet. e, a nr 2)
Rörigt, ostädat	Ostökut
Rötkasserad timmerstock	Lomp
S	
Saknar sysselsättning (arbetslös)	Jöralös
Sakta, mycket sakta, senfärdigt	Lusutt
Saliv, dregel	Seckel (betonar första e)
Saltsill, norsk, i plåthinkar 5 kg såldes in på 1950-talet	Sillbåx
Saltsten (läggs ut av jaktag till älgar)	Sleksten
Samla ihop (slarvigt)	Hams ihop, sank ihop
Samlingsnamn för småfåglar	Sparrn
Samtliga	Vareviga en
Sank myrmark med gungfly	Drävjemyr
Se	Si

Se efter	Si åt
Se hotfull ut	Grymmes
Selens båge med bl.a. öglor för tömmarna	Selukroken
Senap	Senappen
Senare	Ätter hä
Senfärdig	Sölut, tösut
Senfärdig person	Masakus
Sent utvecklad, förståndshandikappad	Ätter sä
Senvuxen gran	Raka
Separatorn	Separatn (Se sid 57)
Ser, såg, sett på något med olust, avsmak	Ögel åt, öglä åt, öglä åt
Ser ut att vara, verkar vara	Ruv (långt u)
Se till att komma in!	Rust in je!
Se till att komma ur vägen!	Rust je borti annörja!
Sida, sidan, sidor/sidorna	Si, sia, sien
Sidensvansen	Rönnbärstjyven
Signalerar, signalerade, signalerat (bil)	Dyt, dytä, dytä
Simmar, simmade, simmat *(långt öppet a i sam)	Simm, sam* summi
 Sinka, fördröja	 Sek (Sek mä int, ja ha ju bråttomt)
 Sinkade, hindrade	 Sänkä
Sirap	Sirappen
Sista stockarna för året i flottningen	Sladdn, rompa
Sitta löst (Om tand + ex)	Reka
Sittande	Sittän
Sittbrädet på dass	Fjöla (betonat ö)
Sjuda (koka)	Sö (långt ö)
Sjuklig	Schuckli
Sjuklig, dör tidigt	Frönlivu
Sjunker, sjönk, sjunkit	Sjunk, sjunkä, sjunkä
Själv	Sjölven
Självdö, självdög (om djur)	Stern, sternä
 Skadlig. Eller kan betyda: För fin för att använda till vardags	 Skadli (Den där klänninga ä för skadli å ha nu)
 Skaffar, skaffade, skaffat sig	 Rust, rustä, rustä sä/ skäff, skäffä, skäffä sä

Skaka, vibrera	Skacker (betoning a och e)
Skakande, darrande	Skagrut, skackrut
Skakar, skakade, skakat	Skek, skekä, skeckt
Skaka om (Ja skeka om han riktit)	Skeka
Skalbagge, skalbaggen, skalbaggarna	Skörv, skörven, skörva
Skamfiler, skadar, näter/skamfilade skadade, nätte/skamfilat, skadat, nätt	Fli, flidd, flidd
Skare, skaren	Skaran
Skarva ihop	Sjöt ihop
Skarvsjöby	Skärven
Skata, skatan	Schir, schira
Skatbo	Schirbo
Skavsår i grenen	Gångsår
Skeden, skedarna	Sjéa, sjéen
Skidbindning. Öglor av läder	Sjiöla Betonat i)
Skidspåret	Annörja
Skidor (Annar = Höger skida. Sji = Vänster skida)	Annara
Skidor, särskilt breda, att åka på lös snö med	Lavannara
Skidstavar	Ränntjälppa, trudjetjälppa
Skinnförläde	Barmsjinn
Skita, bajsa	Dyng
Skittit	Sjitti
Skiljevägg mellan korna i ladugården	Bås-lädä
Skjuta fram och tillbaka	Ronk
Skjuta hårt i bollsporter	Dörna
Skjuten i magen	Görskutte (öppet ö)
Skjuter, skjöt, skjutit	Sjut, sköt, skutte (k-ljud i sköt och skutte)
Sko av renpäls	Lappsko
Skofett, salva/skofettet, salvan	Smorning/smoringa
Skospår (fotspår)	Skofälen
Skogsarbetarplagg	Halvylleblusn
Skogsområdet där "jetara" vallade korna	Jetarskogen
Skohö	Hade man förr i världen i kängorna i stället för sockor

Skohöhäckla och skohökammen	Användes vid framsällning av skohö
Skojar, skojade	Tokes, tokesä
Skolbarn, skolbarnen	Skolong, skolonga
Skollov i september	Pärlov (För å gräv pären)
Skopa/skopan/skoporna (av näver)	Näverryv -ryva -ryven
Skorstenen	Murn, murpipa
Skovel, att utgödsla med	Dyngsjövla
Skrapa försiktigt	Kara
Skrapa som användes vid skinnberedning	Rättchnagel
Skranglig liten byggnad	Ritä (långt i)
Skridskor. Fram till 1950-talet. Liknade spiskrok	"Spiskroka" (Se bild sid 28)
Skridskor. Stålskenor med fotplattor och läderremmar. Den främre plattan har reglerbar bredd. Regleras med medföljande vev.	Halvröra (1950-talet) (Se bild sid 28)
Skriker, skrek, skrikit; vråla, vrålade, vrålat	Rål, rålä, rålä
Skriker/skränar; skrek/skränade	Skrål, skrålä
Skruga på sig	Vinnes
Skrymmande	Oruvli, oruvlit
Skrynklig, rynkig	Skrövli, skrövlut, knövlut
Skryta, skrodera	Blavér
Skrytsam	Skrävlut
Skräp, avfall, avlagda saker	Rat, ratä (långt a)
Skräp, skrot	Valn
Skräpa ner	Bösa ne (öppet ö)
Skräphög	Rathög
Skräpigt	Bössut
Skrävlig, skrytsam	Ravlutt
Skulderbladet	Bogfjäla
Skulle	Sku (kort betonat u)
Skulle ha varit tvungen	Sku ha gutte
Skumma mjölk. Ta översta lagret på mjölk som stått så att grädde flutit upp	Äle gräddn
Skumma (sig) T.ex. när man häller upp öl	Pöll
Skummjölken	Blåmjölka, separerämjölka
Skurit sig	Klåtträ sä (Mjölka ha)

Skurk	Skramboling
Skvallerbytta (manlig)	Bysop
Skvallerkärring	Sladdertaska
Skvallrar, skvallrade, skvallrat	Rall, rallä, rallä
Skvalpar, skvalpade, skvalpade	Skvonk, skvonkä, skvonkä
Skygg	Scher
Skyndar sig, har bråttom/Skyndade sig, hade bråttom/skyndat sig, haft bråttom	Sjynn, sjynna, sjynna sä
Skåp, skåpet där mjölkträgen förvarades svalt. (oftast i farstun, under trappan till övervåningen)	Kantor, kantorä (Långt o)
Skåra, som görs i träd innan fällning	Fällsjyra
Skåra, spricka/skåran, sprickan	Sjyr, sjyra (långt betonat y)
Skäller, skällde, skällt på någon	Trätt, trättä, trättä
Skälmaktig	Själlmut
Skär, skar, skurit *(infinitivform: sjära)	Sjär, skär,(öppet ä) skure *
Skär, skar, skurit björknäver	Rest, restä, restä nävrä
Skära upp	Rest opp
Skära, som användes vid lövtäkt	Sjerun
Skära, tälja	Kärv
Sköljer, sköljde, skjöljt	Schöle, schörd, schörd
Skördetid för säd	Sjölanne
Skördetiden	Ánna Slåttanna = höslättertid
Slagits	Släjjes
Slamsa med vatten	Söll
Slamsig person	Slasakús
Slapp, hållningslös	Lealös
Slarvig i arbete, klädsel m m	Slasaforen
Slarvig, ovårdad	Svinut
Slarvig, vårdslös	Hamsut
Slicka	Slek, sleka (långt e)
Slipar, slipade, slipat	Slip, slifft, slifft
Slockna	Slåcken
Slocknade (tog sig inte)	To sä int (om eld)
Slug, listig	Illisti
Slå, hamra (slå till)	Döka, döka till (öppet ö)
Slå igen dörren hårt	Slämmt te döra
Slår, slog slagit	Sla, slo, släjje
Slår, slog, slagit (Ex: Döra stå å slämmt)	Slämmt, slämmtä, slämmtä

Slår, slog, slagit ihjäl	Sla, slo, släjje ihäl
Slår, slog, slagit sig (Om trä som slår sig)	Baljes, baljäsä, baljäsä
Slår, slog, slagit till (Slutföra affär)	Domp, dompä, dompä till
Slå svåråtkomliga, ej odlade ställen, med lie	Sla skrabba, skrabbslåttn
Slåttertid	Slåttanna
Slåtteräng vid bäck, slåttermyr	Raning
Släde, släden, slädarna	Slea, slean, slea
Släppa ifrån sig mjölken (om kor)	Ge ne
Slöflock	Sötakús
Slösiktig	Ohull
Smakbit vid ystning	Ostgnupa
Smula sönder	Knövel sunn
Smulor (oftast om brödsmulor)	Mödä (betonat ö)
Smultron	Jolbera
Smutsa ner sig	Fli ne sä
Smutsig, oren/smutsigt, orent	Onaskeli, onaskelit
Smutsig, skitig	Dyngut
Småbråka, kivas	Kaniffles
Smågnägga (Häst)	Huckér
Små mjölkklumper i välling eller gröt	Tjickren
Småsnöar, småsnöade, småsnöat (Lätt kall snö)	Flir, flirä, flirä
Småskrake	Skrättja
Smäller smälld, smällt	Smäll, small, smulli
Smälter, smälte (om t ex fett/smör som smälter)	Kläckes, kläcktes
Smälter, smälte, smält (Ex: Sockerbit i kaffet)	Dremn, dremnä, dremnä
Smärta i öra (öroninflammation)	Örstyngen
Smöra, bre på smör	Klin på
Smörbollar (blommor) Trollius	Ploppen
Smörjer, smorde smort	Smöre, smörrd, smörrd

Smörklick i en urgröpning i gröten på en tallrik
(Till vetemjölsgröt. Förekommer också till palt)

Snabb	Kring, snäll
Snabbgående (gäller person)	Flytgåen
Snabbt	Kringt
Snabbt (Hä ä geschvint = Det går undan)	Geschvint
Snabbt ge sig iväg (t.ex. till grannen)	Snipp iväg
Snabbväxande potatis	Flytväxtpären
Snaggad, kortklippt	Snövklippt
Sned	Vinn

Snickarvirket (Från skogen. Skålar yxskaft mm)	Ämnesven (betonat e)
Snickra	Snick
Sniffar, sniffade (lukta försiktigt på)	Snuster, snusträ
Snigel utan skal. Påträffas i myrlandskap	Mösatjäring (öppet ö)
Sniken. Lurar folk till höger och vänster	Hunnut
Snora	Dra snarkvarna
Snoret	Snarn
Snorig	Snarut
Snorkräka	Näsakus
Snurra, vrida, tvinna	Tvill
Snurra, ramla	Trill (Trill ikull = Ramla)

Snurrade man upp garn på, för att göra härvor
Kan även användas i uttrycket "Du går an som ett
härvelkors" om överdrivet aktiv person

Snuva och hosta	Krimen (långt i)
Snygga upp/till	Fjäss(opp, till)
Snytbagge eller skalbagge i fam. knäppare	Knäppskörv, sprättskörv
Snålheten (snålhet)	Snårdda
Snälla du! (Bra däg, jalp mä = Snälla du, hjälp mig)	Bra däg!
Snälla ni!	Bra je! (långt e)
Snö som tynger ned träd	Opplegun (betonat e)
Snöar, snoade, snoat	Snög, snögä, snögä
Snöar stora blöta snöflingor	Glapasnög
Snöre, vid slakt, för att avsöra matstrupen	Välansnörä
Snöskor	Trudjen (långt u)
Snörstump för att förlänga byxans vidd	Grötmédia
Socialfall	Sockenjon
Solgasset	Solsteka
Som du vill, vilket du vill	Höcke du vill
Somnar, somnade, somnat	Samn å, samnä å, samnä å

Sophögen. Dit slängde man det som inte
kunnde brännas eller återanvändas

Sov	Låg å snusä
Sover,sov, sovit	Söv, sövvd, sövvd (öppet ö)
Spaden, med vilken man vänder brödkakan i ugnen	Gräddspjalka
Spadyxa som bl.a. användes vid dikesgrävning	Gräftyx
Sparkar, sparkade, sparkat	Spönn, spönnt, spönnt

Sparkas	Spönnäs
Sparkstötting, -en, -arna	Sparkar, sparkarn, sparkara
Sparsam, försiktig, gnidig, snål	Hull
Speciellt, endast för, gjort med beräkning	Enkåmt
Speglas, speglades	Spegläs, spegläsä
Spefullt uttryck (från barn) till lagmotståndare	Tjittetje, tjättetje
Spene, spenar	Tjick, tjicken
Spensalva	Kotjicksmorninga
Spetsig, vass	Pikut
Spiller, spillde, spilt ut	Skvink, skvinkä, skvinkä. (Bär försiktit så du int skvink ut vattn!)
Spik slås krokig (nitas) på baksidan av bräden	Nada spiken
Spik, särsild, för spåntak	Pärtspik
Spillkråka	Störnkråka
Spindel	Kangero
Spindel med stor bakkropp	Pösakangero (öppet ö)
Spindelnät	Kangeronät
Spjärntag, med fötterna	Spönntag
Spreta	Bärr
Spricker, sprack, spruckit (Om vedträ t.ex.)	Klamn, klamnä, klamnä
Springa (i golv t.ex.)	Såt
Springa på byn och samla skvaller	Rej te byn
Springer hos grannarna	Kut te byn
Springer, sprang, sprungit	Kut, kutä, kutä
Springer, sprang, sprungit ikapp (tävla)	Käppkut, käppkutä, käppkutä
Sprättar, sprättade, sprättat upp sömnen	Bräst, brästä, brästä opp
Spröd, skör, bräcklig/sprött, skört, bräckligt	Frön, frönt
Spydig, sarkastisk	Le (långt e)
Spån vid bilning	Blakatvetn
Spåntak	Pärttak
Spår man följer åt det håll djuret kommit ifrån	Bakfalen
Spåra djur eller människa	Rättch fälen
Spårvidd på timmerdoning	Megång
Spöke, spöken	Skrömta
Spöket	Böschn (långt ö)
Stackare som inte klarar av någonting	Pjasar
Stanna	Starn, starn å (öppet a)
Stannade	Starnä, starnä å

Stark, dålig lukt	Tevun
Stark i nyporna	Hannvass
Starkt i betydelsen kryddstark, beskt eller dyl.	Stärt (kort ä)
Stavtruga, stavtrugorna	Klingra, klingren
Stegen	Stegan
Stelbent, ovig	Stöppelbent
Stelna, stelnade (Om t ex flott)	Startn, startnä (kort öppet a)
Stelna till (av rädsla)	Starves å
Stenborr	Bärenavar (betoning ä a)
Sten, fäst i ett rep för att ankra båt vid mete	Sönksten
Stenig strandkant	Stenfjera, stenfjerun
Stenigt, väldigt stenigt, område	Stenskravel
Stenkällare för potatis	Pärtjällarn
Stenskvätta	Stensmättja
Steril ko. Kan inte bli med kalv	Gallko
Stimma, härja, bråka (Onga kunn då rejér)	Rejér
Stimmat, härjat, bråkat	Rejort (kort betonat o)
Stjäl, stal, stulit	Stäl, stal*, stuli *(öppet a i stal)
Stol, med låda under sits med gångjärn. I den, som stod nära spisen, förvarades skohö.	Höstol
Stoltsera, gå överdrivet rak i ryggen	Brättes
Stoppar, stoppade in något i trångt utrymme	Pul, pulä
Stor bäcköring	Börting
Stor degspade. Över en meter lång. Hörde till stöptråget (stöptrågä)	Stöpspjva, stöpspadan
Stor låda för vinterförvaring av korn	Kornlårn
Stor rund och hög burk (plåtburk)	Stommel, stommlä, stommla
Stor slägga	Knosa (långt o)
Storgråta	Böl (å grin)
Stormhatt (vild)	Slasarn
Stort stenröse (stenskravel)	Stenhaver
Strand	Lann (Ve boda täri Sunströms lann = Vi badade vid Sundströms strand)

Strandkanten	Lannkalln
Stressad, känner sig stressad	Annfäktes
Strula, tjorva (verb)	Bängel (betonat ä och e)
Struntprat	Tjoller, svammel (betonat a)
Stryk på bara stjärten	Bäraschulstryk
Sträcker, sträckte, sträckt på sig (häftigt)	Rättches, rättchäsä, rättchäsä
Sträcker, sträckte, sträckt sig efter något	Tåp, tåpä, tåpä
Strö ut torvströ i kobåset	Bösa täri båsä (öppet ö)
Strömmande varm luft från värmekälla	Göva
Strömmen är så stark, att det krävs en van roddare för att orka ro motströms	Strucka
Strömstaren	Fårssparn
Stubbe, stubben, stubbarna	Stom, stommen, stomma
Stubbrytare	Stommbrytar
Stukad eller överansträngd handled	Vinn (i handled)
Stukad fot eller handled	Trödd
Stycka, plocka isär	Stada
Styltor	Jänglen
Styra kälke eller sparkstötting	Rada
Styrstockar i basväg	Slanen
Stå bredbent eller ta ovanligt långt steg	Bräsa
Stångas	Stinges
Står och hänger utan att göra någon nytta	Ritval
Ställa till oreda, störa	Ostök (betonat o)
Ställa undan	He å ve
Ställer ut, släpper ut, häller ut; ställde ut, släppte ut, hällde ut; ställt ut, släppt ut, hällt ut	He ut, hedd ut, hedd ut
Ställer in, ställde in, ställt in, tar in, tog in, tagit in	He in, hedd in, hedd in
Ställning med tak över mesegrytan	Missukoja
Ställning för mjölktråg	Trågstol
Stämpla (märka) skog som ska avverkas	Bleka

Stäng(a) av (He å motorn sä ja hör va du säg!)	He å
Stänger. Stängde, stängt (dörren)	He åt, hedd åt, hedd åt (döra)
Stängsel/gärdsgård som går ut i vattnet	Flohagan
Stänker, stänkte, stänkt	Skvittér, skvitträ, skvitträ
Stöka till inomhus	Ostäda
Stönar, stönade, stönat	Störn, störnä, störnä
Stöper, stöpte, stöpt (om att sätta deg)	Stöp, stöfft, stöfft
Stöten i smörkärnan	Töreln
Stövlar (gamla) med avklippta skaft,stående	Snällpissarstövlen
Innanför dörren till skogskojan	(snabbpissarstövlar)
Suger fast t ex i lera	Tjeka fast
Sullädret	Sullerä (betonat u)
Sur på någon eller över något	På pjöttmyra
Svag, vek, orkeslös	Pävlut
Svalde	Svörrd ne
Svamlig man, person	Sörrkus, sörrhommel
Svamp, svampen	Söpp, söppen
Svans, svansen	Romp, rompa
Svans (på gris, får, get)	Stömmel
Svansens infästning	Romptangen
Svar på frågan om vilken veckodag det händer	Ått +veckodag (Ått torsdan)
Svedda band av smågranar till gärdesgårdar	Svibanna
Swider, sved, svidit	Svi, svidd, svidd
Svidknott	Sviarn (Svidjom på jämtska)
Svinaktig	Asut
Svinmålla	Dyngstavarn
Svål. Översta lagret på en gräsmatta	Svarn (svaln) grässvarn
Svårslaget gräs (med lie)	Halbett
Svårt att komma åt, besvärligt	Bännt
Svälder, svalde, svalt	Svöle, svörrd, svörrd
Svär, svor svurit	Sväre, svor, svuri
Sy med två becksnören i läder.	Lask
Snörena möts i samma hål	
Sydlig vind	Sunnaverä
Sylt, sylten	Sylta
Så	Sä
Så (balja) av trä i vilken man la kläder i blöt	Kleså (betoning e å)

Så här. Används också för att säga att det är mycket av något

Sänna (Hä va sänna my sä ja kunnä int va ut)

Sådärja

Sädåsä

Sådd och skördetid

Annti, anntin (betonat a)

Såna barnsligheter

Töcke barnsliforen

Sånt där

Töckedänna, töcke där

Sånt här

Töckehänna, töcke här

Sårskorpa, sårskorpan

Rugu, rugun

Sädesärla

Tranuela

Sägs saker vara, som lätt går sönder

Rápplut

Sälja, säljer

Säle (betonat ä)

Sämre

Sämmer

Sängens nedersta del

Fotspönna

Sängliggande på grund av sjukdom/skada

Liggen

Sätta skaft på (yxan, spaden...)

Skäft (yxa, spadan...)

Sätta, ställa, lägga (långt e i he)

He (jfr med engelskans put)

Sätta telnar på näten, laga näten

Bo näta

Sätta upp nät på tork

Sjeka

Söder om

Söom

Söderut

Söätt

Söderöver (Södra Sverige)

Sööver (betoning första ö)

Södra sidan

Sörsia

Sög

Suggd

Söla ner, trasa sönder, skada

Pönt, pönt ne (kort öppet ö)

Sölat ner, trasat sönder, skadat

Pöntä ne (kort öppet ö)

Sönder, trasig

Sunn

Sörja (verb)

Söre (betonat ö)

T

Ta av sig, tog av sig (kläder)

He å sä, hedd å sä (klea)

Ta av sig skorna

Sko å sä (mä, dä, sä)

Ta de sista dropparna ur kaffepannan

Pin panna

Tacka, fårhona

Tack

Ta hit! / Ge mig!

He hit!

Ta på sig, tog på sig (kläder)

He på sä, hedd på sä (klea)

Ta på sig skorna

Sko på sä

Ta till på ett ungefär

Yx till

Ta ut sig (överanstränga sig)

Förta sä

Ta upp potatis, tog upp potatis

Gräv pären, grävvd pären

Tagit av sig

Täjje å sä

Tagit på sig
Talang (Jänta ha då fått sjunggåven)

Talg = Det fasta fettet kring större organ hos idisslande djur. Om höstarna togs vid slakten "tarm - och njurfetan" tillvara och hängdes upp på en käpp till torkning.

Taknocken
Takspån
Talltita
Talltopp, talltoppar
Tand, tanden, tänderna
Tappar/tappade luften; Får/fått i vrångstrupen
Tar, tog, tagit
Tar lätt illa upp

Tar på krafterna (fysiskt)

Tar på krafterna fysiskt och/eller psykiskt
Tarminnehåll, tarminnehållet/Dy, dyn/Lera, leran
Text på etikett och emballage
Ticka. Parasitsvamp på björk och gran
Tid för grävning av potatis (potatisupptagning)
Tid för flyttning med djuren till fäboden.

Tid, när man inte kan färdas över sjö eller
sankmark Ex: Svag is, men inte öppet vatten

Tiden
Tidig
Tidigt (I maranbitti = Tidigt i morgon)

Tigga, låna

Till (samhällen)
Till

Täjje på sä
Gåven

Feta: Under vintern användes feta, skuren i tärningar, bl.a i blodkorv och till att inbakas i rund palt, som då kallades fetpalt. Fläskpalt benämns ofta felaktigt fetpalt.

Röstä, krabbåsn
Pärt (kort ä)
Jetypa, spittitjea
Talltull, talltulla
Tann, tanna, tännren
Strungn, strungnä
Ta, to, täjje
Granntyckt

Stö på. Hä stö på = Det tar
på krafterna

Lit på (Hä lit på)
Gör, görä (öppet ö)
Utanskrifta
Tjuka
Päranna (långt betonat ä)
Beförtin

Förfalla (kort a)

Tin (långt i)
Brå
Bitti

Fäkt (Fäkt sockrä = Låna
socker)

Ått (Ja får ått Storuman)
Ditta Ex: Ditta Bäremyra

Till

i

Ditti +familjefaderns förnamn
genitivform (Gå ditti Kalles =
Gå till Kalles) Även: ditti
skola, ditti Resbäcken,
ditti farfars, ditti morfars...

Till att, just; Han skulle just gå
Tillgiven, tam, trånsjuk
Tillgjord
Tillsammans, ihop
Tillsammans med
Tillsammans med dig
Tillsammans med mig

Tillsätta något efter gottfinnande
eller ta ett ungefärligt mått

Tik som löper
Timmerman (*Acanthocinus aedilis*)

Timmersvansen. Såg som användes av
timmerhuggarna. Började under 1950 - talet
fasas ut av motorsågen

Tinar, tinade, tinat
Titta i smyg

Tittar, kikar/tittade, kikade/tittat, kikat

Tjur, tjuren, tjurarna
Tjursvans, tjursvansen/Oxsvans, oxsansen
Tjurig
Tjurig, ovillig
Tjurighet, envishet (i renä tjurdda)
Tjuvaktig
Tjäderhöna, tjäderhönan
Tjäderspel
Tjädertuppen
Tjälen
Tjälknöl, i ugn 65 - 70 grader i minst 12 timmar

Åsta; Han sku åsta gå
Äschen, fålktrå (Om djur)
Nipprut (Om kvinna)
Ilag
Lave (kort betonat a)
Lavedä (betonat e)
Lavemä (betonat e)

Hover (betonat e)

Slotik
Timmerkush (skalbagge)

Svansn (timmersvansn)

Tin, tinä, tinä
Snegel

Köx, köxä, köxä/ tjik,
tjikä, tjikä

Ox, oxn, oxa
Oxromp, oxrompa
Tjurut
Beg
Tjurdda
Tjyvut
Röj, röja
Tjädervin
Gråkalln
Tjálan
Tjalaknul (av frusen stek)

Tjänar, tjänade, tjänat (pengar)	Tjen, tjennt, tjennt
Tjänar, tjänade, tjänat till	Tjen, tjent, tjent till
Tjära	Tjerun
Tjärn	Tjänn
Tjärved i stubbar och träd	Tjerugäddn
Tjärveden	Tjeruven (bet. andra e)
Toalett	Klo (Av vattenklosett)
Tobaken	Kardusn
Tog till på ett ungefär	Hovérä
Tok, idiot (skällsord)	Tokskall
Tokig	Tokut
Tomhänt, utan last	Tommom
Tonåring. Speciellt om pojkar	Halvtjytting
Toppändan på ett träd, som avverkats	Tulln
Torde, tycks, måste (Du tö fäll unner)	Tö (kort öppet ö)
Torde väl (Toffäl ha gått = Torde väl ha gått)	Toffäl (o uttalas o))
Torkade rönnpinnar. Avändes till räfspinnar	Rönntinnpinna
Torkad gädda	Törrijädda
Torkat	Törkä
Tornsvala (Heter egentligen Tornseglare)	Regnspira
Torrare område på drävjemyr, där man lämpligen går.	
Drävjekam	
Torvor för täckning av tjärdalen	Dalatarven
Torvströ	Mösatarven (öppet ö)
Trampa, gå (i t.ex. snö)	Tjava
Trasig, trasigt	Slarvut
Trasor. Både om tyg och trasiga ting	Slarven (betonate)
Trassla till sig, trassla in sig, vara oredig	Tjörves
Trefot för kokning/matlagning över öppen eld	Brannjärnä
Trilskas	Tjures
Trivs, otrivs	Tröjen, otröjen
Trollslända	Örsnipa
Tror sig vara förmer än andra (storkarl)	Storkär (långt betonat ä)
Trycker, tryckte, tryckt (Lätt tryckning)	Tått, tåttä, tåttä
Tråckla ihop	Lask ihop
Träbalja	Så
Träbärställning med axelremmar, för tung börd	Mes
Träd med god växtkraft	Frövuxe (talln, grarna)
Träffas	Råkes

Träkloss, hängande om halsen, framför benen på kreatur, för att hidra dem att springa	Klöbben
Träningsvärk, muskelvärk (har) Träpinna räfsor Träpåk som användes vid klädtvätt Träräfsa (kraftig) för hässjning av hö	Lämnen (betonat ä) Härvtinna Klestötn Bärarhärva
Trästicka .(ungefär 30 cm) med sandytlayer	Sannsticka (för skärpning av liar)
Träställning, för att varpa upp garn till härvor Trögbjuden (Lite stor på sig) Tröskeln Tröttna, inte orka mer Tunnbröd blöts och värmis i mjölk eller buljong	Härveln (härvträ) Storbjudd Dörabäcken Kurk (åt) Blöta
Tunnbröd (hårt) av kornmjöl, bakades förr enbart av ojäst deg	Tunnbrö
Tunnbröd, mjukt hembakt. Bakas av jäst deg. Tunnpannkakor Tunt, vattnigt, dåligt. T ex svagt kaffe Tuppen Tuvståtel (En grässort) Tvista/diskutera; tvistade/diskuterade Tvistar, är inte överens, har olika åsikter Tvärilsken Tvättar sig, tvättade sig (snabbt) Tvättbräda. Gammal sådan fanns helt i trä Tvättlina Tvättmöbel med handfat, vattenkanna m.m. Tyngd (sten) på insaltad fisk Tvärstycke på skacklar eller fram på stötting Tycka om något (i hög grad) Tygblöjor	Mjukkakun Plätten Blaskut Kánken Jägarn Tvista/diskutera; Divel, divlä Beges (betonat andra e) Tväretrut (betonat e) Blask å sä, blaskä å sä Gnuggbrea Klestreck Lavoar Klammrä Áksan Högfäll (verb) Bånkoluta
Tygsko med gummisula. Vanlig gymnastiksko på 1940 - och 1950- talen	Smärtingsko
Tåhätta	Skosnyta

Täcker bottnen	Båttsjyla
Täljer, tälje, tält	Täle, tärdd, tärdd
Tänd! /Tänder, tände tänt	Ten, tennt, tennt (långt e i ten)
Tänder på, tände på, tänt på	Ten på, tennt på, tennt på
Tänderna	Tännren
Tät, tätt, täppt	Tett
Täte	Tettn (tätfil) Lite långfil i mjölk för att göra ny långfil Har man inte själv, eller kan få av en granne, får man gå ut i skogen och leta tätört
Tätväxande rotskott på björkstubbe	Bjärkstol
Tävla i skidåkning	Käppränn
Tävlar, tävlade, tävlat	Käppes, käppäsä, käppäsä
Tör väl (torde väl) gammal presensform	Töfall (Töffel gå = Torde väl gå)

U

Unghöns/kycklingar	Dyppen (Även om unga flickor)
UngkarL	Gammpojk
Undanstökat, klart	Bårtjort (kort o)
Undantagsstuga, för de äldre	Fargångsstugun (öppet a)
Undvara	Bärsom
Unge, barn/ungar	Ong, onga
Ungefär som, nästan som	Na som
Uppfödd	Oppställt
Upp och ner, upp och nedvänd	Oppnea (betonat e)
Upprymd, begeistrad, glad	Fejjen
Upprörd, oroad av något man sett eller hört	Oriven, orive
Uppskatta, värdera	Estimér
Uppträda oaktsamt, slarva	Svines
Upptågsmakare, som hittar på allt möjligt	Spit-uv
Uppåt i betydelsen uppefter (bäcken)	Oppått
Urin, kiss	Pink

Urinera	Pinka, kissa, mig
Urskulda sig, urskuldale sig	Besjärm sä, besjärmä sä
Ur vägen	Bårti vägen
Usch!	Huvva!
Utan kläder	Klealös
Utanpå	Utarne
Utan strumpor i skorna, eller skor som glappar	Tjippskodd
Utav, av, från	Bårti
Utebelysningen	Brolysä
Utfodra kreaturen	Still kräka
Utförsbacken	Ättluta
Utgödsla	Möka (långt öppet ö)
Utmattad, helt slutkörd	Dögåli
Utskjutande taksprång	Hövnda (öppet ö)
Utskällning (fick en ordentlig)	Fick på lakaskalln
Utsädet	Séa
Utrymmet mellan fähus och hölada	Portn (kort o)
Utter	Otter
Uttryck som används om en dörr som står och slår i blåsten	Slämtt, slämtä, slämtä (Döra stå å slämtt)
Utväg	Rå (No val hä väl nan rå = Det ska nog ordna sig)

V

Vackrare	Feger (betonat e)
Vackert och varmt väder	Góvér, góvrä
Vadmal	Vämmarn
Vadmalsbyxor	Vämmanschbyxen
Vadmalskläder	Vämmanschklea
Vad som helst. Spelar ingen roll	Höcke som
Vagga	Tulla
Vagel i ögat	Etring (betonat e)
Valhäft på grund av köld	Klommerhänt
Vall, vallar, gärde, gärden	Lejd, lejden
Vallpojke, vallpojkarna (I regel var de två)	Jetar, jetara
Vakta kor (Getare)	Jet (långt e)
Van- ovan	Varn - ovarn
Vant sig av med	Värnt sä å ve

Var någonstans?	Vasch nagescht?
Var tvungen, måste	Jettä, gätt
Var, varit	Va, vu (vure)
Var, vart (För både riktning och befintlighet)	Vasch
Var har du varit? Var har ni varit?	Vasch ha du/je vu?
Vara (ska vara)	Va (ska va)
(Är, var, varit, ska vara)	(Ä, va, vu, ska va)
Vara i vägen, störa i arbetet	Ligg å
Vara med, varit med	Va vä, vu vä
Vara sugen på, var sugen på	Snåles, snålesä
Vara tvungen	Jetta
Varannan	Ánnvar (kort a båda)
Vara ångerfull, skämmas	Harmes
Varböld	Vågmora
Vardagsdricka (vattenblandad kärnmjölk)	Blannbytta
Vardagskläderna	Vardaskléa
Varet	Vågen
Varför	Vafför
Varifrån	Várna (á = kort öppet a)
Varna	Fark
Varning: Sägs med grym röst till Småbarn som är på väg att stoppa något olämpligt i munnen	Hata (Långt öppet a)
Varpbommen. Varpen läggs upp på denna i vävstolen	Bultn (betonat u)
Varv (Han sprang två varv)	Värv, (Han kutä två värv)
Vatten som kommer upp mellan kärnisen och snön, och fryser till	Stöpa (långt ö)
Vattenklöver	Triblada (långt betonat i)
Vattenpöl, vattenpölen, vattenpölarna	Vattulok, -a, -en
Vattensalamander (mindre)	Skrattabbarn
Vattensork	Vattuvann
Vattenståndet ökar	Flö, hä flö

Vattnet rinner snabbt, men forsar inte	Stritt (Vattnet är)
Vecka, veckan	Vicku, vickun
Ved att elda bakugnen med	Bakuven (betonat e)
Ved i (kluvna) enmeterslängder	Kästven (betonat e)
Ved som är fuktig, inte torkad	Surven (betoning u och e)
Vedbit (grov) som behöver klyvas till vedträ	Veklabb
Vedboden, vedbodarna	Véhus, véhusä, véhusa
Vedeldad vattenvärmare för tvätt	Värnarn
Vedlådan (Låda för ved, nära köksspisen)	Vélåa
Vedstapel, vedstapeln, vedstaplarna	Vékäst, vékästn, vékästa
Vedträ	Vetre (betoning båda e)
Vekt, skrangligt (om ting)	Picklut
Vem av er?	Vem å je?
Vem vet?	Ho vet? (långt o)
Vem, vilken	Höcken
Verkar vara. Hur ser det ut? Hur verkar det?	Schin. Hur schin hä?
Verktyg som användes vid framställning av skohö	Skohöhäckla och skohökammen
Verktyg (som en hävarm) Används för att binda ett timmerlass med kättingar	Björn
Vet inte riktigt	Mått int vetta
Vett, förstånd	Hov
Vi	Ve (kort e)
Vid, hos, bredvid	Hävvi
Vid (Han sto dävi sten = Han stod vid stenen)	Dävi
Vifta (med armarna)	Bläckt
Villrådig, obeslutsam	Tviller, tvillrutt
Villrådig, tvekande	Bårådd
Vimsig	Omenikring
Vindar, är vint	Sjeva (Framjulä på cyckeln sjeva)
Vinden, övervåningen	Båttn (betonat kort o)
Vinden vänder i olika riktningar	Svarv (Hä svarv)
Vindskydd med snedtak och en helt öppen vägg	Gapakoj
Virkesmätare, virkesmätaren	Tummar, tummarn

Visar avsky, visade avsky
Visslar, visslade, visslat
Vissnat gräs

Visste du om det?

Vore (konjunktivform)

Vresig, argsint pga det hårda skogsarbetet
Vrå, vrå (eller hörn hörnet)
Vuxen
Vuxen person, som är barnsligt avvikande
Vuxna
Väldigt lite
Våndas, gruva sig
Vårbruk, vårbruket
Vårdslöshet (Farlig sådan)

Vårfloden har fyllt flottningsbäcken
så att vattnet når upp till grässvålen (svaln)
Flottarna använde detta uttryck

Vårt (Det är vårt hus)
Vått småbuskigt landskap
Väder, vädret

Väg, enkel, som byggdes med statsbidrag.
En krona per sträckmeter. Sådan byggdes
på 1930-talet av Nicke Backlund från
Friheten till Pauträskvägen

Väggar i kätte
Väghyvel. Primitiv, hästdragen
Vägruska
Vägskäl
Väl (Hä tö fäll gå = Det torde väl gå)
Väldigt (mycket) förstärkningsförlit

Bättches, bättchäsä
Blister, blisträ, blisträ
Fönna

Visst du om ä?

Vo (Exempel: Om ja vo
statsminister = Om jag
vore statsminister)

Skogsonn (betoning båda o)
Ro, ron
Gärv
Fjask
Gärvfolkä
Vållspett
Vanes
Våranna
Asaforen

Svalbacksfull

Vårä (Hä ä vårä hus)
Slasalannä
Ver, verä (Hä ä fint ver i dag)

Enkronasväg
(Den faktiska ersättningen
varierade under denna tid
mellan 1,35 och 1,85 kr
per löpmeter)

Balka
Sladdn
Stickbusk
Vägaschel (betonat ä och e)
Fäll
Våll- Ex: Vållmycke, vålfint...

Väldigt försiktig, feg	Räddlivä
Väldigt hemskt, överväldigande	Olicklit
Väldigt uttråkad)	Jörless (betonat öppet ö)
Väljer, valde, valt	Väle, värdd, värdd
Väljer inte, tar vad som ges	Ta å nennes
Vält som drogs efter häst för att packa snö på vintervägar, samt för att platta till nysådd åker	Bultn
Vända blad	Blada
Vända tvärt	Tvärsno
Vänder om, vände om, vänt om	Sno, snodd, snodd
Vänja sig	Värne sä
Vänja sig av med	Värne sä å ve
Väntat för länge (har väntat för länge)	Övervänt (ä övervänt)
Världen	Väla
Väsnas, väsnades	Lev om, levvd om
Väster om	Västom (kort betonat ä)
Väster om sjön	Västomsjön (långt ö)
Västerut	Västätt (betonat första ä)
Väver, vävde, vävt	Väv, vov, vuvu
Växa, gro snabbt	Röna (opp)

Y

Yngre	Ynger
Yngla av sig	Äle å sä
Yngling	Halvtjävling
Yngsta barnet	Askfisn
Ynklig, opålitlig, svag, feg	Fisi
Ysterst springa (om boskap)	Sköpa
Ytisskorpa efter underkylt regn	Isbark
Ytterdörren	Farstudöra
Ytteröra, ytteröronen	Örstol, örstola
Yvig sälgbuske	Sälestol
Yr	Huvvuvill
Yxa av grov plåt för att hugga av rötter	Förhuggaryx (betonat ö)

Å

Åka skidor	Ränn (på sjiden)
Åkersork	Vann

Åldras, åldrades	Gamläs, gammäsä
Ångerfull	Angerst
År då växtligheten kommer ovanligt tidigt	Brå-år
År med bra skörd	Goår
Årgammal älg	Fjoling
Årtull	Hå
Åsryggen (Ex: Vackerkamen vid Björkås)	Kamen (långt a)
Åt sidan (Gick åsides = Gick åt sidan/undan)	Åsides (betonat i)
Åtting = 1/8 tunna	Åtting = 6 kannor = 15,625 liter
Ä	
Äger	Äg
Älgkål (Torta Cicerbita alpina)	Tolta (Samiska namnet)
Älgjur	Äljox
Ändan	Aschulä (kort öppet a)
Ändskiva på limpa	Kåtskiva
Ändå, i alla fall	Lix (Då ja nu lix håll på ...)
Ändra läge på ett ryckigt sätt	Möks
Ändra sig, ändrade sig	Åter sä, åträ sä
Änkestöt, (käringstöt)	Kalvdön (Om man får en smäll på armbågen vid ulnarisnerven, gör det mycket ont och underarmen och handens lillfinger och ringfinger domnar av ett tag. Att det kallas kalvdön i Norrland beror nog på att det påminner om dödsryckningar i en klubbad kalv.)
Ängsligt, otryggt	Otröjsamt
Är högljudd, var högljudd	Låt om sä, låte om sä
Är man när man ryser av köld	Hurven (kort öppet u)
Är, var, varit, ska vara	Ä, va, vu, ska va
Ärtor	Ärtren
Äta sig mätt, huvudsakligen på potatis	Bi på pären

Äta matsäck i skogen (skogsarbetare)	Skaffa
Ätbart	Etanes
Ätbart, gott	Masslit
Äter, åt, ätit glupskt och mycket	Vräk, vrok, vricke ti sä
Äter mycket, på grund av att ha svultit	Grådu (jfr eng. Greedy)
Äter, åt, ätit	Et, åt, itte Infinitivform: eta
Ätit upp	Itte opp
Ö	
Ögat, ögonen	Ögä, öga (långt ö)
Öbla. Förr av snodd björkvidja	Hank (Stänger grind)
Öbla, öglor på tråd, snöre, rep eller dylikt	Lyttch, lyttchen
Öglan från selen, genom skackeln	Almälla
Öglan, öglorna	Ölä, öla (långt ö)
Ögonvar	Fårgråt
Ögonvrån	Ögron (betonat långt o)
Öppenspiskåpa	Murbröst
Öppet vatten längs sjöstranden innan islossningen, på grund av att sjön stigit	Lannvaka
Öppning i hägn, hage (Passage)	Le (långt e)
Öppningsbart fönster med hakar	Hakafönsträ
Öra, örat, öronen	Ör, örä, öra (långt ö)
Örfil	Hurvel (kort öppet u)
Öster om	Öståm (kort betonat ö)
Öster om sjön	Öståmsjön (Långt ö i sjön)
Österut	Östätt (kort betonat ö)
Överallt	Allomstass
Överdriva, ljeta	Skärv
Överdrivet noga	Dölagrann
Överrumplande plötslig brådska	Hihaj (långt i)
Översta hölagret i en hässja	Vattuflon
Övertala någon att gå med på något som den personen egentligen inte vill	Hyller (ve)

HÄR NEDAN FÖLJER NU PRIMUSLAMPA OCH KARBIDLAMPA

PRIMUSLAMPA

Primuslampan som ger bra ljus använde vi hemma till 1947. Hängdes i en krok i taket

• Visa tråd - guide på hur man tänder en primuslampa

KARBIDLAMPA OCH ELEKTRIFRERING

Under andra världskriget blev det ont om lysfotogen till primuslamporna. Elektricitet fanns inte i Pauträsk och man fick då lov att använda karbidlampor.

Kalciumkarbid reagerar med vatten och bildar acetylen, som brinner med kraftig vit låga. Hemma fick vi el först 1947. Elledningar drogs fram till västra bydelen i december 1945 och till östra bydelen i januari 1946, men många hade inte monterat och klart förrän 1947. När jag började skolan 1949 tyckte barnen från Finnäs att det var roligt att få tända och släcka lyset. Finnäs hade då ännu inte fått elektricitet

Tillverkare: K.F.E. Mf. AB, Eskilstuna

Modell/namn: 65

System: Dropplampa Material: Mässing

I undre behållaren kalciumkarbid. I övre behållaren vatten, som reglerat med en nälvventil droppar ner på karbiden.

Gasen leds i rör genom övre behållaren till brännaren.

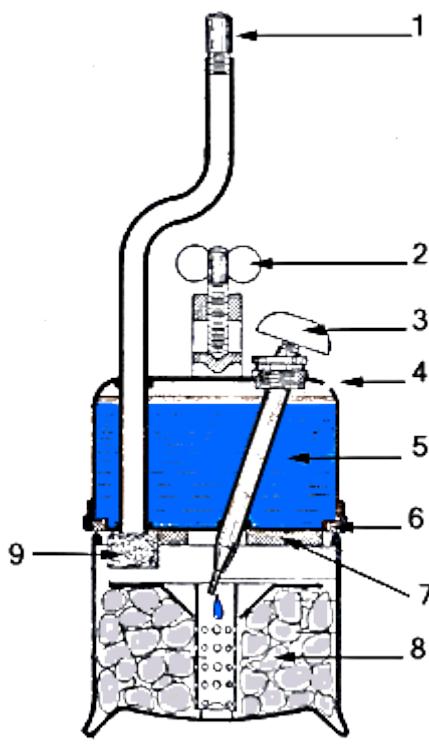
DROPPLAMPOR

Dropplampor finns grovt i sex grupper beroende på hur de två behållarna monteras mot varandra:

1. Med bygel
2. Med bottenskruv
3. Med skruvanordning på vattenbehållaren
4. Med vatten- och karbidbehållarna direkt hopsykruvade.
5. Med excentriskt bygellås.
6. Med vingmuttrar i flänsen mellan behållarna.

Funktionsprincipen är emellertid samma oavsett vilken av dessa grupper man väljer. Den absolut vanligaste lampan borde vara Primus 1031, och den är en dropplampa ur den femte gruppen.

TYPISK DROPLAMPA:

1. Munstycke.
2. Skruv för sammanfogning av behållarna.
3. Reglerskruv med droppnål.
4. Säkerhetshål (ska finnas minst två)
5. Vattenbehållare
6. Packning mellan resp. behållare.
7. Filt mot kondens under vattenbehållaren.
8. karbidbehållare
9. Filter för acetylengasen.

Dessutom syns ett lock som ligger löst ovanpå karbiden, samt ett perforerat vattenspridningsrör i centrum av karbidbehållaren.

Funktion: Vattnet dröppar via reglerskruven (3) ner i karbidbehållaren genom ett vattenspridningsrör. Vattenspridningsröret har till uppgift att hela tiden hålla en fri väg för vattnet till botten av behållaren eftersom karbiden helst ska angripas underifrån, och kalkslammet lägger sig överst.

När acetylengasen utvecklas kommer den att stiga upp och leta sig igenom filtret (9) för att slutligen söka sig ut genom munstycket (1) där den brinner med en vit låga. Filtret stoppar eventuella föroreningar och fukt från att leta sig upp till munstycket där det annars skulle störa lampans funktion. För att förhindra liknande störningar ska det även finnas en filt (7) under den svalare vattenbehållaren för att förhindra kondensvattnet att bildas och droppa ner okontrollerat på karbiden.

(Hämtat från www.karbidlampa.se)